

A BIZOTTSÁG (EU) 2016/154 HATÁROZATA**(2015. július 22.)****a főellátási hálózat felújítására adómentesen elkülönített céltartalék tőkévé átminősítése révén Franciaország által az EDF javára végrehajtott SA.13869 (C 68/2002) (korábbi NN 80/2002) számú állami támogatásról***(az értesítés a C(2015) 4959. számú dokumentummal történt)***(Csak a francia nyelvű szöveg hiteles)****(EGT-vonatkozású szöveg)**

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 108. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére ⁽¹⁾,

miután az említett cikknek megfelelően felkérte az érdekelt feleket észrevételeik megtételére ⁽²⁾,

és tekintettel ezen észrevételekre,

mivel:

- (1) A Bizottság a 2002. október 16-i határozattal (a továbbiakban: az eljárás megindításáról szóló határozat) megindította az EUMSZ 108. cikkének (2) bekezdésében említett hivatalos vizsgálati eljárást az „Electricité de France (E.D.F.), Service National” ipari és kereskedelmi jellegű közintézmény (a továbbiakban: EDF, nagyjából 2004 végétől Electricité de France SA elnevezésű részvénytársaság) által a főellátási hálózat (a továbbiakban: FEH) felújítására a mérlege 1997. évi átstrukturálásakor adómentesen képzett és tőkévé átminősített céltartalékok egy része után fizetendő társasági adó megfizetésének mellőzéséből fakadó előny tárgyában.
- (2) A francia hatóságok a Bizottság részére 2002. december 11-i levelükben eljuttatott észrevételeikben vitatták, hogy az EDF adókedvezményben részesült volna, és többek között azt állították, hogy a kiegészítő tőkeinjekció alultőkésítettséget korrigált, és ennélfogva indokolt volt.
- (3) 2003. január 21-i levelében a Bizottság egyetlen érdekelt fél észrevételeit továbbította Franciaországnak, és felkérte észrevételei benyújtására. Franciaország nem nyújtott be észrevételt az említett észrevételekkel kapcsolatban.
- (4) A Bizottság és a francia hatóságok között 2003. február 12-én szakmai értekezletre került sor, amelyet a Bizottság 2003. július 4-i információkérése követett.
- (5) 2003. november 11-én Franciaország újabb információkat szolgáltatott. 2003. november 17-én újabb szakmai értekezletet szerveztek a Bizottság, a francia hatóságok és az EDF képviselői részvételével. A francia hatóságok 2003. november 20-án kiegészítő információkat szolgáltatottak.
- (6) A Bizottság a 2003. december 16-i határozatában ⁽³⁾ az EDF-nek biztosított támogatási intézkedést a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította, és előírta a támogatás kamatokkal együtt történő visszafizetését. A támogatást 2004 februárjában visszafizették.

⁽¹⁾ Az EK-Szerződés 87. és 88. cikkét 2009. december 1-jei hatállyal az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 107., illetve 108. cikke váltotta fel. A két rendelkezés lényegét tekintve azonos. E határozat alkalmazásában az EUMSZ 107. és 108. cikkére történő hivatkozásokat – adott esetben – az EK-Szerződés 87., illetve 88. cikkére történő hivatkozásként kell értelmezni. Az EUMSZ bevezetett bizonyos szóhasználatra vonatkozó változtatásokat is, mint például a „Közösség” kifejezés „Unió”-val, a „közös piac” kifejezés „belső piac”-cal, az „Elsőfokú Bíróság” kifejezés pedig „Törvényszék”-kel történő felváltása. Ez a határozat az EUMSZ szóhasználatát követi.

⁽²⁾ HL C 280., 2002.11.16., 8. o.

⁽³⁾ HL L 49., 2005.2.22., 9. o.

- (7) A Törvényszék a 2009. december 15-i ítéletében ⁽¹⁾ megsemmisítette a Bizottság határozatát. Franciaország ismét kifizette az EDF-nek a 2004-ben visszafizetett támogatás összegét.
- (8) A Bíróság a 2012. június 5-i ítéletében elutasította a Bizottság által a Törvényszék ítélete ⁽²⁾ ellen benyújtott fellebbezést.
- (9) A Bizottság a 2013. május 2-i határozatában kiterjesztette a hivatalos vizsgálati eljárást (a továbbiakban: az eljárás kiterjesztéséről szóló határozat) ⁽³⁾.
- (10) A francia hatóságok 2013. július 1-jén továbbították észrevételeiket a Bizottságnak.
- (11) A Bizottság a 2013. augusztus 13-i levelében továbbította Franciaországnak az egyetlen érdekelt fél – az EDF – 2013. július 29-i észrevételeit, és felkérte észrevételei megtételére. Franciaország 2013. október 11-én nyújtotta be az EDF észrevételeivel kapcsolatos észrevételeit.
- (12) Az EDF 2013. október 18-án továbbította a Bizottságnak egy tanácsadó cég (az Oxera) 2013. október 15-i tanulmányát. 2013. október 22-én a Bizottság továbbította ezt a tanulmányt Franciaországnak, és felkérte észrevételei megtételére. A felkérésben azonban egyrészt az a fenntartás szerepelt, hogy a tanulmány továbbítására az eljárás kiterjesztéséről szóló határozatban megállapított határidő után több mint két és fél hónap elteltével került sor, másrészt az, hogy azt az EDF-be való befektetésről szóló, Franciaország által hivatkozott döntés után készítették el. Franciaország 2013. november 6-án nyújtotta be a tanulmánnyal kapcsolatos észrevételeit.
- (13) A Bizottság és a francia hatóságok 2013. november 14-én értekezletet tartottak. 2013. november 15-én a Bizottság újabb információkat és pontosításokat kért Franciaország észrevételeivel kapcsolatban, azok továbbítására 2013. december 23-án került sor.
- (14) 2013. november 22-én az EDF egy általa kért jogi szakvéleményt továbbított a Bizottságnak a 2013. július 29-i észrevételei kiegészítésére és alátámasztására.
- (15) Az EDF kérésére a francia hatóságok jelenlétében tartott értekezletre került sor a Bizottsággal 2014. március 12-én.
- (16) 2014. május 13-án a Bizottság az EDF által továbbított jogi szakvéleménnyel kapcsolatos esetleges észrevételeket, valamint pontosításokat és kiegészítő információkat kért Franciaországtól, amelyeket Franciaország a 2014. június 19-i levelében adott meg.

1. AZ INTÉZKEDÉS RÉSZLETES LEÍRÁSA

1.1. A KEDVEZMÉNYEZETT: AZ EDF, VALAMINT JOGÁLLÁSÁNAK ÉS TŐKÉJÉNEK ALAKULÁSA

- (17) Az EDF-et a villamos energia és a gáz átalamosításáról szóló, 1946. április 8-i 46-628. számú törvény (a továbbiakban: 46-628. számú törvény) hozta létre, amely az 1. cikke értelmében átalamosította a villamos energia franciaországi termelését, szállítását, elosztását, importját és exportját. Ez a törvény az átalamosított villamos-energia-ipari vállalkozások irányítását az „Electricité de France (E.D.F.), Service National” elnevezésű ipari és kereskedelmi jellegű közintézményre bízta.
- (18) A 46-628. számú törvény 16. cikke arról rendelkezett, hogy az EDF-re ruházott javak, jogok és kötelezettségek nettó egyenlege képezi az EDF tőkéjét, az a nemzet tulajdona, elidegeníthetetlen, és működési veszteség esetén azt a későbbi üzleti években elért eredményből vissza kell pótolni. Az EDF-nek biztosított tőkeinjekciókról szóló, 1956. május 14-i 56-493. számú rendelet 1. cikke értelmében a tőkeinjekciókra a fent említett törvény 16. cikkében meghatározott szabályok vonatkoznak. Ugyanezen rendelet 2. cikke értelmében e tőkeinjekciók után az államnak kamat és osztalék járhat.

⁽¹⁾ A Törvényszék 2009. december 15-i ítélete, EDF kontra Bizottság, T-156/04 (EBHT 2009., II-04503. o.).

⁽²⁾ Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10P (EU:C:2012:318).

⁽³⁾ HL C 186., 2013.6.28., 73. o.

- (19) A 46-628. számú törvény értelmében az EDF a létrehozása óta a részvénytársaságokra alkalmazandó rendelkezések hatálya alá tartozó ipari és kereskedelmi jellegű közintézmény, és 1997-ben is még az volt. Az ipari és kereskedelmi jellegű közintézmény a közjog hatálya alá tartozó, a részvényesek tulajdonát képező részvénytársasággal ellentétben nem rendelkezik alaptőkével⁽¹⁾. A vonatkozó jogszabályszövegekben használt „tőke” és „tőkeinjekció” kifejezések ellenére az EDF a közjog hatálya alá tartozó jogi személyi jogállásából fakadóan nem rendelkezett alaptőkével. A villamos energia és a gáz közszolgáltatásáról, valamint a villamosenergia- és gázipari vállalkozásokról szóló, 2004. augusztus 9-i 2004-803. számú törvény (a továbbiakban: 2004-803. számú törvény) e jogállás jövőbeli módosításáról rendelkezett. A 2004-803. számú törvény 24. cikke pontosította, hogy az EDF, amely vállalkozás tőkéjének több mint 70 %-át az államnak kell birtokolnia, eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában a részvénytársaságokra alkalmazandó törvények hatálya alá fog tartozni. E törvény 47. cikke az EDF közintézmény későbbi részvénytársasággá alakításáról is rendelkezett, az új jogállásáról szóló rendelet közzétételére figyelemmel. A 46. cikk pontosította, hogy az EDF társaság 2004. december 31-i mérlege az EDF közintézmény 2003. december 31-i mérlege és 2004. évi eredménykimutatása alapján kerül megállapításra.
- (20) Az EDF részvénytársasággá alakítása az Electricité de France alapszabályáról szóló, 2004. november 17-i 2004-1224. számú rendelet alkalmazásában vált hatályossá. A rendelethez mellékként csatolt alapszabály szerint az EDF a továbbiakban a gazdasági társaságokra alkalmazandó törvények és rendeletek, többek között a kereskedelmi törvénykönyv hatálya alá tartozó részvénytársaság, amennyiben különös rendelkezések – többek között maga az alapszabály – nem alkalmaznak eltérést a kereskedelmi törvénykönyvtől.
- (21) Az EDF alapszabályának 6. cikke arról rendelkezik, hogy az EDF eredetileg teljes egészében állami tulajdonú képező alaptőkéjének összege 8,129 milliárd EUR, amely 1 625 800 000 darab, egyenként 5 EUR értékű részvényből tevődik össze. Az új EDF részvénytársaság alaptőkéjét 2004 novemberében az EDF ipari és kereskedelmi jellegű közintézmény addig felhalmozott tőkéjével és tőkeinjekcióival megegyező összegben, azaz 8,1 milliárd EUR-ban állapították meg. A tőke és a tőkeinjekciók ezen összegét a különböző, gazdasági és kereskedelmi jellegű intézkedésekről szóló, 1997. november 10-i 97-1026. számú törvény (a továbbiakban: 97-1026. számú törvény) alkalmazásában számították ki, és az 1997 óta változatlan maradt.
- (22) Ahogyan azt a 2004-803. számú törvény és az EDF alapszabálya kimondja, az államnak mindenkor birtokolnia kell a társaság tőkéjének több mint 70 %-át. 2005 novemberében az Euronext tőzsdén történő jegyzésre engedélyezett új EDF-részvényeket nyitóáron kínálták, ezáltal ténylegesen megnyitva az EDF tőkéjét az államtól eltérő részvényesek előtt.

1.2. A FŐELLÁTÁSI HÁLÓZAT FELÚJÍTÁSÁRA IRÁNYULÓ CÉLTARTALÉKKÉPZÉS

- (23) A 46-628. számú törvény a 36. cikke értelmében valamennyi államosított villamosenergia-koncessziót az EDF-re ruházott. A törvény 37. cikke szerint e koncessziók esetében a koncessziós jogosult köteles betartani az általános feladatmeghatározásokat. Az állam által az EDF-re ily módon átruházott, villamosenergia-átvitelre vonatkozó különféle koncessziókat 1958-ban egyetlen – főellátási hálózat (FEH) elnevezésű – koncesszióban egyesítették.
- (24) A koncessziókra vonatkozó számviteli szabályok hiányában az EDF 1946-tól a FEH részét képező javak tulajdonosának tekintette magát, és ezeket a javakat mérlegének eszközoldalán tüntette fel. Az 1956. november 28-i 56-1225. számú rendelettel jóváhagyott feladatmeghatározás 8. cikke alkalmazásában az EDF köteles saját költségén elvégezni a koncesszió részét képező műtárgyak működőképes állapotának fenntartásához szükséges valamennyi karbantartási és felújítási munkát.
- (25) Az általános számlatükör 1982-es módosítását követően, amely különleges számviteli szabályokat írt elő a koncesszió időszakának végén állami tulajdonba visszakerülő javakra, az EDF 1987-ben módosította a FEH azon eszközeivel kapcsolatos számviteli gyakorlatát, amelyek addig saját eszközöknek minősültek, és ezeket az eszközöket a mérleg „Koncesszióba adott javak” megnevezésű tételébe sorolta. Az EDF ezekre az eszközökre a koncesszióba adott, a koncesszió időszakának végén az államnak visszaszolgáltatandó javakra vonatkozóan megállapított franciaországi különleges számviteli szabályokat alkalmazta, és adómentesen céltartalékot képzett a FEH felújítására.
- (26) A francia Számvevőszék (Cour des comptes) egy 1994-es jelentésében⁽²⁾ úgy ítélte meg, hogy mivel az államnak egyetlen és állandó, törvényben kijelölt koncessziós jogosultja van, az EDF, a FEH-et képező javakat nehezen lehetett úgy tekinteni, hogy a koncesszió végén vissza kell kerülniük az államhoz, szemben a FEH saját javaival,

⁽¹⁾ A francia hatóságok 2013. december 23-i válaszában 71. és 72. pontja.

⁽²⁾ Az EDF koncesszióiról szóló, 1994. október 10-i 1993. számú különjelentés.

amelyek az EDF tulajdonát képezték. Másképp fogalmazva: az EDF által 1987-ben bevezetett számviteli módosítás – azaz az adómentesen végzett céltartalékképzés – nem tűnt indokoltnak a francia Cour des comptes számára. Az EDF helyzetének rendezésére irányuló munkák gyorsan megkezdődtek a vállalkozás és a felügyeleti hatóságok között.

- (27) Az EDF 1997. évi számviteli nyilvántartásában kétféle, a FEH felújítására adómentesen képzett tartalék szerepelt: a még fel nem használt 38,5 milliárd FRF összegű tartalék, valamint a koncesszióba adó 18,345 milliárd FRF összegű járandósága, amely a már megvalósított felújításoknak felel meg.

1.3. A CÉLTARTALÉKOK ÁTMINŐSÍTÉSE

- (28) A 97-1026. számú törvény egyértelművé tette a FEH-et képező javak helyzetét. A törvény 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„I. A villamosenergia-főellátási hálózat műtárgyai az Electricité de France tulajdonában állónak tekintendők attól kezdődően, hogy az e hálózatra vonatkozó koncessziót [az EDF] részére megadták.

II. Az I. [bekezdés] rendelkezéseinek alkalmazásában, 1997. január 1-jén a főellátási hálózat koncesszióba adott természetbeni javainak értéke, amely az Electricité de France mérlegének forrásoldalán szerepelt, a megfelelő átértékelési különbözetektől mentes nettó értékben átkerül a »Tőkeinjekciók« megnevezésű tételbe (...)»

- (29) A törvényt az EDF tőkéjével kapcsolatos valamennyi művelet esetében alkalmazni kellett. A 46-628. számú törvény 1997-ben hatályos változatának 16. cikke ugyanis arról rendelkezett, hogy az EDF tőkéje elidegeníthetetlen és a nemzet tulajdona. Így a FEH felújítására képzett céltartalékok átcsoportosításából fakadóan az EDF-nek biztosított tőkeinjekciók a francia jogban törvény hatály alá tartoztak.

- (30) A 97-1026. számú törvény megállapítja a FEH eszközeinek tulajdonjogát. Az EDF mérlegét tehát a 97-1026. számú törvény átstrukturálta. Az EDF által 1987 és 1996 között a FEH felújítására, az említett eszközök államnak történő visszaszolgáltatása céljából képzett céltartalékok – akár felhasználták azokat, akár nem – tárgytalanná váltak, minthogy a FEH javainak tulajdonjoga az EDF-ének minősült.

- (31) Az EDF mérlege felső részének átstrukturálását a gazdasági, pénzügy- és iparügyi miniszter, a költségvetési államtitkár és az iparügyi államtitkár EDF-hez intézett 1997. december 22-i levelének (a továbbiakban: a gazdasági miniszter levele) 1. melléklete a 97-1026. számú törvény 4. cikkének alkalmazásában a következőképpen fejti ki:

„— A koncesszióba adó járandóságai« átcsoportosítása (18 345 563 605 FRF):

A FEH koncesszióba adott természetbeni javai ellenértékének tőkeinjekciók formájában történő konszolidálása (14 119 065 335 FRF).

A FEH 1959. évi átértékelési különbözetének (2 425 millió FRF) és 1976. évi átértékelési különbözetének (nem amortizálható állóeszközök: 97 millió FRF) összevonása »A FEH átértékelési különbözetei« megnevezésű tétellel, amelynek összege így 1 720 millió FRF-ről 4 145 millió FRF-ra emelkedik.

Az amortizálható állóeszközök 1976. évi átértékeléséhez (1 704 millió FRF) kapcsolódó szabályozott céltartalékok összevonása, a tétel így 877 millió FRF-ről 2 581 millió FRF-ra emelkedik.

Az indokolatlanná vált felújításokra szánt céltartalékok (38 520 943 408 FRF) átsorolása a visszatartott nyereséghez az Országos Számviteli Tanács (Conseil national de la comptabilité) könyvelési változásokról szóló, 1997. június 18-i 97-06. számú véleményének megfelelően.»

- (32) Az EDF mérlegének átstrukturálása keretében a francia hatóságok az Országos Számviteli Tanácsnak a könyvelési módszerek változásairól, a becslési változásokról, az adózási alternatívák változásairól és a hibák kijavításáról szóló, 1997. június 18-i 97-06. számú véleményét (a továbbiakban: az Országos Számviteli Tanács véleménye) követték, amely megállapítja, hogy a könyvelési hibák kijavítását, amelyek természetüknél fogva múltbeli műveletek lekönnyelésével kapcsolatosak, »a megállapításuk üzleti évének eredményében kell lekönnyelni«.

- (33) A 97-1026. számú törvény és a gazdasági miniszter levele szerint az átértékelési különbözetek adózási következmény nélkül kerültek át a »Saját tőke« megnevezésű rovatba, mivel azok az 1959. évi és az 1976. évi átértékelési törvények nyomán adómentesen vagy adósemlegességi rendszer keretében realizált átértékelési többletnek feleltek meg.

1.4. A CÉLTARTALÉKOK ÁTMINÓSÍTÉSÉNEK ADÓZÁSI KÖVETKEZMÉNYE

- (34) A gazdasági miniszter levelének 3. melléklete az EDF mérlege átstrukturálásának adózási következményeit is megállapítja. A jelentés megállapítja a nettó eszközállomány változását, ezen belül a felújításra képzett, fel nem használt – 38,5 milliárd FRF – összegű tartaléknak a visszatartott nyereséghez történő átcsoportosítását, amelyre az 1997-ben alkalmazandó 41,66 %-os társasági adót vetették ki. Így a még fel nem használt – 38,5 milliárd FRF összegű – tartalékot a francia hatóságok rendszeresen megadóztatták. A tartalékok szintén adómentesen képzett és a koncesszióba adó járandóságainak megfelelő tőkeinjekcióként konszolidált részét ugyanakkor nem adóztatták meg.
- (35) Az adóügyi főigazgatóságnak (Direction générale des impôts) a francia hatóságok által a Bizottság részére eljuttatott, 2002. április 9-i feljegyzésében szerepel, hogy „a koncesszióba adónak a FEH-hel kapcsolatos járandósága indokolatlan adósságtételt jelent, amelyet a tőkébe való besorolás jogtalanul mentesített az adó alól”, továbbá az, hogy „ezt a tartalékot a tőkébe való besorolása előtt az intézmény passzívájából, ahol hibásan szerepelt, egy nettó mérlegszámára kellett volna átvezetni, ami [az általános adótörvénykönyv] 38. cikke (2) bekezdésének alkalmazásában a nettó adóköteles eszközállomány pozitív változását eredményezte volna”. A francia hatóságok megállapítják, hogy „az [EDF által 1997-ben élvezett] adókedvezmény 5,88 milliárd FRF-ra (14,119 × 41,66 %), azaz 888,89 millió EUR-ra értékelhető”.

2. AZ ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ HATÁROZAT

- (36) A Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatban megállapította, hogy a FEH felújítására az 1987–1996 közötti időszakban szabálytalanul képzett kiegészítő tartalék az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében előnyben részesítette az EDF-et. Ez a művelet az ugyanezen időszakban a tartalékok után meg nem fizetett társasági adó tőkésített értéke és az EDF által a 97-1026. számú törvény 4. cikkének hatálybalépését követően 1997-ben kiegyenlített társasági adó összege közötti különbségből fakadó szelektív gazdasági előnyhöz juttatta az EDF-et.
- (37) Annak ellenére, hogy az EDF a villamosenergia-ágazatot liberalizáló 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁽¹⁾ hatálybalépése előtt monopóliumokkal jellemzett piacokon folytatott tevékenységet Franciaországban, a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó, az EDF javára biztosított támogatási intézkedések az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében torzították a versenyt, illetve versenytorzítással fenyegettek, és érintették a tagállamok közötti kereskedelmet. Ezt különösen az okozta, hogy az EDF-et bizonyos tevékenységek franciaországi gyakorlása során megillető kizárólagos jogok ellenére ezeken a piacokon mégis folyt bizonyos mértékű kereskedelem a tagállamok között. Ezen túlmenően szabad verseny létezett azokon a kapcsolódó piacokon, amelyeken az EDF már a kizárólagos jogainak – földrajzi, illetve ágazati – terjedelmén túlra diverzifikálta a tevékenységeit. Ezek a hatások már jóval a villamosenergia-ipari szektor liberalizálása előtt érvényesültek.
- (38) A Bizottság azt is megállapította, hogy új támogatásról van szó, amelyek alapján a jelek szerint ebben a szakaszban nem lehetett az EUMSZ 107. cikkének (2) és (3) bekezdésében említett feltételeket teljesültnek tekinteni. Másfelől a francia hatóságok nem hivatkoztak az EUMSZ 106. cikke (2) bekezdése rendelkezéseinek alkalmazására.

3. EGY ÉRDEKELT HARMADIK SZEMÉLY ÉSZREVÉTELEI

- (39) 2003. január 6-i levelében a Syndicat National des Producteurs Indépendants d'Electricité Thermique (SNPIET; a hő alapú villamos energiát előállító független termelők országos szakszervezete) a hivatalos vizsgálati eljárás keretében észrevételeket továbbított a Bizottságnak. Ezen észrevételek szerint ami a FEH felújítására adómentesen képzett céltartalékok egy része után 1997-ben meg nem fizetett társasági adót illeti, az EDF a tevékenységei keretében az 1946. április 8-i 46-628. számú törvény előírásaival ellentétben nem tett eleget az ipari és kereskedelmi társaságoknál alkalmazott szabályoknak.

4. A HIVATALOS VIZSGÁLATI ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ HATÁROZATTAL KAPCSOLATBAN FRANCIAORSZÁG ÁLTAL TETT ÉSZREVÉTELEK

- (40) A francia hatóságok a 2002. december 11-i levelükben közölték észrevételeiket a Bizottsággal. A francia hatóságok vitatják a FEH felújítására adómentesen képzett céltartalékok egy része után járó társasági adó 1997-es meg nem fizetésének állami támogatás jellegét.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1996. december 19-i 96/92/EK irányelve a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról (HL L 27., 1997.1.30., 20. o.).

- (41) A francia hatóságok először is vitatják a FEH felújítására képzett céltartalékoknak a Bizottság által előzetesen megállapított összegét. A francia hatóságok ezt követően azt állítják, hogy az EDF a FEH felújítására képzett céltartalékok hiányában sem tudta volna megfizetni a társasági adót az 1987 és 1996 közötti időszakban az igen jelentős veszteségelhatárolás miatt. Ezen túlmenően, mivel az állam az EDF tulajdonosa és egyben a FEH-et koncesszióba adó hatóság is volt, a francia hatóságok úgy ítélték meg, hogy a koncesszióba adó járandóságai az állam számára nem minősültek reálisan követelhető tartozásnak. Következésképp a mérleg 1997. évi átstrukturálásakor a koncesszióba adó járandóságait az EDF alultőkésítettségének korrigálása érdekében az EDF saját tőkéjéhez rendelték, azonban azokra nem vetettek ki társasági adót.
- (42) A francia hatóságok úgy ítélik meg, hogy a számviteli nyilvántartás 1997-ben elvégzett átstrukturálása kiegészítő tőkeinjekciónak tekinthető, amelynek összege megfelel a szintén az alultőkésítettséget korrigálni hivatott részleges adómentesség összegének. A társasági adót figyelmen kívül hagyva az EDF és az állam a kvázi-sajáttőkét a tőkéhez kívánta rendelni. Hatékonyabbnak és semlegesebbnek tűnt, ha a koncesszióba adó járandóságainak teljes összegét közvetlenül a saját tőkéhez rendelik, ahelyett, hogy olyan azonos jellegű műveletet hajtottak volna végre, amely a társasági adó megfizetése utáni nettó összeg tőkéhez rendeléséből, a nettó eszközállomány változásának megfelelő társasági adó EDF általi megfizetésének előírásából, és végül a megfizetett adó összegének megfelelő kiegészítő tőkeinjekció biztosításából állt.
- (43) A francia hatóságok úgy vélik, hogy ezt a kiegészítő juttatást az EDF 1997. évi megtérülési kilátásai indokolták, amelyek egyébként konkretizálódtak a következő évek során. A francia hatóságok szerint hasonló körülmények között egy körültekintő piacgazdasági befektető ilyen tőkeinjekciót hajtott volna végre.
- (44) A francia hatóságok azt is vitatják, hogy a szóban forgó céltartalékok képzését követően az államnak fizetett díj 1987 és 1996 között indokolatlanul csökkent volna. A francia hatóságok szerint még ha a nettó eredmény magasabb is lett volna, az államnak fizetett díj nem növekedett volna, ugyanis ebben az időszakban a díj mértéke nem a vállalkozás nettó eredménye előre meghatározott százalékának felelt meg. A díj mértékét az állam abszolút értékben, szabadon határozta meg, és annak nem kellett a vállalkozás pénzügyi helyzetével összhangban alakulnia. A szóban forgó díjat ráadásul nem az egyes üzleti évek nettó nyereségéből vonták le. Ebből a szempontból és az EDF veszteségelhatárolására tekintettel a francia hatóságok hangsúlyozzák, hogy az állam 1987 és 1996 között végül a társasági jogban megállapított határértékeket jelentősen meghaladó osztalékot vett ki.
- (45) A francia hatóságok ezenkívül úgy vélik, hogy még ha a FEH felújítására történő céltartalékképzés előnnyel is járt, úgy kell tekinteni, hogy azt az 1997-ben megfizetett társasági adó emelkedése semmissé tette. Úgy vélik továbbá, hogy az EDF az 1987–1996 közötti időszakban összességében magasabb összeget fizetett az államnak, mint amekkora társasági adót egy olyan gazdasági társaság fizetett volna, amely nem képzett volna céltartalékot a FEH felújítására, és amely az adózás utáni nettó eredmény 37,5 %-ának megfelelő osztalékot fizetett volna a részvényesének.
- (46) A francia hatóságok továbbá úgy ítélik meg, hogy jogtalan előny fennállásának megállapítása esetén a 659/1999/EK tanácsi rendelet⁽¹⁾ 15. cikkében meghatározott, az első támogatási elemek odaítélésétől számítandó tízéves jogvesztő határidő miatt létező támogatásról és nem új támogatásról van szó. Tekintettel arra, hogy a Bizottság első információkérésének időpontja 2001. július 10. volt, az 1991 előtt odaítélt esetleges támogatási elemek elévültek. A francia hatóságok úgy vélik, hogy az 1997. évi jogalkotói beavatkozás hatására nem szakadt meg a szóban forgó elévülési idő, ugyanis ilyen hatása kizárólag a Bizottság intézkedéseinek lehet. Végezetül a francia hatóságok úgy vélik, hogy mindenképpen létező támogatásról van szó, amennyiben azt a villamosenergia-piac liberalizálása előtt ítélték oda.
- (47) A francia hatóságok a 2003. november 20-i levelükben emlékeztetnek a társaság számviteli nyilvántartásában feltüntetett, a koncesszióba adó járandóságainak összegébe beszámított átértékelési különbözetekkel, valamint az elévülési szabály alkalmazásával kapcsolatos érveikre. Ezen túlmenően kijelentik, hogy az EDF mérlegének átstrukturálására az 1996. évi (36,67 %-os) adókulcsot, nem pedig az 1997. évi (41,66 %-os) adókulcsot kellett volna alkalmazni. Megítélésük szerint ugyanis az átstrukturálásra egy 1997. december 23-án benyújtott adóbevallás alapján, azaz az 1996-os üzleti év lezárása után, de az 1997-es üzleti év lezárása előtt került sor.
- (48) A francia hatóságok így vitatják a Bizottság azon állítását, amely szerint az EDF 1997-ben előnyben részesült a FEH felújítására adómentesen képzett céltartalék egy része után esedékes társasági adó meg nem fizetése miatt.

(1) A Tanács 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelete az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról (HL L 83., 1999.3.27., 1. o.).

5. AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGAINAK ÍTÉLETEI

- (49) A Törvényszék a 2009. december 15-i ítéletében megsemmisítette a Bizottság 2003. december 16-i határozatát azzal az indokkal, hogy a Bizottság feladata annak ellenőrzése, hogy egy körültekintő piacgazdasági befektető hasonló körülmények között végrehajtott volna-e hasonló összegű befektetést. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottságnak ellenőriznie kellett volna, hogy a művelet összhangban áll-e a piacgazdasági befektető elvével. A Törvényszék következőképp úgy ítélte meg, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot és megsértette az EUMSZ 107. cikkét.
- (50) A Bíróság a 2012. június 5-i ítéletében elutasította a Bizottság által a Törvényszék ítélete ellen benyújtott fellebbezést. A Bíróság többek között úgy ítélte meg, hogy nem minősül téves jogalkalmazásnak a Törvényszék azon megállapítása, amely szerint a Bizottság azon kötelezettsége, hogy ellenőrizze, hogy az állam a rendes piaci feltételeknek megfelelő körülmények mellett nyújtotta-e a tőkét, attól függetlenül fennáll, hogy az állam milyen formában szolgáltatta e tőkét. A Bíróság továbbá úgy ítélte meg, hogy a Törvényszék azon értékelése sem minősül téves jogalkalmazásnak, amely szerint a magánbefektető kritériuma alkalmazható még olyan esetben is, amikor adójogi jellegű intézkedésekre került sor.

6. A HIVATALOS VIZSGÁLATI ELJÁRÁS KITERJESZTÉSÉRŐL SZÓLÓ HATÁROZAT

- (51) A 2003. december 16-i határozat megsemmisítése miatt a Bizottságnak – az eljárás lezárása érdekében, a Bíróság ítéletében jogerősen megállapított jogkérdéseknek megfelelően – az EUMSZ 266. cikke és a 659/1999/EK rendelet 13. cikke értelmében új határozatot kell hoznia. A 2003. december 16-i határozat megsemmisítése miatt a Bizottságnak újra meg kellett vizsgálnia a határozat 3. és 4. cikkével kapcsolatos kérdéseket.
- (52) Egyrészt sem a Bíróság, sem a Törvényszék nem vélte szabálytalannak az eljárás megindításáról szóló határozatot. Következőképp az egy újabb jogerős határozat alapját képezheti. Másrészt a Bíróság egyértelműen kimondta a piacgazdasági befektető kritériumának alkalmazhatósági és alkalmazási feltételeit. Ezek többek között arra utaló objektív és ellenőrizhető szempontokon alapulnak, hogy a tagállam döntése valóban az ellenőrzött állami vállalkozásba történő befektetésre irányult-e, olyan gazdasági értékeléseket véve alapul, amelyek összemérhetők azokkal, amelyeket egy körültekintő piacgazdasági befektető a befektetés előtt lefolytatott volna a befektetés jövőbeli jövedelmezőségének meghatározása érdekében ⁽¹⁾.
- (53) A hivatalos vizsgálati eljárás kiterjesztéséről szóló határozatban a Bizottság megjegyezte, hogy a közigazgatási eljárás e szakaszában egyetlen bizonyíték, bizonyítás, illetve dokumentum sem támasztotta alá a francia hatóságok azon állítását, amely szerint az 1997-es számviteli reform a részleges adómentesség összegével megegyező kiegészítő tőkeinjekciónak minősül. A francia hatóságok észrevételeivel ellentétben szintén nem tűnt úgy, hogy ez a kiegészítő tőkeinjekció nem támogatás, hanem az EDF 1997. évi – a következő években egyébként konkretizálódott – megtérülési kilátásai által indokolt befektetés, amelyet hasonló körülmények között egy körültekintő piacgazdasági befektető végrehajtott volna.
- (54) Következőképp a Bizottság az eljárás kiterjesztéséről szóló határozatban a rendelkezésre álló információkra és dokumentumokra tekintettel pontosította az abból fakadó esetleges gazdasági előny előzetes elemzését, hogy az EDF 1997-ben nem fizette meg a társasági adót a koncesszióba adó 14,119 milliárd FRF összegű, tőkeinjekcióvá átminősített járandóságának megfelelő céltartalékrész után.
- (55) E tekintetben úgy tűnt, a jelen ügy tényállásának átfogó értékelése arra utal, hogy ez az intézkedés közhatalmi hatáskörbe tartozik, ezáltal a magánbefektető elvének alkalmazhatósága nem jön figyelembe. A francia hatóságok ugyanis állításuk alátámasztására egyáltalán nem szolgáltattak olyan információt, illetve az EDF megadóztatásának mellőzéséről szóló határozatot megelőző vagy azzal egyidejű üzleti tervet sem, amely igazolta volna a szóban forgó művelet jövedelmezőségét. Ami a lényegét illeti, a Bíróság által megállapított kritériumokra tekintettel a Bizottság megjegyezte, hogy Franciaországnak megfelelően igazolnia kell a benyújtott dokumentumok dátumát, továbbá megfelelően bizonyítania kell, hogy azokat a vitatott határozat elfogadása előtt az illetékes miniszterek és köztisztviselők, illetve a parlamenti kamarák megvizsgálták.
- (56) A fenti bizonyítékok hiányában azonban úgy tűnt, hogy ami a koncesszióba adó járandóságaira elkülönített céltartaléknak a 97-1026. számú törvény 4. cikkében előírt átminősítését illeti, Franciaország az adóztatási hatáskörének gyakorlása során részesítette eltérő adóügyi megítélésben az EDF mérlege felső részének átstrukturálását. Egyetlen kifejezett költségvetési rendelkezés sem rendelte előzetesen ezt az adóforrást az EDF-hez, sőt a befektetésekre vonatkozó szabályok, illetve ellenőrzések végrehajtására sem került sor, hogy jogalapot szolgáltatassanak az állítólagos befektetéshez.

⁽¹⁾ Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10P (EU:C:2012:318), 84. pont.

- (57) Hasonlóképpen, a Bizottság az eljárás kiterjesztéséről szóló határozatban másodlagosan megjegyezte, hogy még ha a piacgazdasági befektető elve alkalmazandó is lett volna, az elv alkalmazása ebben a szakaszban lehetővé tette annak megállapítását, hogy magánbefektető nem fektetett volna be 5,88 milliárd FRF-ot az EDF 1997. évi tőkeinjekciójába. A francia hatóságok által továbbított információk hiányában kizártnak tűnt, hogy rendes piaci körülmények között egy magánrészvényes anélkül végrehajtotta volna az állítólagos befektetést, hogy előzetesen megvizsgált volna olyan, például nem a kedvezményezett, hanem inkább pártatlan, harmadik személynek minősülő befektetési tanácsadó által készített objektív és megbízható tanulmányokat, amelyek tartalmazták volna többek között a befektetett tőke megtérülését, a befektetés megtérülésének időtávját, valamint a befektetésben rejlő abszolút kockázatokat és az ilyen befektetéshez kapcsolódó díjazási feltételekhez viszonyított kockázatokat.
- (58) E tekintetben a Bizottság a körültekintő magánbefektető által a forrásai lekötése előtt megvizsgált tényezőket azzal egészítette ki, hogy az EDF-et 1997-ben a külön nyugdíjrendszere alkalmazásában terhelő nyugdíj-finanszírozási ráfordítások összege és alakulása bizonytalan volt, továbbá azzal, hogy egy akkori befektető hogyan értékelhette ezt.
- (59) E feltételek mellett az 1997.évi társasági adó alóli részleges mentesség nem a részvényes állam termelő beruházásának, hanem inkább olyan adózási jellegű, eltérést engedő intézkedésnek tűnt, amely előnyhöz juttathatta az EDF-et.
- (60) Úgy tűnt továbbá, hogy az EDF által fizetendő társasági adó kivetésének mellőzése állami források bevonásával járt, emellett érinthette a versenyt és a tagállamok közötti kereskedelmet, ezáltal eleget tett az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdése többi alkalmazási feltételének.
- (61) Az EDF versenytársaival szembeni helyzetét erősítő működési támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének alátámasztását lehetővé tevő jogalap hiányában a Bizottság a 2013. május 2-i határozatában a támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatos kétségeket juttatott kifejezésre. Hasonló kétségeket már az eljárás megindításáról szóló határozat is felvetett.

7. AZ ÉRDEKELT HARMADIK SZEMÉLYEK ÉSZREVÉTELEI

- (62) Az EDF a 2013. július 29-i levelében észrevételeket tett az eljárás kiterjesztéséről szóló határozattal kapcsolatosan. Az EDF az említett határozatban kifejtett érveléssel szemben három fontos kritikát fogalmaz meg: i. a határozat figyelmen kívül hagyja a Törvényszék ítéletének tanulságait és tévesen ítéli meg az EDF állam általi feltőkésítésének valódi jellegét, ii. a határozat túlzottan formalista abban, hogy tévesen követeli meg a befektetéshez kapcsolódó üzleti terv szükségességét, holott a feltőkésítés egy érett módon megtervezett elméleti munka eredménye, ahogyan azt számos akkori dokumentum tanúsítja, továbbá iii. a határozat bizonyítás nélkül jelenti ki, hogy – az EDF által az észrevételei alátámasztására közölt információkkal ellentétben – egyetlen, az államéhoz leginkább hasonló helyzetű befektető sem hajtott volna végre hasonló befektetést.
- (63) Az EDF szerint a Bizottság a francia állam által 1997-ben elfogadott intézkedést így továbbra is kizárólag az intézkedés állítólagos adójogi hatásainak szempontjából elemzi, noha a Törvényszék egyértelműen elutasította ezt a megközelítést. Ahogyan azt a Törvényszék megerősítette, az állam által a koncesszióba adó járandóságainak tőkeinjekciójává történő átminősítésekor végrehajtott intézkedés az EDF feltőkésítésére szolgáló művelet, amelynek az a célja, hogy az energiapiacok verseny előtti megnyitására tekintettel korrigálja az EDF mérlegének egyensúlyhiányát. A gazdasági miniszter 1997. december 22-i levelében nem szerepel az 1997. évi törvénytől különálló adójogi határozat, de a levél a törvény adójogi hatásainak megállapítására szolgál. Ezt az egységes és oszthatatlan feltőkésítési intézkedést kell megvizsgálni, nem pedig az intézkedés állítólagos adójogi hatásait, amelyeket a hivatalos vizsgálati eljárás kiterjesztéséről szóló határozat mesterségesen különválaszt.
- (64) Az EDF szerint az ítélkezési gyakorlat nem követel meg kifejezetten a befektetéssel kapcsolatos üzleti tervet, az ítélkezési gyakorlat egyáltalán nem állapít meg erre vonatkozó formai követelményt, hanem a vizsgált intézkedést megelőző vagy azzal egyidejű, objektív és ellenőrizhető szempontokat ír elő. Végeredményben ilyen üzleti terv nem lett volna elengedhetetlen az állam számára 1997-ben. Az állam öt fővel képviseltette magát az EDF igazgatótanácsában, 1946 óta és a tényállás megvalósulásának idején az EDF összes tőkét birtokolta, kiválóan ismerte a vállalkozást, és hosszú távon részt vett az EDF irányításában és stratégiai irányvonalainak meghatározásában. Az EDF szerint e hosszú táv az EDF tőkeintenzív tevékenysége, valamint a több évtizedes – bizonyos esetekben 30–75 éves – élettartamú létesítmények miatt az EDF esetében különösen releváns.

- (65) Az EDF szerint az állam – ahogyan azt számos akkori dokumentum tanúsítja – részvényesként, nem pedig közhatalomként hajtott végre befektetést pontos elemzések és előzetes értékelések alapján. Így az EDF és a felügyeletét ellátó minisztériumok között 1995-ben kezdődött meg a francia Cour des comptes (26) preambulumbekzdésben említett véleményéből levont következtetésekkel kapcsolatos munka. Ez a munka így többek között a vállalkozás mérlegének átstrukturálásához és a tőke megtérüléséhez kapcsolódott. A munka eredményeképpen 1997. április 8-án sor került az állam és az EDF közötti, az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződés aláírására, valamint azzal egyidejűleg, 1997. április 2-án a különböző gazdasági és pénzügyi intézkedésekről szóló törvénytervezet előterjesztésére, amelynek 45. cikke szó szerint átvette a 97-1026. számú törvény 4. cikkének rendelkezéseit. Az EDF szerint a Nemzetgyűlés és a Szenátus előkészítő munkáiból, sőt magából a törvényből is az derül ki, hogy az állam beavatkozásának jellege részvényesi beavatkozás: az EDF-et feltőkésítő tőkeinjekció.
- (66) Ahogyan azt az EDF által a könyvviteli nyilvántartásához csatolt mintegy negyven, akkori dokumentum tanúsítja, az államot az elemzése és az elméleti munkája során négy fő megfontolás vezérelte:
- a 96/92/EK irányelv nyomán a piacok fokozatos megnyitásával jellemzett új versenykörnyezet figyelembevétele;
 - az EDF-fel fennálló pénzügyi kapcsolatainak rendezése a közjog alapján, a korábban esetlegesen létező kétértelműségek felszámolásával;
 - az EDF mérleg szerkezetét érintő jelentős egyensúlyhiány saját tőke-emeléssel történő kezelése;
 - a nemzetközi összehasonlítások elősegítése, annak érdekében, hogy a vállalkozás hitelesebbé váljon a pénzügyi közösség körében.
- (67) Végezetül az EDF szerint a körültekintő piaczgazdasági befektető kritériuma az említett megfontolások miatt nemcsak alkalmazandó, hanem ezenkívül jelen esetben teljesül is, ugyanis az állam úgy járt el, ahogyan egy magánbefektető eljárna. Az EDF úgy véli, hogy a Bíróság (az ítélet 78. és 89. pontja) szerint annak eldöntéséről van szó, hogy az EDF rendes piaci körülmények között megszerezhetné volna-e ugyanazt az előnyt, amelyet állami források segítségével bocsátottak a rendelkezésére, valamint arról, hogy az előny a hatásai miatt torzíthatja-e a versenyt, illetve fenyegetheti-e a verseny torzításával.
- (68) Számos akkori dokumentumból ebben az esetben is az derül ki, hogy az állam valóban megvizsgálta és számszerűsítette a befektetése megtérülését, ahogyan azt a vállalkozás hosszú távra tervező, egyetlen részvényesbefektetője tette volna. Az EDF 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződésében ennek alapján határozták meg az államnak fizetendő díjat, amely akkoriban megfelelt a hasonló társaságok részvényeseinek fizetett díjnak. Az EDF által az államnak 1997 és 2000 között fizetendő összegek becslését ily módon az állam a szerződés megkötése előtt megvizsgálta.
- (69) Az EDF továbbá a 2013. júliusi észrevételeiben előzetesen beszámolt az Oxerától megrendelt, az EDF észrevételeinek benyújtásakor még nem véglegesített tanulmányról. Az EDF azt állította, hogy az Oxera tanulmánya összeveti az állam 1997. évi befektetésének elvárt megtérülési rátáját a tőkepiacok által hasonló befektetésért megkövetelt megtérülési rátával, továbbá azt, hogy a tanulmányból az derül ki, hogy egy magánbefektető az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződésben meghatározott feltételek szerint végrehajtotta volna a befektetést.
- (70) Az EDF az Oxera 2013. október 15-én kelt, említett tanulmányát⁽¹⁾ további észrevételek nélkül, 2013. október 18-án továbbította a Bizottságnak. Ahogyan arról az EDF a 2013. júliusi észrevételeiben előzetesen beszámolt, az Oxera tanulmánya arra a következtetésre jut, hogy egy körültekintő piaczgazdasági befektető befektetett volna az EDF-nek biztosított tőkeinjekciók összegének emelésébe. Ez a következtetés abból fakad, hogy egy ilyen befektető által 1997-ben remélhető megtérülés (belső megtérülési ráta) 35 % és 15 % közötti tartományban mozgott, öt évre vetítve pedig átlagosan 27 % volt, azaz minden esetben meghaladta az ilyen befektető által elvárt 12,7 %-os megtérülést. A megtérülést az Oxera az állam által az EDF-ben birtokolt jogosultságok tárgyidőszak eleji és végi eladási értékének figyelembevételével számította ki.

⁽¹⁾ „Does the 1997 recapitalisation of EDF by the French State meet the private investor test?” [Az EDF francia állam általi, 1997. évi feltőkésítése megfelel-e a magánbefektető kritériumának?]. 2013. október 15-i végleges jelentés.

- (71) Az EDF úgy véli, hogy a sajáttőke-hiánytól eltekintve az EDF alapvető gazdasági mutatói megfelelőek voltak 1997-ben, ahogyan azt azok az akkori elemzők is megállapították, amelyek az állam által végrehajtott befektetés idején nem fogalmaztak meg kétségeket az EDF pénzügyi életképességével, illetve kereskedelmi kilátásaival kapcsolatban. Az EDF pénzügyi minősítése kiváló volt (a Moody's szerint 1992 és 1997 között Aaa, a Standard & Poor's szerint 1996-ban és 1997-ben AAA volt), és akkor is az maradt volna, ha az EDF által ipari és kereskedelmi jellegű közintézményként élvezett állami garancia figyelembevételére érdekében azt egy vagy két fokozattal le kellett volna minősíteni. Több akkori dokumentumból az derül ki, hogy a francia állam EDF általi díjazásának szintje hasonló volt a CAC 40 tőzszeindexben figyelembe vett társaságok osztalékban kifejezett megtérülési rátájához (a tőke 4,5–5 %-a), valamint az európai energiaszektorbeli vállalkozások osztalékban kifejezett megtérülési rátájához (becslések szerint 1996-ban 4,7 %, 1997-ben pedig 5,27 %). Ebből továbbá az derül ki, hogy az EDF megszerezhetette volna ugyanazt a tőkeösszeget a tőkepiacokon olyan módon, hogy az intézkedés – a hatásai miatt – a jellegét tekintve ne torzítsa a versenyt.
- (72) Az EDF különösen úgy véli, hogy egy leányvállalat összes tőkét birtokló magánbefektető hasonló feltételek mellett végre tudott volna hajtani hasonló összegű befektetést az említett leányvállalatban azáltal, ha a leányvállalattal szembeni követelését annak jellegétől függetlenül tőkévé átminősíti. Ezt az elemzést az EDF kérésére kiadott jogi szakvélemény is megerősítette. Az állam – azáltal, hogy megpróbálta az eladósodottsághoz képest kevés saját tőke miatt aránytalan pénzügyi szerkezetet kezelni – azt is lehetővé tette a vállalkozás számára, hogy versenyben legyen az ágazat más nagyobb uniós szereplőivel. Ugyanez a részvényes tehát tudatosan nem hagyta volna, hogy tartósan jelentős egyensúlyhiány álljon fenn a megfelelő alapvető gazdasági mutatókkal rendelkező leányvállalata mérlegében, ha egy követelés tőkévé átminősítésével könnyűszerrel kezelni tudta ezt az egyensúlyhiányt.
- (73) Az EDF szerint tehát ésszerűen vélhető, hogy az államéhoz leginkább hasonló helyzetű magánbefektető, azaz egy hosszú távra tervező, a vállalkozás részvényeinek 100 %-ával rendelkező részvényes a verseny előtt megnyíló, kifejezetten tőkeerős piacon végrehajtott volna ugyanezt a befektetést.

8. A HIVATALOS VIZSGÁLATI ELJÁRÁS KITERJESZTÉSÉRŐL SZÓLÓ HATÁROZATTAL KAPCSOLATBAN FRANCIAORSZÁG ÁLTAL TETT ÉSZREVÉTELEK

- (74) A francia hatóságok először is úgy vélik, hogy az állam körültekintő piaczgazdasági befektetőként járt el, amikor a koncesszióba adó járandóságait társasági adó alól mentesen átminősítette az EDF-nek biztosított tőkeinjekcióvá. Megítélésük szerint az eljárás megindításáról szóló, 2002. október 16-i határozatban és az eljárás kiterjesztéséről szóló, 2013. május 2-i határozatban foglaltakkal ellentétben a Bizottság által elemzendő intézkedés a 9-1026. számú törvény 4. cikkének elfogadása révén végrehajtott egyedi feltőkésítési intézkedés, nem pedig a koncesszióba adó járandóságainak tőkeinjekcióvá történő átminősítésével kapcsolatos adómentességet biztosító, az említett törvény rendelkezéseitől különválasztható intézkedés. A francia hatóságok az észrevételeikhez csatolt, több, 1996-os és 1997-es dokumentumban szereplő információkra hagyatkoznak, amelyek szerintük alátámasztják és megerősítik ezt az állítást. Ezeket a dokumentumokat a (87)–(108) preambulumbekzdés említi. A francia hatóságok szerint az EDF által benyújtott egyéb dokumentumok máskülönben alátámasztják Franciaország észrevételeit.
- (75) A francia hatóságok másodlagosan emlékeztetnek arra, hogy vitatják a támogatás összegét, és megismétlik a 2003. november 20-i észrevételeiket, amelyek szerint az említett adóra alkalmazandó adókulcsnak az 1996. évi, nem pedig az 1997. évi adókulcsnak kellene lennie, ahogyan az a (47) preambulumbekzdésben szerepel.

A piaczgazdasági befektető elvének alkalmazhatóságáról

- (76) A francia hatóságok vitatják, hogy a vitatott adómentesség Franciaország közhatalmi minőségébe tartozna, ami kizárná a körültekintő piaczgazdasági befektető elvének alkalmazhatóságát. A francia hatóságok úgy ítélik meg, hogy a Bíróság nem követeli meg a tagállamtól a vitatott intézkedésre vonatkozó, valódi üzleti terv benyújtását.
- (77) E tekintetben először is arra emlékeztetnek, hogy az EDF 1997-ben az állam felügyelete alá helyezett ipari és kereskedelmi közintézmény volt, és az állam ebből fakadóan alaposan ismerte a vállalkozást, valamint annak ipari stratégiáját és pénzügyi kilátásait. Ezért elfogadhatónak tartják a befektetés megtérülését igazoló azon információkat és értékeléseket, amelyekkel az állam a vitatott intézkedés meghozatala előtt rendelkezett. A Bizottságnak átfogó elemzést kell végeznie, amelyben kitér többek között ezekre a kérdésekre és minden egyéb releváns kérdésre.

- (78) Másodszor: a 97-1026. számú törvény 4. cikkének jellegére és tárgyára tekintettel a francia hatóságok úgy vélik, hogy az állam részvényesi minőségében járt el azáltal, hogy a koncesszióba adó járandóságaira képzett céltartalék átminősítésére adómentességet biztosított. Ezt a törvényt így megelőzte az állam és az EDF közötti, az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződés 1997. április 8-i aláírása, amely szerződés teljesítésének előfeltétele a mérlege átstrukturálásával kapcsolatos jogalkotási intézkedések elfogadása volt. Ezt megelőzően a felügyeleti hatóságok az 1996. július 12-i levelükben jelezték az EDF-nek, hogy ennek a szerződésnek az államnak fizetendő díjazásra vonatkozó ambiciózus célt kell kitűznie. Márpedig a szerződés III. címe a következő két tényezőtől fakadó díjazást írt elő az állam számára: i. a tőkeinjekciók rögzített mértékű, 3 %-os díjazása és ii. az EDF nettó könyv szerinti eredménye 40 %-ának megfelelő kiegészítő díj, a két tényező együttes összege azonban nem haladhatja meg a tőkeinjekciók összegének 6 %-át.
- (79) Az állam ezt a díjazást osztalékkilátás formájában vizsgálta meg, az osztalékkilátást a kiegészítő díjazás összege tekintetében az adott időszakban 3,5 milliárd FRF-tól akár 6 milliárd FRF-ig terjedő összegben számszerűsítette, ahogyan azt a felügyeleti hatóságok EDF-hez intézett, 1997. április 22-i levele tanúsítja. Ez a becslés az EDF által a pénzügyminisztérium szolgálataihoz 1997. február 19-én eljuttatott gazdasági-pénzügyi terven, valamint a vállalkozási szerződés feltevésein alapult. A szenátusi előadónak a 97-1026. számú törvényről készített, 1997. szeptemberi jelentése a minisztériumi szolgálatok általi, a részvényes állam 1998. évi díjára várhatóan kifejtett hatásra vonatkozó elemzéseket is tartalmazott; ez 2,6 milliárd FRF volt, amelyből 1,5 milliárd FRF fix kamat, 1,1 milliárd EUR pedig kiegészítő díj volt. Az állam tehát a vitatott intézkedés elfogadása előtt megbecsülte a díj előrelátható jövőbeli összegét, ahogyan a vállalkozása tőkeemelésében részt venni kívánó bármely részvényes tette volna.
- (80) Harmadszor: a francia hatóságok úgy ítélik meg, hogy a koncesszióba adó járandóságainak átminősítése, valamint tágabb értelemben az EDF mérlegének átstrukturálása és a sajáttőke-emelés a vállalkozás pénzügyi szerkezetének hiányosságát enyhítette. Ha fennmaradt volna ez a hiányosság, az EDF-nek valószínűleg a tartozásaira kirótt kamat emelkedésével, valamint a partnerkockázat negatív megítélése miatt a kereskedelmi partnereivel felmerülő nehézségekkel kellett volna számolnia. A részvényes állam e megfontolása a későbbi 97-1026. számú törvény tervezete 4. cikkéből, valamint a törvénytervezet 1997. október 2-án a Szenátus elé terjesztő illetékes miniszter beszédéből fakad.
- (81) A törvénytervezet a Nemzetgyűlés elé terjesztő előadó képviselő jelentése, illetve a törvénytervezet a Szenátus elé terjesztő előadó szenátor jelentése továbbá kiemeli az EDF mérleg-átstrukturálása által az adósság/saját tőke arányra kifejtett pozitív hatást: az első jelentés nem tartotta a saját tőkét (24,2 milliárd FRF) elegendőnek a kölcsönből származó adóssághoz (131,9 milliárd FRF) és a nettó eszközértékhez (696,4 milliárd FRF) viszonyítva; a sajáttőke-emelés az EDF tényleges vagyoni helyzetének jobban megfelelő mérlegszerkezetet biztosítana az EDF számára, ugyanakkor relevánsabb összehasonlításokat tenne lehetővé az európai versenytársakkal; a második jelentés ezenfelül kiemelte, hogy az EDF számára kedvező hatást fejt ki, hogy a pénzügyi közösség és a potenciális partnerei körében javult a hitelessége. Márpedig a francia hatóságok szerint egy vállalkozás pénzügyi szerkezetének megerősítése egy hasonló helyzetben lévő körülmények között piaccgazdasági befektető megfontolásának felel meg.
- (82) A francia hatóságok szerint ebből az következik, hogy a körültekintő piaccgazdasági befektető kritériuma valóban alkalmazható volt, ugyanis az állam részvényesi minőségében járt el azáltal, hogy a koncesszióba adó járandóságaira elkülönített céltartalékot adókiadás nélkül minősítette át az EDF-nek biztosított tőkeinjekciójára.

A piaccgazdasági befektető elvének alkalmazásáról

- (83) A francia hatóságok először is emlékeztetnek arra, hogy az állam és az EDF közötti vállalkozási szerződés a következő két tényezőtől fakadó, államnak fizetendő díjról rendelkezett: i. a tőkeinjekciók utáni, rögzített mértékű, 3 %-os díj, valamint ii. az EDF nettó könyv szerinti eredményének 40 %-ával egyenlő kiegészítő díj, ami arra utal, hogy az állam rendelkezett a befektetett tőke elvárt megtérülésével kapcsolatos információkkal. Továbbá, ahogyan azt a nemzetgyűlési képviselő fent említett jelentése tanúsítja, a tőkeinjekciókra felszámított rögzített kamatra tekintettel a koncesszióba adó járandóságaira elkülönített tartalék tőkévé történő átminősítése azzal a hatással járt, hogy az alap emelkedése miatt abszolút értékben növekedett az államnak fizetendő díj.
- (84) A francia hatóságok ezt követően úgy ítélik meg, hogy az EDF-be való 1997. évi befektetés megtérülését az államnak a jövőben folyósítandó összegekre tekintettel, valamint a vállalkozás értékének emelkedése alapján hosszú távra vetítve kellett megtervezni. Márpedig az adózás utáni nettó eredmény és az államnak fizetett díj pozitív értékéhez (1998-ban az államnak fizetett 2,5 milliárd FRF díjon felül 1,4 milliárd FRF) jelentős összegű, közel 70 milliárd FRF forrás előteremtése kapcsolódik az 1997–2000 közötti időszakban, ahogyan azt a vállalkozási szerződés előírta. Ahogyan azt az EDF 1997. február 19-i levele kihangsúlyozza, az állam valóban ekkora összegben számszerűsített és az adósságcsökkentésből, az eszközök létrehozásából és a fejlesztési célú befektetésekből fakadó, az EDF tőkeértékének növekedését kilátásba helyező vagyoniérték-emelési célt tűzött ki.

- (85) Végezetül a befektetés kockázatainak értékelése során a részvényes állam figyelembe vette az EDF elsősorban Franciaországban folytatott – a vállalkozás költségeit kötelezően fedező szabályozott árszabás elvén alapuló – fő tevékenységének sajátosságait. E sajátosságok csökkentik a befektetéshez kapcsolódó kockázatot, és következésképp enyhítik a megtérülésre vonatkozó követelményt. Az EDF által készített, a Szenátusnak 1997. szeptember 15-én továbbított, 1996. július 27-i feljegyzésből továbbá az derül ki, hogy a külföldi vállalkozások részvényeseinek díja az ágazatra jellemző intézményi és a szabályozási környezettől függően jelentősen eltér az egyes országokban.
- (86) A francia hatóságok szerint ebből az következik, hogy az állam körültekintő piaccgazdasági befektetőként járt el, amikor a koncesszióba adó járandóságaira elkülönített céltartalékot társasági adó kivetése nélkül tőkeinjekcióvá minősítette át. Ezt a következtetést ezenkívül az EDF észrevételei, többek között az észrevételek alapjául szolgáló, a (62)–(73) preambulumbekzdésben említett tanulmányok és elemzések is megerősítik. Különösen az EDF által benyújtott, az Oxera által készített gazdasági tanulmány szerint a francia hatóságok úgy vélik, hogy a Bizottságnak el kell végeznie ugyanezt az elemzést annak meghatározásához, hogy az EDF állam általi, 1997-ben végrehajtott feltőkésítése a jellegét tekintve körültekintő befektetés-e vagy sem.

Franciaország által az észrevételeinek alátámasztására benyújtott dokumentumok

- (87) A francia hatóságok az eljárás kiterjesztéséről szóló határozattal kapcsolatos válaszuk alátámasztására a 2013. július 1-jei észrevételeik mellékleteként kilenc dokumentumot továbbítottak a Bizottságnak. Ezt a kilenc dokumentumot a 2002. december 11-i észrevételeikben már szereplő azon állításuk alátámasztására nyújtották be, amely szerint a be nem szedett adóbevételek egyenértékű kiegészítő tőkeinjekciót az EDF 1997. évi megtérülési kilátásai indokolták, amelyek egyébként konkretizálódtak a következő években. A Franciaország által az észrevételeiben előterjesztett információk sérelme nélkül módszeresen elemezni kell az e dokumentumokban ismertetett fontosabb kérdéseket.
- (88) A dokumentumok az állam és az EDF közötti, az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződés kidolgozásával vagy teljesítésével, illetve a későbbi 97-1026. számú törvény tervezetének megvitatásával kapcsolatosak. 1996-ban és 1997-ben kelt, azaz az állítólagos befektetési döntéssel egyidejű dokumentumokról van szó. Konkrétan ezek a dokumentumok a következők: az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződés ⁽¹⁾, a vállalkozás felügyeletét ellátó miniszterek levelei ⁽²⁾, a vállalkozás által a minisztériumi vagy a szenátusi szervekhez intézett levelek ⁽³⁾, valamint a törvénytervezet megvitatását előkészítő nemzetgyűlési és szenátusi dokumentumok, továbbá a Nemzetgyűlés és a Szenátus egy-egy jelentése ⁽⁴⁾. A dokumentumok tartalma az alábbiakban kerül részletezésre.
- (89) A felügyeletet ellátó miniszterek az EDF elnökéhez intézett, 1996. július 12-i levelükben elégedetten konstatálják az EDF és az állam 1993–1996 közötti időszakra vonatkozó tervszerződésének eredményeit, és az 1996. december 31-i lejáratra tekintettel megkezdik az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó tervszerződés kidolgozását. A levél ezenkívül pontosítja, hogy az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó tervszerződésben szereplő pénzügyi egyensúly meghatározásának az 1995 óta folytatott munka nyomán az EDF számviteli és adójogi helyzetét rendező új keretbe kellett illeszkednie. Ez a levél az illetékes szolgálatok és az EDF közötti munka és megbeszélések megkezdését kérte, ugyanakkor tájékoztatta a vállalkozást a jövőbeli szerződésben figyelembe veendő három kiemelt célkitűzésről.
- A miniszterek először is a következőket kérték: „A vállalkozás által megvalósított termelékenységnövekedésnek lehetővé kell tennie, hogy a vállalkozás folytathassa árcsökkentési politikáját, hozzájárulva a francia ipar versenyképességéhez és a belföldi fogyasztók vásárlóerejének növekedéséhez”;
 - az EDF-nek ezzel egyidejűleg adósságsökkentési törekvését is folytatnia kellett, és ambiciózus célt kellett kitűznie az állam díjazására, az eredménye javításának ösztönzését tartalmazó mechanizmus mellett;
 - végezetül a tervszerződésnek az EDF nemzetközi fejlesztésére vonatkozó stratégiai irányvonalakat is meg kellett állapítania, a prioritások rangsorolásával.

⁽¹⁾ Az állam és az EDF 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó, 1997. április 8-án aláírt vállalkozási szerződése.

⁽²⁾ A gazdasági és pénzügyminiszternek, valamint az iparügyi, postaügyi és távközlési miniszternek az EDF elnökéhez intézett, 1996. július 12-i levele; a gazdasági és pénzügyminiszternek, a költségvetéssel megbízott miniszternek, valamint az iparügyi, postaügyi és távközlési miniszternek az EDF elnökéhez intézett, 1997. április 22-i levele.

⁽³⁾ Az EDF pénzügyi igazgatójának az Államkincstár finanszírozásért és részesedésekért felelős szolgálata vezetőjéhez intézett, 1997. február 19-i levele; az EDF által készített, a részvényes díjáról szóló, 1996. július 27-én kelt, a Szenátusnak 1997. szeptember 15-én továbbított elemző feljegyzés.

⁽⁴⁾ A különböző gazdasági és pénzügyi rendelkezésekről szóló, a Miniszterek Tanácsa által 1997. április 5-én elfogadott törvénytervezet 45. cikkének indokolása; a Nemzetgyűlés pénzügyi, általános gazdasági és tervezési bizottsága által az adózási és pénzügyi tárgyú sürgős intézkedésekről szóló 201. számú törvénytervezetről készített, Didier Migaud képviselő által előterjesztett, 1997. szeptember 10-i jelentés; az adózási és pénzügyi tárgyú sürgős intézkedésekről szóló törvénytervezetről Alain Lambert szenátor által készített, 1997. szeptember 24-én előterjesztett jelentés; a gazdasági, pénzügy- és iparügyi miniszternek az adózási és pénzügyi tárgyú sürgős intézkedésekről szóló törvénytervezet előterjesztésével kapcsolatban a Szenátus előtt tartott, 1997. október 2-i beszéde.

- (90) A szerződés előkészítő munkái nyomán az EDF pénzügyi igazgatója 1997. február 19-én továbbította az Államkincstár Igazgatóságának az EDF 1997. február 18-i feljegyzését. A feljegyzés az EDF és az állam közötti, az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződéshez kapcsolódó pénzügyi forgatókönyv feltevéseit tartalmazta, beleértve többek között az adott időszakra vonatkozó éves eredménykimutatásokat és az előrelátható finanszírozás táblázatait.
- (91) A feljegyzés évenkénti árcsökkenést (– [...] (*) %, – [...] %, – [...] %, – [...] %), – [...] FRF összegű ipari és fejlesztési célú befektetést, ezen belül [...] FRF összegű nemzetközi befektetést, valamint [...] összegű befektetést irányzott elő a fő tevékenységre az 1997–2000 közötti időszakra. A feljegyzés a tőkeinjekciókból a mérleg átstrukturálása után 50 milliárd FRF-ra becsült adóalapból levonható 3 %-os díjat, valamint a díj rögzített része és a társaságiadó-fizetés utáni eredmény 40 %-ának megfelelő, adóból levonható díjat is megemlíti. Az év végi adósságállománynak az 1996. év végi [...] FRF-ról 2000 végére [...] FRF-ra kellett változnia. Hasonlóképpen, az eszközök értékével csökkentett adósságállománynak az 1996. év végi [...] FRF-ról 2000 végére [...] FRF-ra kellett változnia.
- (92) A francia hatóságok által az észrevételeik mellékleteként továbbított dokumentumok közül kizárólag az EDF által 1997. február 18-án készített, a felügyeleti hatóságoknak másnap továbbított feljegyzés tartalmaz az EDF gazdasági és pénzügyi működési eredményére vonatkozó módszeres és számszerűsített előrejelzéseket. Az 1997. februári előrejelzések alapján a részvényes állam a befektetett tőke tekintetében 1997-ben 2,1 milliárd FRF, 1998-ban 2,5 milliárd FRF, 1999-ben 2,4 milliárd FRF, 2000-ben 2,4 milliárd FRF, azaz az évenkénti átlagot tekintve 2,35 milliárd FRF díjra számíthatott. Az EDF 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó, a feljegyzésben szereplő várható eredménykimutatása a következőképpen épült fel:

1. táblázat

Az EDF 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó várható eredménykimutatása (milliárd FRF-ban, folyó áron számítva)

	1997	1998	1999	2000
Bevételek	186,3	184,2	185,7	187,5
Ráfordítások	177,0	177,2	179,1	180,9
ebből: üzemanyag és energiavásárlás	36,9	36,8	37,8	38,5
ebből: működési kiadások	88,3	91,2	93,6	95,7
A fő tevékenység eredménye	9,3	7,0	6,6	6,6
Az államnak járó díj megfizetése előtti eredmény	6,8	6,5	6,1	6,1
A tőkeinjekció díja	1,5	1,5	1,5	1,5
Kiegészítő díjazás	0,6	1,0	0,9	0,9
Társasági adó	3,9	2,6	2,4	2,3
Nettó eredmény	0,9	1,4	1,3	1,4

Forrás: Az EDF 1997. február 18-i feljegyzése: „Vállalkozási szerződés – Gazdasági-pénzügyi terv”

- (93) Ahogyan azt az EDF feljegyzése pontosította, az államnak fizetett díjazás az adóból levonható volt. Ez eltérést jelent attól az elvtől, amely szerint a társasági adót a vállalkozás értékcsökkenési leírás és kamatfizetés utáni eredményből vonják le, ezáltal ugyanis csökken a nettó eredmény, és következésképp az esetlegesen osztalékfizetésre szánt összeg. Ez az ad hoc eltérés potenciálisan növelte a részvényes államnak fizetett díjazást, azonban ugyanolyan mértékben csökkentette az adószedő államnak fizetendő adót. A francia hatóságok a 2013. december 23-i válaszukban pontosítják, hogy a tőkeinjekció díja 2001-től a közjog hatálya alá tartozó osztalékkal egyenértékű volt, és következésképp e díj adóból levonhatósága megszűnt. Ezt az egyenértékűségi szabályt alkalmazták az EDF és az állam 2001–2003 közötti időszakra vonatkozó csoportszerződésére, amely az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó szerződés helyébe lépett.

(*) Szakmai titoktartási kötelezettség körébe tartozó információ.

- (94) 1997. április 8-án az állam és az EDF között az 1997–2000 közötti időszakra szóló vállalkozási szerződés jött létre, amelyet a felügyeletet ellátó miniszterek és az EDF elnök-vezérigazgatója írt alá. A szerződés pontosította az EDF középtávon folytatandó tevékenységére alkalmazandó főbb irányvonalakat, tartalmazta az aláíró felek kölcsönös kötelezettségvállalásait, valamint emlékeztetett arra, hogy ezeket a kötelezettségvállalásokat szélesen értelmezett referencia-feltételezések keretében tették, és azok csak a vállalkozás környezetének jelentős változása esetén vizsgálhatók felül. A szerződés három cím alá sorolva különféle kötelezettségvállalásokat tartalmazott: a közvállalkozás alapvető feladatainak megerősítése (I. cím), a vállalkozás jövőjének mai előkészítése (II. cím), valamint a vállalkozás megújult pénzügyi és intézményi keretbe illesztése (III. cím). A szerződés két melléklete részletezi a teljesítésnél követett teljesítménymutatókat (I. melléklet) és az árak 1997 és 2000 közötti tervezett alakulását (II. melléklet).
- (95) A szerződésben az e határozat tárgyával kapcsolatban előírt főbb kötelezettségvállalások és irányvonalak az alábbiakban szerepelnek, és konkrétan a következők:
- az állam megerősítette azon szándékát, hogy fenntartja a vállalkozás jogállását, amely többek között bebizonyította hatékonyságát, és amelynek stabil referenciának kell maradnia a jövőbeli fejlemények során, ahogyan azt a villamos energia belső piacának szervezésére vonatkozó uniós irányelv lehetővé teszi⁽¹⁾. Az EDF-nek a maga részéről szerepet kellett vállalnia a földhasználat tervezésében és a nemzeti szolidaritásban, többek között azáltal, hogy a gazdasági tevékenység és a foglalkoztatás támogatását célzó ambiciózus politikát hajt végre, oly módon, hogy a munkahelyteremtés segítése érdekében a közösségek szolgálatába áll, továbbá javítja a leginkább rászoruló fogyasztóinak a helyzetét (I. cím).
 - az EDF fejlesztésének előnyben kellett részesítenie a „francia vállalkozások versenyképességének fokozását”; így a vállalkozás által kötelezettségként vállalt termelékenységnövekedést elsődlegesen az árai átlagos szintjének csökkentésére kellett fordítani. Az árazás kiigazítása következtében állandó árfolyamon, francia frankban kifejezve, 1997 áprilisában átlagosan [...] %-kal, 1998 áprilisában átlagosan [...] %-kal, majd 1999 áprilisában átlagosan [...] %-kal és 2000 áprilisában átlagosan [...] %-kal kellett csökkenniük az áraknak. Ezzel egyidejűleg az EDF fejlesztésének új piacok meghódítását kellett megcéloznia, különösen Európát helyezve előtérbe (II. cím);
 - az EDF mérlege átstrukturálásának kettős célt kellett követnie: egyrészt meg kellett erősítenie a vállalkozás nettó helyzetét, másrészt a közjoghoz közelebbi alapokra építve stabilizálnia kellett az állammal fennálló pénzügyi kapcsolatát; így a kormány kötelezettséget vállalt arra, hogy a Parlament elé terjeszt egy, az EDF mérlegét 1997-ben átstrukturáló jogalkotási intézkedést, az átstrukturálás hatálybalépésének napját 1997. január 1-jére tűzve ki. A szerződés a részvényes állam következő két tényezőből álló díjazásáról rendelkezett: a tőkeinjekciók 3 %-os kamatláb melletti díja, valamint a nettó könyv szerinti eredmény 40 %-ának megfelelő kiegészítő díj; ezen alkotóelemek összegét a tőkeinjekciók 6 %-ában maximálta, a tervezett összegek abszolút értékére vonatkozó számszerűsített becslést azonban nem tartalmazott. Ezenkívül az EDF az 1997–2000 közötti időszakban kötelezettséget vállalt arra, hogy többek között [...] FRF-ot szán nemzetközi szintű ipari befektetésekre, 2000 végére [...] FRF összeggel [...] FRF-ra csökkenti bruttó adósságállományát, annak érdekében, hogy olyan pályára állhasson, amely a termelő erőműpark felújításának befejezéséig lehetővé teszi adósságállományának nullára csökkentését. Végezetül a szerződés arról rendelkezett, hogy a célkitűzések forrástöbbletként megnyilvánuló esetleges túllépését a részvényes állam díja vagy a vállalkozás alkalmazotainak nyereségrészesedése előtt (III. cím) „elsősorban egy további árcsökkentéshez” kellene rendelni.
- (96) A vállalkozási szerződést aláíró miniszterek által az EDF elnökehez intézett, 1997. április 22-i levél megerősíti az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződést alátámasztó, az EDF 1997. február 18-i feljegyzésében szereplő referenciateljesítések és pénzügyi előrejelzések konszenzusos és végleges jellegét. A levél valójában így kifejezetten hivatkozik az EDF és a hatóságok közötti, a pénzügyi forgatókönyv kidolgozása során folytatott előzetes egyeztetésre. A levélben szintén szerepel az EDF árainak négy éven belüli, átlagosan [...] %-kal történő csökkentése.
- (97) Az 1997. április 22-i levél említést tesz a módosított, 1956. május 14-i rendelet rendelkezéseiről és az állam részére fizetett díjnak a vállalkozási szerződés III. címében foglalt feltételeiről. E rendelkezésekkel összhangban a levél pontosítja, hogy „a referencia-forgatókönyvből 3,5 milliárd FRF összegű kiegészítő díjra lehet következtetni a [1997–2000 közötti] időszak vonatkozásában”, és hogy ezek a feltételek lehetővé tették, hogy 1997-ben az államnak folyósított teljes összeg a rögzített kamattal és a társaságiadó-előleggel együtt elérje az 5,1 milliárd FRF-ot. Ezek az összegek megfelelnek az EDF 1997. február 18-i feljegyzésében szereplő összegeknek. A vállalkozás eredménye alapján kiszámított kiegészítő díj összegének megfelelősége megerősíti, hogy a felügyeleti hatóságok az EDF 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó várható eredménykimutatásokban előirányzott mindenféle összeget (bevételek, ráfordítások, nettó eredmény stb.) megvizsgáltak, jóváhagytak és figyelembe vettek.

(1) A szerződés a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 27., 1997.1.30., 20–29. o.) hivatkozik. Ez az irányelv a későbbi irányelvekhez hasonlóan nem ír elő a belső piaci villamosenergia-termelők, -szállítók, illetve -elosztók társasági jogállására vonatkozó szabályokat.

- (98) A felügyeletet ellátó miniszterek 1997. április 22-i levele azt is kiemeli, hogy a szerződésben feltüntetett kiemelkedő egyensúly az EDF mérlege átstrukturálásának számviteli és adójogi keretébe illeszkedett, amelynek a szükséges jogalkotási rendelkezésekre figyelemmel 1997. január 1-jén kellett hatályba lépnie. Ebben a tekintetben a levél pontosítja, hogy „[a] szóban forgó átstrukturálás végrehajtásának – számviteli és adójogi vonatkozású – részletes feltételeiről a mostantól elfogadott séma alapján kiegészítő eszmecserére kerül majd sor a felügyeleti hatóságok és a vállalkozás között”.
- (99) Rövid idővel a levél előtt ugyanis a kormány a Nemzetgyűlés elé terjesztette a különböző gazdasági és pénzügyi intézkedésekről szóló, a Miniszterek Tanácsa által 1997. április 5-én elfogadott törvénytervezetet, amelynek 45. cikke rendelkezett az EDF céltartalékainak átminősítéséről. E tervezet indokolása kifejtette, hogy az előirányzott számviteli kiigazítások lehetővé fogják tenni az EDF számára, hogy a tényleges gazdasági helyzetének jobban megfelelő mérleggel rendelkezzen, amelyben a saját források szintje arányos a tevékenysége mértékével. A törvénytervezet vizsgálata a Nemzetgyűlés 1997. április 21-i feloszlása miatt elmaradt.
- (100) Az adózási és pénzügyi tárgyú sürgős intézkedésekről szóló, később 97-1026. számú törvényként elfogadott törvénytervezet Parlamenthez továbbítását követően a Nemzetgyűlés és a Szenátus kijelölte az előadóit. A Nemzetgyűlés 204. számú jelentése ismerteti az EDF villamosenergia-átviteli műtárgyai vagyoni jogi helyzetének pontosítását szükségessé tevő előzményeket, amelyek érvénytelenné teszik a francia Cour des comptes által az EDF koncesszióiról szóló, 1994. október 10-i 1993. számú különjelentésében vitatott számviteli gyakorlatokat. A jelentés kifejti a szükségessé váló számviteli módosításokat, és a következőképpen adja meg a módosítások különböző mérlegtételekre kiható következményeinek számszerűsített becslését:

2. táblázat

Az EDF saját tőkéjének átstrukturálása által az adózási és pénzügyi tárgyú sürgős intézkedésekről szóló törvény 4. cikkéből fakadóan az 1996. évi számviteli nyilvántartásra kifejtett hatások (milliárd FRF-ban)

	1996 vége	A cikk hatása
Saját tőke	24,2	79,8
ebből (forrásoldali tételek):		
Tőke	2,6	2,6
Tőkeinjekciók	36,6	50,7
Átértékelési különbözetek	2,1	6,2
Szavatoló-tőke-puffer	0,15	0,15
Visszatartott nyereség ⁽¹⁾	20,2	18,3
Az üzleti év eredménye az államnak járó díj után	1,9	1,9

Forrás: Gazdasági és Pénzügyminisztérium

⁽¹⁾ a visszatartott nyereségre vonatkozó módosítások nem a cikk szigorú értelemben vett hatásainak részét képezik, hanem annak logikus következményét jelentik.

- (101) A Nemzetgyűlés jelentése azért emeli ki a törvénytervezet hatásait, hogy relevánsabbá tegye a más európai (ausztriai, nagy-britanniai, svédországi, spanyolországi, németországi) versenytársak eladósodottsági mutatóival való összehasonlításokat: a mérleg átstrukturálása után az EDF nettó adósságállomány/saját tőke aránya 480 %-ról 148 %-ra csökkenne.
- (102) A Nemzetgyűlés jelentése ezenkívül kihangsúlyozza az állam és az EDF közötti pénzügyi kapcsolatok változásait. A jelentés kifejti az EDF-re irányadó, az 1986. december 30-i 86-1360. számú rendelettel módosított, 1956. május 14-i 56-493. számú rendelettel meghatározott jogi szabályozást, valamint az EDF-nek biztosított, a szóban forgó rendelet hatálya alá tartozó tőkeinjekciók díját. Ez a szabályozás legfeljebb 8 % rögzített mértékű díjról, valamint az EDF adózás és rögzített kamatfizetés utáni eredményéből fizetendő kiegészítő díjról rendelkezett. Az EDF által az 1991 és 1996 közötti időszakra folyósított, a jelentésben feltüntetett összegek átlagosan elérték az évi 3,41 milliárd FRF-ot ebben az időszakban; miután 1996 végén visszakerültek a saját tőkébe, ezek a folyósított összegek a részvényes állam számára átlagosan 14,1 %-os szokásos megtérülést biztosítottak ⁽¹⁾; összefoglalásuk az alábbi táblázatban szerepel:

⁽¹⁾ A részvényes állam számára jelentkező jövedelmezőség a tőkeinjekciók alacsony összegű – 36 milliárd FRF – alapjával (a mutató nevezője) és a jelentős összegű céltartalékkal magyarázható. Ezek lekönnyvése után az EDF éves nettó eredménye 1996-ig negatívvá vált. Az eredménykimutatásban szereplő negatív visszatartott nyereség a 24,2 milliárd FRF összegben rögzített saját források felhasználása formájában hatott vissza a mérlegre (lásd a 2. táblázat „1996 vége” oszlopát, amelyből kiderül, hogy a 97-1026. számú törvény 4. cikkében bevezetett módosítás előtt az EDF saját tőkéjét hogyan csökkentette a 20,2 milliárd FRF összegű negatív visszatartott nyereség). Mivel az adót nem szedték be a negatív eredmény után, a részvényes állam számára a rendkívül pozitív jövedelmezőség az adószedő állam rovására következett be.

3. táblázat

Az állam és az EDF közötti pénzügyi kapcsolatok (millió FRF-ban, folyó áron számítva)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
A tőkeinjekciók kamata (általános költségvetés – 407. tétel)	1 816	1 816	1 816	1 816	1 816	1 816
A tőkeinjekciókért fizetett kiegészítő díj (általános költségvetés – 116. tétel)	500	665	965	1 938	1 500	4 002
Összesen	2 316	2 481	2 781	3 754	3 316	5 818

Forrás: a Nemzetgyűlés jelentése, 77. o., az „Összesen” a Bizottság számítása.

- (103) A Nemzetgyűlés jelentése az EDF mérlegének előirányzott módosításaival kapcsolatban pontosítja, hogy „[mivel] a tőkeinjekciók képezik a rögzített kamat alapját, fennáll az a kockázat, hogy a tőkeinjekciók e cikk miatti emelése növeli az EDF-re kivetett adóterhet. Az állam és a vállalkozás által az 1997–2000 közötti időszakra kötött, 1997. április 8-án aláírt szerződés tehát előirányozza a tőkeinjekciók díjazási feltételeinek módosítását. Az alap hatásának ellensúlyozása érdekében a rögzített kamatláb 3 %-ra csökken”. A jelentés ezenkívül közli, hogy az 1990 óta realizált nyereség ellenére az EDF nem fizetett társasági adót, és hogy a tartalékoknak a FEH koncessziójához kapcsolódó emelkedése lehetővé tenné a felhalmozott, számviteli és adózási szempontból veszteségként elhatárolt visszatartott nyereség egyszeri záróelszámolását. Ennélfogva a jelentés arról számol be, hogy a felügyeletet ellátó minisztérium szerint a közintézménynek (EDF) 1997-ben 3 milliárd FRF, 1998-ban pedig 2,5 milliárd FRF társasági adót kellene fizetnie.
- (104) A Nemzetgyűlés jelentése említést tesz a bizottsági keretek között előterjesztett és elutasított törvényzöveg parlamenti módosításának vizsgálatáról. A módosítás azt kívánta pontosítani, hogy az átminősített céltartalékokat az EDF eredménykimutatását kiiktató könyvviteli nyilvántartás útján kell saját tőkévé alakítani, oly módon, hogy elkerülhető legyen egy olyan számottevő nyereség feltüntetése, amelyet az állam hajlamos lenne részben megadóztatni. Ennek érdekében a módosítás előirányozta, hogy a törvénybe kerüljön be a számviteli eljárás és kerüljön pontosításra, hogy az állam a FEH-et képező javak tulajdonjogának átruházásakor semmilyen további összeget sem vonhat le az EDF-től. A jelentés rámutat, hogy „A tartalékok saját tőkévé alakítására szolgáló számviteli eljárás törvénybe foglalása az Államtanács kérelmére azért került ki a szövegből, mert az nem jogalkotási természetű volt”; a jelentés a kifejtő részben rámutat több parlamenti véleményre, amelyek szerint lehetségesnek kellene lennie annak, hogy az állam további összegeket vessen ki az EDF számára, a vállalkozásnak meg kellene fizetnie az adót a nyeresége után, továbbá arra, hogy valójában az a kérdés, hogy „a kormány mekkora összegben és hogyan adóztatja meg az EDF-et”.
- (105) A törvénytervezet megvitatása érdekében szövegezett szenátusi jelentés a maga részéről pontosítja a FEH javának felújítására 1987 óta képzett céltartalékok indokolatlanságát. Az illetékes miniszter által a törvénytervezet előterjesztésekor a Szenátus előtt tartott, 1997. október 2-i beszéd kiemeli az EDF veszteségének, valamint a társasági adó említett tartalékok miatti meg nem fizetésének adójogi szempontból vett „fiktív” jellegét. A miniszter a beszédében biztosította a Szenátust afelől, hogy az intézkedés egyáltalán nem vonja kétségbe az EDF monopolhelyzetét. A szenátusi jelentés a nemzetgyűlési jelentésben vizsgálthoz hasonló, a fenti 2. táblázatban szereplő számszerűsítés szerint ismerteti a vizsgált cikkek az EDF mérlegfeltételeire a tartalékok átminősítése előtt és után jelentkező következményeit. A jelentés pontosítja, hogy a mérleg átstrukturálása megkönnyítené az EDF versenytársainak fontosságával való összehasonlítást; ez javítaná az EDF hitelességét a pénzügyi közösség körében, ami annál is fontosabb, mivel adósságának átütemezése többek között a nettó adósságállomány/saját tőke aránytól függött.
- (106) Az EDF és az állam közötti pénzügyi kapcsolatok „tisztázása” tekintetében a szenátusi jelentés pontosítja, hogy „a közintézmény által ezentúl az államnak biztosítandó adóbevételekért cserébe az 1997–2000 közötti időszakra 1997. április 8-án aláírt vállalkozási szerződés az EDF által az államnak folyósítandó összegek kismértékű csökkentéséről rendelkezik”. A felújításra elkülönített 38,5 milliárd FRF összegű tartalék pozitív könyvelése következtében, ami az EDF-et társaságiadó-fizetésre köteleztette tette, a szenátusi jelentés pontosítja, hogy „az állam és az EDF közötti pénzügyi kapcsolatok köre szűkül”.

- (107) Végezetül a Franciaország által benyújtott többi dokumentum között szerepel egy, az EDF pénzügyi igazgatósága által a Szenátus vezetéséhez továbbított, 1997. szeptember 15-i kísérőlevél. Az EDF leveléhez mellékelte táblázat számszerűsítette a törvénytervezet 4. cikkének hatásait, és ismertette a mérlegre kifejtett hatásokat; e mellékletben szerepelt továbbá a villamosenergia-elosztási koncessziókról szóló, 1993. július 27-i utasítás másolata és az EDF-nek a villamosenergia-szektorbeli részvényesek díjazása terén szerzett külföldi tapasztalatokról szóló, 1996. július 27-i belső vitaanyaga. Ez utóbbi dokumentum kifejti a részvényesek díjazására alkalmazandó elveket, a szektor bizonyos vállalkozásai esetében tapasztalható eltérő megtérülést és megtérülési számadatokat: az USA-ban a nyereség 60–80 %-a, a National Power és a Power Gen esetében 40 %, az Union Fenosa esetében 78 %, az Endesa esetében pedig 30 %, amely – az osztalékok és a részvényárfolyam értékelésének figyelembevételével – 28 % megtérülést biztosított a spanyol állam számára az 1991–1996 közötti időszakban.
- (108) Az EDF 1997. szeptember 15-i levelében a Szenátusnak továbbított két másik dokumentum ellenére a szenátusi jelentés nem elemezte és nem is tartalmazta az EDF 1996. július 27-i feljegyzésében ismertetett elveket, számadatokat, illetve azt sem, hogy az EDF ezeket az elveket és számadatokat alkalmazta volna a részvényes díjazására. Épp ellenkezőleg, a szenátusi jelentés a nemzetgyűlési jelentéshez hasonlóan pontosítja, hogy az EDF által a részvényes állam tőkeinjekciójának jogcímén az államnak fizetendő díj tervezett csökkentése megtörtént: „az e cikk által célként kitűzött tőkeinjekció-növelés figyelembevétele érdekében”.

9. AZ INTÉZKEDÉSEK ÉRTÉKELÉSE: ÁLLAMI TÁMOGATÁS MEGLÉTE

- (109) Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól: „Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.” Ezen együttes feltételeknek a Franciaország által az EDF számára biztosított adómentességre történő alkalmazását a Bizottság az alábbiakban vizsgálja.

9.1. VALAMELY VÁLLALKOZÁSNAK BIZTOSÍTOTT SZELEKTÍV ELŐNY

- (110) Mivel a 97-1026. számú törvény megállapította, hogy az EDF a számára koncesszióba adott FEH tulajdonosának minősült, ellenőrizni kell, hogy ebből a törvényből nem következik-e a FEH tulajdonjogának átruházása.
- (111) A francia hatóságok által továbbított információk szerint az EDF az említett törvény hatálybalépése előtt ésszerűen a FEH tulajdonosának tekinthető. Ez a következtetés a következőkön alapul: a francia jog szerinti koncessziós szerződések különböző típusainak jellemzői, az EDF-nek biztosított eredeti koncessziós szerződés sajátosságai, amely nem tartalmazott a visszajuttatásra vonatkozó pontos záradékot, az érintett eszközök felvásárlására vonatkozó eljárás, amelyekre az EDF-nek kisajátítási kártalanításhoz hasonló illetéket kellett lerónia, valamint a FEH – EDF költségére végzendő – karbantartása és fejlesztése finanszírozásának feltételei. Következésképp úgy tűnik, hogy a FEH tulajdonjogának a 97-1026. számú törvény általi „tisztázása” önmagában nem jelent az EDF javára biztosított gazdasági előnyt.
- (112) Ennélfogva meg kell vizsgálni, hogy a 97-1026. számú törvény a FEH tulajdonjogának „tisztázása” tekintetében levont-e minden adójogi következtetést, és hogy ellenkező esetben az EDF nem jutott-e adózási jellegű gazdasági előnyhöz.

9.1.1. Az EDF által fizetendő adó kivetéséről való lemondás prima facie szelektív előnynek minősül

- (113) Az 1987–1996 közötti időszakban az EDF adómentesen képzett tartalékokat a FEH felújítására, amelynek szabálytalanságára a francia Cour des comptes világított rá. A 97-1026. számú törvény 4. cikke, amely az EDF-et tartotta a FEH tulajdonosának, ezeket a tartalékokat tárgytalanná tette, és ennek következtében azokat más mérlegtételekbe kellett átsorolni.
- (114) Az EDF mérlege átstrukturálásának adójogi következményeit megállapító gazdasági miniszteri levélből az derül ki, hogy a francia hatóságok a FEH felújítására képzett, fel nem használt tartalékokat a társasági adó hatálya alá vonták az 1997-ben érvényes 41,66 %-os kulccsal.

- (115) Ezzel szemben a szóban forgó tartalékoknak a már megvalósított felújítási műveleteknek megfelelő, a koncesszióba adó járandóságainak is nevezett részét 14,119 milliárd FRF összegű tőkeinjekcióvá minősítették át. A tartalékok átminősítésére nem vetettek ki társasági adót. Az adóhatóság elismeri e művelet jogellenességét, ahogyan az az adóügyi főigazgatóság által a Bizottsághoz intézett és a (35) preambulumbekkezdésben foglalt, 2002. április 9-i feljegyzésből következik.
- (116) Az Országos Számveteli Tanács véleménye szerint a hibajavításokat a megállapításuk üzleti évének eredményénél kell lekönyvelni. Másrészt, ha az adómentesen képzett 38,5 milliárd FRF összegű, fel nem használt tartalékokra 1997-ben 41,66 %-os adókulcsú társasági adót vetettek ki, nincs objektív indok arra, hogy az adómentesen képzett tartalékok másik részét miért nem adóztatták meg ugyanezzel az adókulccsal.
- (117) A koncesszióba adó járandóságait az adómentesen képzett többi céltartalékkal egy időben és ugyanakkora adókulccsal kellett volna megadóztatni. Ez azt jelenti, hogy a koncesszióba adó 14,119 milliárd FRF összegű járandóságait hozzá kellett volna adni a 38,5 milliárd FRF összegű fel nem használt tartalékokhoz, hogy azokat az EDF mérlegének átstrukturálására alkalmazott 41,66 %-os adókulccsal megadóztassák. Az EDF – azáltal, hogy a mérlege átstrukturálásakor nem fizette meg az összes társasági adót – a fizetendő adó jogcímén 5 882 849 762 FRF-ot takarított meg.
- (118) Az adójogi intézkedésnek az EDF-et 1997-ben előnyben részesítő hatásai voltak, mivel a 14,119 milliárd FRF összegbe beszámított 5,88 milliárd FRF összegű adómentességet az EDF mérlegében a koncesszióba adó járandóságaként rögzítették, amit az állam a 97-1026. számú törvény végrehajtásakor 1997. január 1-jére visszaható hatállyal átminősített. A törvény szintén 1997. január 1-jei adójogi következményeit a gazdasági miniszter levele fejti ki.
- (119) A francia hatóságok azt állítják, hogy az EDF a veszteségelhatárolás miatt még a FEH felújítására képzett tartalékokra biztosított juttatások hiányában sem tudta volna megfizetni a társasági adót az 1987 és 1996 közötti időszakban. Ez az érv nem releváns. Az adókedvezményt 1997-ben, nem pedig az azt megelőző években biztosították. Ezenkívül részben a szabálytalan tartalékok formájában biztosított juttatások vezettek a veszteségelhatároláshoz. A veszteségelhatárolás 1987 és 1996 között fokozatosan megszűnt, olyannyira, hogy – a koncesszióba adó járandóságainak átminősítése utáni adó meg nem fizetését figyelmen kívül hagyva – 1997-ben az EDF által fizetendő adó összege határozottan meghaladta a korábbi összeget.
- (120) A francia hatóságok ezenkívül úgy vélik, hogy még ha a FEH felújítására történő céltartalékképzés előnnyel is járt, úgy kell tekinteni, hogy azt az 1997-ben megfizetett társasági adó emelkedése semlegesítette. Márpedig ahogyan maguk a francia hatóságok is közlik a (35) preambulumbekkezdésben szereplő, 2002. április 9-i feljegyzésükben, amennyiben a felújításra képzett, fel nem használt tartalékokat rendszeren meg is adóztatták, a koncesszióba adó járandóságait anélkül minősítették át tőkeinjekcióvá, hogy társasági adót vetettek volna ki. Az EDF által 1997-ben megfizetett adó tehát alacsonyabb a rendes körülmények között fizetendő adónál.
- (121) A francia hatóságok továbbá azt állítják, hogy az EDF az 1987–1996 közötti időszakban összességében magasabb összeget fizetett az államnak, mint amekkora társasági adót egy olyan gazdasági társaság fizetett volna, amely nem képzett volna tartalékot a FEH felújítására, és amely az adózás utáni nettó eredmény 37,5 %-ának megfelelő osztalékot fizetett volna a részvényesének. Másfelől, az EDF mérlegének átstrukturálására az 1996-os, nem pedig az 1997-es társasági adókulcsot kellett volna alkalmazni.
- (122) Egyrészt, ahogyan az a (32) és (116) preambulumbekkezdésben szerepel, az Országos Számveteli Tanács úgy véli, hogy a könyvelési hibákat abban a számviteli évben kell korrigálni, amikor azokat megállapították. Mivel a FEH felújítására képzett tartalékok az 1997. november 10-i 97-1026. számú törvény következtében tárgytalanná váltak, azokat ténylegesen az 1997-es számviteli évben kellett átminősíteni, és ennélfogva az e számviteli évben alkalmazandó társaságiadó-kulccsal kellett megadóztatni. Másrészt maguk a francia hatóságok is az 1997. évi társaságiadó-kulcsot alkalmazták a tartalékok megadóztatott részére, ahogyan arra a (34) preambulumbekkezdés emlékeztet.
- (123) Az, hogy az EDF 1997-ben nem fizetett meg 5 882 849 762 FRF társasági adót, gazdasági előnyt jelent e vállalkozás számára. Az EDF ezt az összeget saját tőkéjének a megerősítésére használhatta, anélkül hogy ezért külső finanszírozást kellett volna igénybe vennie. Ha a fizetendő adót ténylegesen megfizették volna és a saját tőke emelését a vállalkozás működési eredményéből finanszírozták volna, a vállalkozásnak csökkennie kellett volna a költségeit, növelnie kellett volna a bevételeit, vagy beruházási kiadásokról kellett volna lemondania. Az EDF – azáltal, hogy rendelkezett azokkal az összegekkel, amelyeket társasági adóként kellett volna folyósítania a francia államnak – olyan intézkedés kedvezményezettje volt, amely kizárólag rá vonatkozott, és amely a hasonló helyzetben lévő, az 1997-ben hatályos általános adótörvénykönyv 38. cikke (2) bekezdésének alkalmazásában az indokolatlan tartalékok átminősítése után társasági adó fizetésére kötelezett francia vállalkozásokkal szemben előnyben részesítette, ahogyan azt a (35) preambulumbekkezdés kifejti.

- (124) Franciaország azonban a 2002. december 11-i észrevételeiben megemlítette a körültekintő piacgazdasági befektető elvének alkalmazását. Ahogyan arra az Európai Unió bíróságai többek között a (7) és (8) preambulumbekezdésben említett ítéleteikben emlékeztetnek, jelen esetben a fizetendő adónak megfelelő, az EDF javára biztosított kiegészítő tőkeinjekció nem biztosítana a kedvezményezett vállalkozás számára az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett gazdasági előnyt, ha – a körültekintő piacgazdasági befektető kritériumára tekintettel – megállapítást nyerne, hogy egy feltételezett magánrészes hasonló feltételek mellett és hasonló helyzetben ugyanakkora összeget fektetne be.
- (125) A Bíróság a fent hivatkozott, 2012. június 5-i ítéletének 99. pontjában pontosította, hogy a Törvényszék a megtámadott ítéletben nem prejudikált sem a körültekintő piacgazdasági befektető kritériumának a jelen esetben való alkalmazhatóságával, sem pedig e kritérium esetleges alkalmazásának eredményével kapcsolatban. Meg kell tehát vizsgálni – többek között a Bíróság által megállapított kritériumok figyelembevételével – e kritériumnak a jelen ügy tényállására való alkalmazhatóságát, azt követően pedig az alkalmazását.

9.1.2. A körültekintő piacgazdasági befektető elvének alkalmazhatóságáról

- (126) A körültekintő piacgazdasági befektető elve esetleges alkalmazhatóságának meghatározásához átfogó mérlegelés keretében kell megállapítani, hogy a Francia Köztársaság részvényesi minőségében vagy közhatalmi minőségében biztosította-e az adómentességet. A Bíróság a 2012. június 5-i ítéletében több, az említett átfogó mérlegelés során figyelembe veendő tényezőt fejt ki. Ezek a tényezők, amelyek az alábbiakban részletesebb vizsgálat tárgyát képezik, a következők:
- kétség esetén az a tagállam feladata egyértelműen, objektív és ellenőrizhető szempontok alapján bizonyítani, hogy a végrehajtott intézkedés az ő részvényesi minőségéből ered⁽¹⁾; e szempontokból világosan ki kell tűnnie, hogy az érintett tagállam a gazdasági előny nyújtását megelőzően vagy azzal egyidejűleg meghozta azt a döntést, hogy a ténylegesen végrehajtott intézkedéssel befektet az ellenőrzött állami vállalkozásba⁽²⁾;
 - ezzel összefüggésben többek között olyan szempontokat lehet elvárni, amelyekből kitűnik, hogy e döntés olyan gazdasági értékeléseken alapul, amelyek összemérhetőek azokkal, amelyeket a jelen ügy körülményei között az említett tagállamhoz lehető legközelebbi helyzetben lévő, körültekintő piacgazdasági befektető az említett befektetés végrehajtása előtt lefolytatott volna annak érdekében, hogy meghatározza az ilyen befektetés jövőbeli jövedelmezőségét⁽³⁾; a Bizottság megtagadhatja a kérdéses befektetés végrehajtásáról szóló döntés meghozatalát követően keletkezett bizonyítékok vizsgálatát⁽⁴⁾;
 - e szempontból különösen az intézkedés természete és tárgya, a háttérét képező összefüggések, valamint az elérni kívánt cél és az említett intézkedésre vonatkozó szabályok lehetnek relevánsak⁽⁵⁾;
 - a körültekintő piacgazdasági befektető kritériuma alkalmazásának lehetővé kell tennie annak eldöntését, hogy egy magánrészes hasonló feltételek mellett nyújtott volna-e a fizetendő adóval azonos összeget az EDF-fel összehasonlítható helyzetben lévő vállalkozásnak⁽⁶⁾.
- (127) A francia hatóságok a (42) preambulumbekezdésben említett, 2002. december 11-i észrevételeikben azt állították, hogy hatékonyabbnak és semlegesebbnek ítélték, ha az EDF a koncesszióba adó járandóságainak a teljes összegét a társasági adó megfizetése nélkül közvetlenül a saját tőkéhez rendeli. Az adókiivetés mellőzéséről szóló állítólagos döntést megelőző vagy azzal egyidejű, Franciaország, illetve az EDF által az eljárás kiterjesztéséről szóló határozattal kapcsolatos észrevételeik alátámasztása érdekében továbbított dokumentumok egyike sem említi közvetlenül és közvetett módon sem az állítólagos befektetési döntést, annak következményeit, előnyeit és hátrányait, sem a tőkeinjekciók összegének az adókiivetés mellőzésével történő növeléséről szóló hasonló döntést. A francia hatóságok által továbbított és a (87)–(108) preambulumbekezdésben szereplő dokumentumok nem említik, még kevésbé elemzik azt, hogy a koncesszióba adó járandóságaira elkülönített tartalékoknak az 1997. november 10-i 97-1026. számú törvény értelmében az EDF-nek biztosított tőkeinjekcióvá átminősített része után fizetendő társasági adó kiivetésének mellőzéséről szóló döntés milyen előnyökkel vagy hátrányokkal járt az állam számára.
- (128) A körültekintő piacgazdasági befektető elvének alkalmazhatóságával kapcsolatos, a Bizottság által megfogalmazottakhoz hasonló kétségek esetén Franciaországnak kell egyértelműen, objektív és ellenőrizhető szempontok alapján bizonyítania, hogy a végrehajtott intézkedés az ő részvényesi minőségéből ered. Márpedig a továbbított

⁽¹⁾ Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10P (EU:C:2012:318), 82. pont.

⁽²⁾ Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10P (EU:C:2012:318), 83. pont.

⁽³⁾ Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10P (EU:C:2012:318), 84. pont.

⁽⁴⁾ Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10P (EU:C:2012:318), 104. pont.

⁽⁵⁾ Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10P (EU:C:2012:318), 86. pont.

⁽⁶⁾ Bizottság kontra EDF ítélet, C-124/10P (EU:C:2012:318), 95. pont.

információk tekintetében úgy tűnik, hogy az EDF által elvileg fizetendő adó kivetéséről való lemondással járó befektetési döntés – a pontos tartalmának, az alapul szolgáló indokoknak és jogalapnak, az azt meghozó illetékes hatóságnak, valamint a meghozatala napjának ismeretét vagy ellenőrzését lehetővé tevő, indokolással ellátott jogi aktus nélkül – hallgatólagosan meghozott döntésnek tekintendő. A Bíróság által a körültekintő piactudományi befektető elve alkalmazhatóságának ellenőrzése tekintetében előterjesztett szempontokra – többek között az objektív és ellenőrizhető szempontok rendelkezésre állásának szükségességére, egy ténylegesen végrehajtott intézkedésre vagy előzetes gazdasági értékelésekre – tekintettel a hivatkozások vagy a konkrét bizonyítékok hiánya a szóban forgó elv alkalmazhatatlansága első jelének tekintendő.

- (129) Az állítólagos döntést tárgyaló dokumentumok hiányában ismertetni kell a francia állam által esetlegesen végrehajtott befektetési intézkedést. A jelen ügyben a Bíróság úgy vélte, hogy a körültekintő piactudományi befektető kritériumának lehetővé kell tennie annak meghatározását, hogy egy magánbefektető hasonló feltételek mellett befektetett volna-e 5,88 milliárd FRF-ot az EDF-hez hasonló helyzetben lévő vállalkozásba. Franciaország befektetése azt feltételezi, hogy az eredetileg felhasznált forrásokat meghaladó nyereség megszerzése érdekében lemond ennek az összegnek a beszedéséről. Az elemzést tehát a társasági adó megfizetendő összegéhez viszonyítva kell elvégezni.
- (130) Ebben a tekintetben kifejezetten a befektetésnek az adómentesség összege tekintetében vett nyereségességére vonatkozó tanulmányok, hivatkozások, illetve elemzések hiánya miatt az állítólagos befektetés hatásai nehezen különíthetők el a Franciaország, illetve az EDF által továbbított információkban. Ez a nehézség nem leküzdhetetlen, amennyiben az elemzéshez a körültekintő piactudományi befektető elve alkalmazásának és alkalmazhatóságának ellenőrzése szempontjából releváns tényezők többségében úgy tekinthető, hogy az EDF-nek a ki nem vetett adó összegeként biztosított tőkeinjekció-többlet az összes tőkeinjekcióhoz kapcsolódó jogokat élvezett. Így amennyiben a tőkeinjekcióért bizonyos mértékű díjazás járt, ezt a mértéket alkalmazni kellett a ki nem vetett adó összegére, és azt ténylegesen arra alkalmazták. Ezzel szemben, a marginális hatás vagy növekményes hatás alapul vétele esetén, sem a Franciaország, sem az EDF által továbbított információkból első látásra nem tűnik ki az a hatás, hogy a tőkeinjekciók összege a ki nem vetett adó összegének erejéig emelkedett.
- (131) Az adóketés mellőzésének az volt a hatása, hogy a 14,119 milliárd FRF teljes összegű átminősített tartalékban további 5,88 milliárd FRF-kal növelte az EDF-nek szánt tőkeinjekciót, és következésképp az EDF saját tőkéjét. Ezt a tartalékot, amely nem a részvényes állam előzetesen nyújtott friss tőkeinjekciójának felelt meg, tőkeinjekcióvá minősítették át, és azt az EDF mérlege felső részének megfelelő tételébe, a többi saját tőkébe (tőke, injekciók stb., 2. táblázat) sorolták. Az adómentesség nélkül az EDF saját tőkéje, amelynek 1997-ben el kellett érnie a 79,8 milliárd FRF-ot, az akkoriban megvizsgált dokumentumok szerint 72,1 milliárd FRF-ot tett volna ki ((100) preambulumbekzdés, 2. táblázat). Az állam által az EDF-nek biztosított tőkeinjekciók összege 50,7 milliárd FRF helyett 44,8 milliárd FRF lett volna.

Állítólagos befektetési döntés: elemzési szempontok

- (132) Először is ahogyan azt a francia hatóságok hangsúlyozzák, mivel a meg nem fizetett adó összegének beszámítása növelte a tőkeinjekció alapját, és mivel arra rögzített mértékű (3 %-os) díj járt, az adómentesség, illetve az adó kivetésének mellőzése növelte az államnak fizetett díj abszolút értékét ((83) preambulumbekzdés). A tőkeinjekció adómentességnek megfelelő emelkedése azonban nem vezetett az államnak fizetett díj növekedéséhez. E tekintetben kétségtelen, hogy az állam által az EDF-nek biztosított tőkeinjekció díjazásáról az 1956. december 30-i 56-1360. számú rendelet óta van rendelkezés ((18) és (103) preambulumbekzdés). Ahogyan a (93) és a (102) preambulumbekzdésben szerepel, az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződést megelőző és azt követő vállalkozási szerződések ily módon rendelkeztek – egyébként eltérő – díjazásról. A díjazás elve az állítólagos döntés előtt létezett, és azt követően is érvényesült.
- (133) A tényállás vizsgálata ezenkívül arra mutat rá, hogy a szóban forgó adómentességnek lehetett olyan hatása, hogy csökkentette az állami befektetés megtérülését. A Nemzetgyűlés 1997 szeptemberében készített jelentése egyértelműen rámutat, hogy a tőkeinjekció teljes összegének emelése miatt csökkent az e tőkeinjekció után fizetendő díj, hogy ne „növelje az EDF számára kivetett adóterhet” ((103) preambulumbekzdés). A Szenátus jelentése megerősíti ezt a csökkentést, amely a hatóságok szándéka volt (108) preambulumbekzdés).
- (134) 1991 és 1996 között az EDF alacsonyabb tőkeinjekció-alap után magasabb díjat fizetett az államnak, mint amekkora díjat a magasabb alap után az 1997 és 2000 közötti időszakra előirányoztak. Az 1991–1996 közötti

időszakban, amikor a tőkeinjekció összege 36,6 milliárd FRF volt, az abszolút értékben 3,41 milliárd FRF átlagos éves díj jelentősen meghaladta az 1997–2000 közötti időszakban 50,7 milliárd FRF-ra növelt alap esetén előirányzott 2,35 milliárd FRF átlagos éves díjat ((92) és (102)–(103) preambulumbekkezdés, 3. táblázat). Ezért az elemzés szerint az 5,88 milliárd FRF összegű tőkeinjekciónak a részvényes állam által az 1997–2000 közötti időszakra várt szokásos határmegtérülése tehát az 1991–1996 közötti időszakra tekintettel negatívnak volt tekinthető.

- (135) Ahogyan az a Nemzetgyűlés és a Szenátus jelentéséből egyértelműen kiderül, a francia hatóságok úgy intézték, hogy a francia államnak tőkeinjekció jogcímén folyósított abszolút és relatív díj abszolút értékben és relatív értékben ugyanolyan mértékben csökkenjen, mint amilyen mértékben a tőkeinjekció alapja növekedett. Következésképp a 97-1026. számú törvény előtti tőkeinjekciónál alacsonyabb mértékben díjazott tőkeinjekció teljes összegének növelése mellett az adómentesség biztosításáról szóló döntés nem feltétlenül tűnik befektetésnek.
- (136) Másodszor: a tőkeinjekciók díja tervezésének és megállapításának módja eltér attól, amelyet egy körültekintő piacgazdasági befektető figyelembe vehetett volna.
- (137) Ahogyan a felügyeletet ellátó miniszterek leveleiben, valamint a (97), a (103) és a (106) preambulumbekkezdésben említett parlamenti jelentésekben szereplő utalásokból kiderül, a francia állam díjának az EDF mérleg-átstrukturálása után, 1997-ben végzett vizsgálata során a francia hatóságok figyelembe vették a szigorú értelemben vett részvényes államnak a tőkeinjekciók után fizetendő díjat és a több évi negatív veszteségelhatárolás után az állam által 1997-től behajtandó – az adókiivetés során közhatalomként eljáró államnak fizetendő –, várt adóösszeget is. Ahogyan a (93) preambulumbekkezdésben szerepel, a tőkeinjekció díja – a közjogtól eltérve – a társasági adóból levonható volt.
- (138) A francia hatóságok által 1997-ben vizsgált és érvényesített koncepció az EDF-et terhelő globális adókiivetés koncepciója volt, amely az adót és a részvényes díját együttvéve tartalmazta. A még az adóztatási előjogokból fakadó vitatott mentességen túl az EDF számára kivetett globális adó és az államnak mint részvényesnek fizetett díj keveredik a francia hatóságok által benyújtott dokumentumokban. Pedig szerintük ezek a dokumentumok bizonyítják a befektetési döntés létezését. Ezzel szemben az EDF által az adószedő államnak járó adó fizetésének – többek között a 97-1026. számú törvény előtt be nem szedett adó szabályozása és záróelszámolása révén, a részvényes állam díjának vizsgálata és megállapítása céljából történő – állandó figyelembevétele arra utal, hogy a vitatott adómentességet nem a befektetőként, hanem a közhatalomként eljáró állam hagyta jóvá.
- (139) Ezt az információt továbbá megerősíti az állam által – közhatalomként, nem pedig részvényesként megfogalmazott megfontolások és célkitűzések figyelembevételével – az EDF számára 1997-ben meghatározott célkitűzések jellege. Ezek a megfontolások nyilvánvalóak az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződés szerinti EDF-árszabásban, amelytől a részvényes állam díja függött. Az állam ugyanis azt kérte az EDF-től, hogy járuljon hozzá a francia ipar versenyképességének és a francia háztartások vásárlóerejének javításához. Ezek a körültekintő piacgazdasági magánbefektető által figyelembe vett megfontolásokról nemcsak idegen megfontolások, hanem még ellentétesek is e feltételezett befektető pénzügyi érdekeivel. Ugyanez érvényes az 1997–2000 közötti vállalkozási szerződésben az EDF számára meghatározott azon célkitűzésre, hogy a helyi közösségeket szolgálva a gazdasági tevékenység és a munkahelyteremtés támogatását célzó ambiciózus politikát hajtson végre ((89) és (95) preambulumbekkezdés).

Az állítólagos befektetés megtérülésének meghatározását célzó gazdasági értékelések

- (140) Az állam és az EDF közötti, 1997. április 8-án aláírt vállalkozási szerződés tartalmazott a pénzügyi forgatókönyvet érintő előzetes értékeléseket, amelyek kitértek az EDF tőkeinjekciójába való befektetés részvényes állam számára jelentkező megtérülésére vonatkozó előrejelzésekre is ((92) preambulumbekkezdés). Ezek a dokumentumok és a francia hatóságok által előterjesztett elemzések az EDF által képzett, az összes – megadóztatott vagy nem megadóztatott, a 97-1026. számú törvény végrehajtásából vagy nem abból fakadó – tartalék átminősítésétől várt hatásokra vonatkoznak. A francia hatóságok által benyújtott, az EDF 1997. február 18-i feljegyzésében szereplő egyetlen módszeres értékelés ((92) preambulumbekkezdés) általános, és a tőkeinjekciók – többek között az EDF mérlegének átstrukturálása előtti tőkeinjekciók – szabályozás szerinti díjazására korlátozódik, amely nem tartalmazza például a tőkeinjekciók nélkül számított tőkemegtérülést, illetve a saját tőke megtérülését sem.
- (141) A Franciaország, illetve az EDF által továbbított dokumentumok egyike sem utal arra, hogy az állítólagos befektetési döntés – azaz az EDF számára az átminősítésre vonatkozó adó kiivetésének mellőzésével biztosított nagyobb összegű tőkeinjekció – vizsgálat, konkrét tanulmányok vagy elemzések tárgyát képezte volna. A vitatott összegekre tekintettel azonban egy körültekintő piacgazdasági befektető valószínűleg pénzügyi és gazdasági

elemzést készítettett volna a befektetésről annak eldöntése előtt, hogy – a tőkeinjekciók szabályozásokban foglalt megtérülésére tekintettel – az 5,88 milliárd FRF összegű adómentesség szükséges-e ahhoz, hogy a vállalkozás biztosítsa teljes befektetésének hosszú távú megtérülését, és hogy e célból a részvényes megfelelő díjban részesüljön. Az erre irányuló előzetes gazdasági értékelés, amelyet a Bíróság az ítélete 84. pontjában a körültekintő piactudományi befektető elve alkalmazhatóságának megállapítását lehetővé tevő tényezők között említ, hiányzik.

- (142) Különösen említésre méltó annak megállapítása, hogy az 1997–2000 közötti időszakban az államnak biztosított díjon kívül nem tanulmányozták a hosszabb távú díjazást és megtérülést sem, holott Franciaország pontosan azt állítja, hogy hosszú távú befektetést hajtott végre. Márpedig egy körültekintő piactudományi befektető nem mulasztotta volna el a 2000 utáni időszakra vonatkozó befektetés jövedelmezőségének elemzését.
- (143) Mivel ésszerűen vélelmezhető, hogy egy körültekintő piactudományi befektető figyelembe vette volna az EDF eladósodottsági mutatója csökkenésének hatásait, helyénvaló annak megállapítása, hogy a Franciaország ((101) és (105) preambulumbekendés) és az EDF által benyújtott bizonyos dokumentumok általánosan említik, hogy az EDF számára előnyt jelentett, hogy a jobb adósság/saját tőke arány miatt alacsonyabb költség mellett vett fel kölcsönt. Azonban egyetlen információ sem említi, hogy az EDF kölcsönfelvételi költségének csökkenése vagy egy alacsonyabb eladósodottsági mutató előnyt vagy jövedelmezőséget jelentett volna a részvényes állam számára. A (101) preambulumbekendésben ismertetett, akkori számszerűsített adatok szerint az 5,88 milliárd FRF összegű – az 5,88 milliárd FRF összegű vitatott adómentességet tartalmazó – új tőkeinjekció egészének beszámításával a nettó adósság/saját tőke arány 148 %-ot tett ki. Az adómentesség nélkül ez az arány 163 % körüli lett volna, azaz a 97-1026. számú törvény előtti 480 %-os aránynál mintegy harmada. Az adómentességnek az említett arány javulásához való hozzájárulása a különböző tartalékok átminősítése által kifejtett többi hatástól elkülönítve vizsgálva kevésbé jelentős, és az EDF kölcsönfelvételi költségeinek csökkenésében való konkrét megnyilvánulása igen kétséges ((170)–(172) preambulumbekendés). A francia hatóságok által benyújtott dokumentumok mindenesetre nem említik befektetesként és nem is elemzik befektetesként a részvényes számára a 148 %-os arányból fakadó díjat, a 163 %-os arányból fakadó díjat pedig még kevésbé. Erre a kérdésre vonatkozóan egyáltalán nincs ahhoz az előzetes gazdasági értékeléshez hasonló – a Bíróság által az ítélete 84. pontjában említett – előzetes gazdasági értékelés, amelyet egy körültekintő piactudományi befektető készítettett volna.
- (144) Ebben a tekintetben az EDF által az észrevételei alátámasztására benyújtott gazdasági tanulmány ((69)–(70) preambulumbekendés) nem állapítja meg, hogy Franciaország befektetőként járt volna el, nem pedig közhatalomként. A tanulmány az 1997-ben hozott állítólagos befektetési döntés után készült, és azt az illetékes hatóságok nem vizsgálták meg ennek a döntésnek a meghozatalához. A tanulmány már csak ezért sem fogadható el bizonyítékként, a Bíróság megállapításainak megfelelően ((126) preambulumbekendés, a 2012. június 5-i ítélet 104. pontja) – Az, hogy a tanulmány az akkor rendelkezésre álló hiteles alapadatok alapján készült, nem érvényteleníti ezt a következtetést. A tanulmányt az eljárás 2013. májusi kiterjesztése után az ügy érdekében rendelték meg, és a következtetéseit az EDF 2013 júliusában nyilvánvalóan ismerte, holott a tanulmány 2013. októberi keltezésű. Másfelől, további okokból a tanulmány számszerűsített végeredményei érvénytelennek tekinthetők, és ennél fogva megalapozatlanná teszik az EDF által az észrevételei alátámasztása érdekében azokból levont következtetéseket; közelebbről:
- A tanulmány szinte kivétel nélkül akkori alapadatokat tartalmaz és a vállalkozások értékének felmérése során általánosan elismert módszertani megközelítéseket alkalmaz, az alábbiakban megfogalmazott fontos fenntartások mellett. Ennek ellenére mégis különösen összetett gazdasági értékelésnek minősíthető, miután egy viszonylag alapos adatkutatásra került sor, amelynek megvalósítása és hitelesítése hozzávetőleg három hónapot vett igénybe. A tanulmány számos, egymást követő – és néha vitatható – módszertani választást dolgoz fel. E feldolgozottság nélkül a szórványos és különféle eredetű alapadatokból egyáltalán nem szerezhető meg a tanulmány által bemutatott áttekintés vagy lehetséges előrejelzés a francia állam 1997. évi, állítólagosan várható jövedelmezőségének számszerűsített eredményeiről. Márpedig a Bíróság megköveteli, hogy a körültekintő piactudományi befektető elvének alkalmazása a döntés meghozatalának időpontjában előrelátható értékelésekre támaszkodjon (a 2012. június 5-i ítélet 105. pontja). Az EDF állításaival ellentétben maga a tény, hogy a francia állam illetékes szolgálatai az 1996–1997-ben rendelkezésre álló adatok alapján maguk nem végeztek és nem is rendelték meg ilyen terjedelmű és összetettségű tanulmányt, arra utal, hogy a francia hatóságok számára a döntésük meghozatala előtt nem pusztán az állítólagos befektetés részvényes számára jelentkező jövedelmezősége volt a releváns megfontolás.
 - A tanulmány a (87)–(108) preambulumbekendésben ismertetett, a francia hatóságok szerint az állítólag meghozott döntést motiváló és indokoló információktól és feltételezésektől igen eltérő információk és feltételezések mentén elemzi a francia állam magatartását a körültekintő piactudományi befektető elvére tekintettel. Márpedig a befektetési döntést nem az EDF hozta, és a Bíróság (2012. június 5-i ítéletének 82. és 83. pontja) szerint a meghozott döntés jellegét és hátterét megismertető szempontokat Franciaországnak kell előterjesztenie. Mivel Franciaország azt állítja, hogy az általa ismertetett információkra és adatokra tekintettel hozta

meg a döntését, a tanulmány és ennél fogva az EDF *de facto* az állítólagos befektető helyébe lép, és úgy tűnik, a francia államnál jobban ismeri azokat a megfontolásokat és információkat, amelyek ténylegesen motiválták a már meghozott döntést és az állam által figyelembe vett feltételezéseket. Ennél fogva a tanulmány spekulációkra és feltevésekre hagyatkozik a francia hatóságok által 1997-ben – más, nem kizárható egyéb információk és feltételezések mellett – esetlegesen figyelembe vett adatokat, információkat és feltételezéseket érintően, így 2015-ben nem bír bizonyító erővel (vagy 2013 októberében, a kidolgozásakor sem) a francia hatóságok által 1997-ben ténylegesen meghozott döntés megmagyarázása és megvilágítása szempontjából, amely döntést ezek a hatóságok eltérő adatokkal és feltételezésekkel magyaráznak.

- Ez a bizonyító erő annál is inkább hiányzik, mert a (70) preambulumbekkezdésben ismertetett eredmények eléréséhez a tanulmány önkényes vagy merész, vagy tényekkel meg nem erősített, vagy a francia hatóságok által továbbított dokumentumokból következő, a francia hatóságok szerint a jelen ügyben a körültekintő piacgazdasági befektető elvének alkalmazhatóságát és tényleges alkalmazását szemléltető információknak ellentmondó feltételezésekre támaszkodik. Így először is a tanulmány azt feltételezi, hogy a részvényes államnak 2000 után fizetett díjat rendeleti úton nem szabályozzák, és az nem az állam és az EDF közötti vállalkozási szerződés tárgyát képezte, hanem azt az ágazat más vállalkozásai által 1996-ban és 1997-ben fizetett osztalékhoz viszonyítva állapították meg ⁽¹⁾. Márpedig az EDF-nek biztosított tőkeinjekciók díját 1956 óta rendelet szabályozta ((102) preambulumbekkezdés), szabályozási úton állapították meg, és az 1997 előtt és jóval 1997 után is többéves vállalkozási szerződésekben szerepelt, az ágazat Franciaországtól eltérő piacokon működő vállalkozásai által fizetett osztalékokhoz nem kapcsolódó megfontolásoktól függően ((94) és (95) preambulumbekkezdés). Másodszor: a tanulmány hasonlóképpen, ismét indokolás nélkül szerepelteti az EDF eredménykimutatásában az EDF szociális kifizetéseinek nyilvántartásából származó (adófizetés nélkül számított) 11,6 milliárd FRF összegű és az (adózás utáni) 7,3 milliárd FRF összegű tartalékot ⁽²⁾ miközben ugyanilyen mértékben mesterségesen növeli az EDF értékét, figyelmen kívül hagyva az 1997-ben arra vonatkozóan rendelkezésre álló információkat és előrelátható fejleményeket, hogy az EDF kötelezettségvállalásai milyen súllyal befolyásolják az alkalmazottai nyugdíjrendszerét ((168)–(169) preambulumbekkezdés).
- Harmadszor: a tanulmány az EDF értékének a megtérülés és az eredmények javulásából fakadó növekedését is az 1997. évi „piaci kilátások” alapján számítja ki ⁽³⁾. Márpedig a francia hatóságok rendelkeztek arra vonatkozó, az 1997–2000 közötti időszakra szóló vállalkozási szerződés kidolgozása keretében validált előrejelzésekkel, hogy az EDF konkrétan és számszerűsítve mekkora bevételt és eredményt realizál ugyanebben az időszakban, és azt állítják, hogy döntésük meghozatalához ezekre az előrejelzésekre és információkra támaszkodtak ((78)–(79), (90), (94), (96) preambulumbekkezdés), mindemellett 1997-ben alaposan ismerték a vállalkozást és a pénzügyi kilátásait ((77) preambulumbekkezdés). A harmadik személyektől származó „piaci kilátások”-ra az EDF értékének e feltételek melletti végleges becslése érdekében történő hivatkozás nem igazolható, és nincs is összhangban azokkal az érvekkel, amelyeket Franciaország a francia hatóságok által állítólag meghozott döntés kifejtésére és alátámasztására hoz fel. Ez az igazolhatóság és összhang annál kevésbé áll fenn, hogy a francia hatóságok kiemelik, hogy az EDF fő tevékenysége Franciaországban szabályozott árak mellett folyt 1997-ben ((85) preambulumbekkezdés). Ezeket az árakat továbbá a francia ipar versenyképességének és a francia háztartások vásárlóerejének javítása érdekében alacsony szinten rögzítették ((85) és (95) preambulumbekkezdés). A tanulmány nem fejt ki, sőt nem is indokolja meg érvényesen, hogy a tőzsdén jegyzett részvénytársaságként létrehozott, Franciaországban számottevő jelenléttel nem bíró, eltérő versenykényszernek kitett és szabályozási korlátozások alá eső piacokon működő vállalkozások (például a spanyolországi Endesa, Gas Natural és Union Fenosa, a németországi RWE, EON és Verbund, a belgiumi Fluxys stb.) díjai, osztalékai és eredménye miért határozhatták meg az EDF eredményét, díjait és osztalékait, amint az szerepel a (70) preambulumbekkezdésben ismertetett eredményeket befolyásoló feltételezések között. ⁽⁴⁾
- Végül negyedszer: a tanulmány indokolás nélkül azt állítja, hogy az EDF-nek biztosított tőkeinjekció 1997. évi emelése likvid pénzügyi eszköz beszerzésével volt egyenértékű, legalább is potenciálisan ⁽⁵⁾. Az EDF azonban 1997-ben alaptőkével nem rendelkező ipari és kereskedelmi közintézmény volt ((19) preambulumbekkezdés), amely a francia hatóságok és az EDF akkori állítása szerint a jövőben is meg fogja őrizni ugyanezt a jogállást ((95), (105) preambulumbekkezdés). A (179)–(181) preambulumbekkezdés részletesebben szemlélteti ennek a feltételezésnek a kockázatosságát, amelytől azonban lényegesen függnének a tanulmány eredményei.

Az intézkedés jellege és tárgya, háttere és az intézkedésre irányadó szabályok

- (145) A Bíróság hangsúlyozza, hogy a meghozott intézkedés jellege a körültekintő piacgazdasági befektető elve alkalmazhatóságának megállapításához figyelembe veendő releváns szempontok részét képezi (az ítélet 86. pontja). Az a döntés, hogy az EDF számára további összeget biztosítottak tőkeinjekcióként, azáltal, hogy nem

⁽¹⁾ Oxera-tanulmány, 3.3., 3.24–3.25. pont.

⁽²⁾ Oxera-tanulmány, A.2.2. táblázat.

⁽³⁾ Oxera-tanulmány, 3.3. pont.

⁽⁴⁾ Oxera-tanulmány, 3.3., 3.15. pont, 3.2. táblázat, a béta-együttható esetében a 3.8. táblázat, valamint az 5. melléklet.

⁽⁵⁾ Oxera-tanulmány, 3.5., 3.13., 3.20–3.23. pont.

vetettek ki adót a FEH-hez kapcsolódó szabálytalan tartalékok átminősítésére, az EDF mérlegteleinek átcsoportosítását jelentő, számviteli jellegű döntés ((100) és (105) preambulumbekzdés), és egyben adójogi természetű döntés is, mivel az illetékes hatóságok úgy vélik, hogy a társasági adót az átminősítés előtt kellett kivetni ((35) preambulumbekzdés), ugyanakkor az adót más átminősített céltartalékok után megfizették. Következésképp a francia hatóságok állításaival ellentétben nem nyer megállapítást, hogy ez a két vetület (számviteli és adózási) elválaszthatatlanul összekapcsolódna az 1997. november 10-i 97-1026. számú törvénnyel bevezetett egyetlen intézkedésben.

- (146) A törvény 4. cikkének (2) bekezdése arról rendelkezett, hogy a FEH koncesszióba adott természetbeni eszközei ellenértékének, amely az EDF mérlegének forrásoldalán szerepelt, a megfelelő átértékelési különbözeteiktől mentes nettó értékben a „Tőkeinjekciók” tételben kell szerepelnie ((28) preambulumbekzdés). Ebből arra lehet következtetni, hogy a törvény azt írta elő, hogy az esetleges átértékelési különbözeteiken kívül számviteli vagy adójogi átminősítés nem csökkentheti az EDF-nek biztosított tőkeinjekcióként lekönnyelendő ellenérték összegét. Az EDF számára kivetendő adóval vagy annak mellőzésével kapcsolatos döntés azonban Franciaország alkotmányának 34. cikke értelmében nem törvény hatálya alá tartozik, és a 97-1026. számú törvény nem dönthette el érvényesen ezt a kérdést. Ez a cikk adójogi kérdésekben a Parlament jogalkotási hatáskörét a bármely jellegű adó alapjának, mértékének és behajtási feltételeinek megállapítására korlátozza. Így a törvény által elrendelt ugyanezen átcsoportosítási művelet következtében az EDF egyes céltartalékok után megfizette az adót, más céltartalékok után azonban nem.
- (147) A francia hatóságok által továbbított, a (104) preambulumbekzdésben említett előkészítő dokumentumokból egyébként az derül ki, hogy az Államtanács 1997-ben úgy vélte, hogy a nem jogalkotási jellegű rendelkezéseket ki kell iktatni a törvénytervezet szövegéből; ezenkívül az állam által a törvény értelmében az EDF számára esetlegesen kivetett adó korlátozását célzó, a törvénytervezet kormány általi módosításának tervezetét szintén elvetették. Végezetül az illetékes miniszterek 1997 áprilisában úgy vélték, hogy a felügyeleti hatóságoknak és a vállalkozásnak további eszmecseréket kell folytatnia az EDF mérlege számviteli és adójogi átstrukturálásának részletes feltételeiről ((98) preambulumbekzdés).
- (148) Ezek a szempontok, amelyeket a felügyeletet ellátó miniszterek által a törvény elfogadása után, 1997. december 22-én az EDF-hez eljuttatott végrehajtási levél pontosít és számszerűsít ((31) preambulumbekzdés), arra utalnak, hogy a végrehajtási adójogi vetületei különválaszthatók az 1997. november 10-i 97-1026. számú törvény rendelkezéseitől. E miniszterek az EDF-hez intézett levelükben kifejtik az EDF mérlege felső részének az 1997. november 10-i 97-1026. számú törvény 4. cikke szerinti átstrukturálását, és a jelek szerint hallgatólagosan döntenek az átstrukturálás adójogi következményeiről, anélkül, hogy a törvényben szó lenne megtérülő befektetésről vagy kötelező rendelkezésekről.
- (149) Az intézkedés háttere tekintetében, amelyet a Bíróság a körültekintő piaccgazdasági befektető elve esetleges alkalmazhatóságának értékeléséhez a többi között releváns szempontként felhoz, az állam és az EDF közötti, 1997. április 8-án aláírt vállalkozási szerződéshez vezető, az adott időszak alatti előkészítő értekezletek és alátámasztó dokumentumok arra mutatnak rá, hogy a tartalékok átminősítése a villamosenergia-piacok Unión belüli, 1996-tól megállapított részleges liberalizálásának keretébe illeszkedett. Az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződésben és az előkészítő dokumentumokban, valamint a parlamenti dokumentumokban is szerepel az a törekvés, hogy az EDF tevékenységei fokozottabban nemzetközivé váljanak. Maga a vállalkozási szerződés előfeltételezi, hogy a teljesítéséhez a 97-1026. számú törvényben előírt hoz hasonló, szabályozási célú jogalkotási intézkedésre van szükség, amely ezáltal tényleges folyamatosságot hoz létre a szerződés és a jogalkotó célkitűzései között. Azonban sem az 1997 áprilisában megkötött szerződés, sem az előkészítő dokumentumok, illetve az EDF felügyeleti hatóságaival folytatott eszmecserék sem foglalnak állást az adó pontos összegéről.
- (150) A Franciaország által az észrevételeiben kifejtett szempontok segítségével vázolt fenti háttér mindazonáltal nem teszi lehetővé annak biztos megállapítását, hogy az intézkedés egy befektetést végrehajtó részvényes magatartása. A francia Cour des comptes által 1994 októberében megállapított szabálytalanságok kezelésének szükségessége is e háttér része. Míg egyrészt egy olyan számviteli szabálytalanság kezeléséről volt szó, amely lehetővé tette az EDF számára, hogy évekig ne fizesse meg a társasági adót, a francia hatóságok hangsúlyozták, hogy az intézkedés nem vonta kétségbe az EDF monopóliumhelyzetét ((105) preambulumbekzdés), és hogy a piac liberalizálása által lehetővé tett stabil keret fenn kell tartani ((95) preambulumbekzdés). Igaz, hogy a piac liberalizálása más tagállamok nemzeti piacára irányuló tevékenységbővítési kilátásokat teremtett, és hogy egyes intézkedésekről az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződés rendelkezett az EDF nemzetközi jelenlétének fokozása érdekében. Mindazonáltal a hatóságok azon törekvése, hogy a liberalizálás kezdetekor pénzügyi támogatási intézkedésekkel a nemzeti vállalkozásokat részesítsék előnyben, nem korlátozódik az állami vállalkozásokra, és az állami vállalkozások körültekintő részvényeseinek magatartására sem jellemző.
- (151) Végezetül a Bíróság kimondja, hogy a vitatott intézkedésre irányadó szabályok vizsgálata releváns annak meghatározása szempontjából, hogy az intézkedés a jellegét tekintve a részvényes állam befektetése vagy közhatalmi előjog-e. Az intézkedésnek az egyik vagy a másik kategóriába sorolásakor tehát figyelembe vehető az intézkedésre irányadó, alkalmazandó szabályok betartása. Következésképp meg kell vizsgálni az adóforrásoknak az EDF-hez

hasonló vállalkozásokba történő befektetésére irányadó szabályokat. A szóban forgó intézkedés nélkül a be nem szedett társasági adóból származó bevételek a francia állam általános költségvetésének bevételeibe kerültek volna 1997-ben. Ahogyan arról a költségvetési tárgyú törvényekre vonatkozó sarkalatos törvényről szóló, a tényállás megvalósulásának idején alkalmazandó, 1959. január 2-i 59-2. számú rendelet 18. cikke rendelkezett, az összes kiadás végrehajtását biztosító összes bevétel, valamennyi állami bevétel és kiadás az általános költségvetés című egységes számviteli nyilvántartásban könyvelendő. Az adóbevételeket így a költségvetésbe, az állam javára, nem pedig az állami vállalkozások javára kell befizetni.

- (152) A költségvetésre az egyetemesség alkotmányos elve alkalmazandó, amelynek értelmében valamennyi bevétel és valamennyi előirányzat két külön oszlopban tüntetendő fel, oly módon, hogy ne jöjjön létre konkrét kapcsolat például egy társaságiadó-bevétel és az EDF-hez hasonló állami vállalkozás javára biztosított tőkeinjekciókénti felhasználás között. A francia jogban természetesen lehetséges, hogy az adóforrások támogatás vagy befektetés jogcímén az államtól eltérő jogi személyhez rendelhetők legyenek, amennyiben e hozzárendelés kifejezett rendelkezések tárgyát képezi. Az 59-2. számú rendelet 18. cikke így módon előírta, hogy – konkrétan a kölcsönök és az előlegek kivételével – az állami bevételek adott célhoz rendelése kivételes, és csak költségvetési tárgyú törvény kormány által kezdeményezett rendelkezéséből fakadhat.
- (153) Márpedig az 1997. november 10-i 97-1026. számú törvény nem volt költségvetési tárgyú törvény, és ennél fogva nem rendelkezett adóforrást az EDF tőkéjéhez. Úgy tűnik továbbá, hogy nem került sor az 1997. évi költségvetésre alkalmazandó költségvetési törvény kormány által kezdeményezett olyan célú konkrét rendelkezéseinek előzetes elfogadására, hogy az EDF által fizetendő adóból származó bevételt ugyanezen költségvetés keretében az EDF tőkéjébe történő befektetés jogcímén a francia állam kiadásaihoz rendeljék. Következésképp úgy tűnik, hogy nem alkalmazták ezt a szabályt, amely lehetővé teszi egy, az állam javára megállapított adóforrásnak az államtól eltérő jogi személybe – például az EDF-be – való befektetését.
- (154) A fenti információk döntő többsége egyértelműen jelzi, hogy Franciaország a társasági adó megfizetésének mellőzéséből fakadó gazdasági előny biztosítása előtt vagy azzal egyidejűleg nem hozta meg azt a döntést, hogy adómentesség biztosításával befektet az EDF-be. Ennél fogva a körültekintő piacgazdasági befektető elve nem tűnik alkalmazhatónak erre az intézkedésre. A körültekintő piacgazdasági befektető elvének alkalmazására vonatkozó alábbi megfontolások következképp másodlagos jellegűek.

9.1.3. A körültekintő piacgazdasági befektető elvének alkalmazásáról

- (155) A Bíróság a jelen ügyben hozott, 2012. június 5-i ítéletében úgy vélte, hogy a körültekintő piacgazdasági befektető elve alkalmazásának lehetővé kell tennie annak eldöntését, hogy egy magánrésztvényes hasonló feltételek mellett nyújtott volna-e a fizetendő adóval azonos összeget az EDF-fel összehasonlítható helyzetben lévő vállalkozásnak (az ítélet 95. pontja). A magánbefektető által viselt befektetési költség és a résztvényes államot terhelő befektetési költség esetleges eltérése is figyelembe vehető annak kiderítéséhez, hogy teljesülnek-e az elv által rögzített feltételek (az ítélet 96. pontja).
- (156) A mérlegelés objektív és ellenőrizhető szempontokhoz, valamint a befektetési döntés meghozatalakor előrelátható értékelésekhez viszonyítva történik (az ítélet 102. és 105. pontja). A mérlegelés során kizárólag az állam résztvényesi minőségében betöltött helyzetéhez kapcsolódó előnyöket és kötelezettségeket kell figyelembe venni, tekintet nélkül azokra, amelyek a közhatalmi minőségéhez kapcsolódnak (az ítélet 79. pontja).
- (157) A több mint 50 éve teljes egészében a francia állam által ellenőrzött közintézményként fennálló EDF helyzetére és sajátosságaira tekintettel a hosszú távú jövedelmezőség célkitűzését követő befektetőre történő hivatkozást kell alapul venni, és konkrétan a Franciaország által szolgáltatott, a (87)–(108) preambulumbekzdésben ismertett információkat kell megvizsgálni. A francia hatóságok ugyanis ezeket az információkat hozzák fel az 1997-ben hozott döntésük alapjaként.

- (158) Először is az EDF által a részvényesének 1997-ben kínált megtérülést kell megvizsgálni. Ezt a megtérülést össze kell vetni a referenciaértékekkel. 1997-ben a franciaországi hosszú (30 év) lejáratú kötvények átlagos kamata 6,35 % volt. A francia állam kötvényeinek kamata még a rövidebb (10 év) lejáratú, az EDF-létesítmények életciklusát el nem érő futamidejű kötvények esetében is 5,58 % volt. ⁽¹⁾ Ezek az értékek a kevésbé kockázatosnak tartott pénzügyi eszközök hozamát és a francia állam akkori hosszú távú finanszírozási költségét egyszerre jelenítik meg. Az EDF-hez hasonló vállalkozásra irányuló, 1997-ben végrehajtott befektetés akkor kockázatosabb befektetésnek minősült, mint az államkötvények birtoklása. Ennélfogva egy körültekintő piaccgazdasági befektető az államkötvények hozamánál magasabb hozamot követelt volna meg.
- (159) Márpedig a francia állam által 1996–1997-ben várható – a francia hatóságok által benyújtott dokumentumokból következő – szokásos megtérülés nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a befektetés eleget tesz a körültekintő piaccgazdasági befektető kritériumának.
- (160) A francia hatóságok benyújtották az EDF mérleg-átstrukturálás utáni időszakra vonatkozó, az illetékes hatóságok által 1997-ben megvizsgált várható eredménykimutatását ((92) preambulumbekendés, 1. táblázat). A táblázat becsléseit más akkori dokumentumok is megerősítik ((96)–(97), (103) preambulumbekendés). Az EDF elkövetkezendő időszakra vonatkozó referencia-forgatókönyvének becsléseit az állami hatóságok hitelesítették ((97) preambulumbekendés). Ezen eredménykimutatás, valamint az állam által az EDF-be befektetett forrásoktól várt összegek alapján ((100) preambulumbekendés, 2. táblázat) kiszámítható az a megtérülés, amelyre az állam – a 4. táblázat szerint – a tőkeinjekciók, az összes tőke (kezdőtőke és tőkeinjekciók), illetve az EDF saját tőkéje (összes tőke, átértékelési különbözetek, szavatolótőke-puffer és visszatartott nyereség) kapcsán ⁽²⁾ számíthatott.

4. táblázat

A várható tőkemegtérülés az EDF 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó mérlegében (milliárd FRF-ban)

	1997	1998	1999	2000	1997–2000
3 %-os megtérülési rátájú állandó rész	1,5	1,5	1,5	1,5	6,0
Változó rész	0,6	1,0	0,9	0,9	3,4
Állandó és változó rész	2,1	2,5	2,4	2,4	9,4
A saját tőke megtérülése (79,8 milliárd FRF)	2,63 %	3,13 %	3,01 %	3,01 %	2,94 %
A tőke és a tőkeinjekció megtérülése (53,3 milliárd FRF)	3,94 %	4,69 %	4,50 %	4,50 %	4,41 %
A tőkeinjekciók megtérülése (50,7 milliárd FRF)	4,14 %	4,93 %	4,73 %	4,73 %	4,64 %

Forrás: a Bizottság által az 1. és a 2. táblázat alapján végzett számítások

⁽¹⁾ Az irányadó franciaországi napi hitelfelvételi kamatláb éves átlaga 30 és 10 évre. Forrás: Banque de France: a kincstárjegyek és a kincstári kötvények referencia-kamatlábai, <http://www.banque-france.fr/economie-et-statistiques/changes-et-taux>.

⁽²⁾ A vállalkozás összes lekötött saját tőkéjének a kizárólag tőkeinjekciók formájában befektetett tőkéhez viszonyított megtérülésére vonatkozó számítás relevanciáját megerősíti az a tény, hogy az állam és az EDF 2001–2003 közötti időszakra vonatkozó vállalkozási szerződésében az államnak fizetett, a nettó eredmény százalékos arányában (37,5 %) számszerűsített díjat a sajáttőke-alap legalább 1,5 %-ától legfeljebb 4,5 %-ig terjedő tartományban állapították meg. A francia hatóságok 2013. december 23-i válaszában 53. pontja.

- (161) A francia hatóságok által hivatkozott és benyújtott dokumentumokból az derül ki, hogy a részvényes állam által 1997-ben az 1997–2000 közötti időszak egészére az EDF-től várt díj 9,4 milliárd FRF volt, ebből 6 milliárd FRF-ra számított a 3 %-os rátájú állandó rész jogcímén, a 97-1026. számú törvénnyel elrendelt átminősítést követően pedig az időszak egészére 3,4 milliárd FRF-ra a kiegészítő rész jogcímén. Az akkor hitelesített becslések alapján a részvényes állam által remélhető jövőbeli szokásos megtérülés az EDF összes saját tőkéjéhez viszonyítva 2,94 %, az állam által az EDF-be fektetett összes tőkéhez viszonyítva 4,41 %, a tőkeinjekciók összegéhez viszonyítva pedig 4,64 % volt. A tőkeinjekcióvá átminősített adómentesség összegére alkalmazott e megtérülés jelentősen elmaradt a francia állam által a saját hosszú távú finanszírozása érdekében 1997-ben kibocsátott kötvények 6,35 %-os kamatától. Egy körültekintő piaccgazdasági befektető úgy ítélte volna meg, hogy az adómentességnek megfelelő, 5,88 milliárd FRF összeg után számított szokásos megtérülés nem indokolja kellőképpen a befektetést.
- (162) A Bíróság továbbá a 2012. június 5-i ítéletének 96. pontjában úgy vélte, hogy a körültekintő piaccgazdasági befektető elvének alkalmazása keretében figyelembe vehető a magánbefektető által viselt és az államot terhelő költségek közötti különbség. Ezáltal összehasonlítható az a megtérülés, amely a francia hatóságok szerint indokolta a koncesszióba adó járandóságaira elkülönített tartalékoknak az adómentesség erejéig végrehajtott átminősítési műveletét, valamint az a megtérülés, amelyet az EDF-hez minden tekintetben hasonló vállalkozás ugyanilyen feltőkésítési műveletét végrehajtó magánrészvényes ért volna el, eltekintve attól a magánbefektető számára elérhetetlen előjogtól, hogy társaságiadó-mentességet biztosíthasson a tőkeinjekcióra.
- (163) Egy ilyen vállalkozás számára, amelynek részvényese 5,88 milliárd FRF-kal rendelkezett volna az EDF-ével megegyező feltételek mellett végrehajtandó feltőkésítéséhez, a részvényes által befektetett további tőke után évi 4,64 %-os – azaz a társasági adó figyelembevétel nélkül évi 272 millió FRF – megtérülési kilátás jelentkezett volna. Az 1997-ben érvényes 41,66 %-os társaságiadó-kulcs alkalmazásával ugyanakkora tőkeinjekció esetében a megtérülési kilátás évi 159 millió FRF, azaz évi 2,7 %-os névleges megtérülési rátával lehetne számolni. Egy vállalkozás tőkéjében való részesedésért a szóban forgó befektetéshez kapcsolódó kockázatok mellett járó, említett megtérülési rátát a francia államkötvények ugyanezen időszak alatti 6,35 %-os kamatával kell összehasonlítani. Az alacsony megtérülés tehát elriasztotta volna az állam adóztatási előjogaival nem rendelkező magánrészvényest. A befektetett tőke ilyen alacsony megtérülési kilátásai mellett kizártnak tűnik, hogy egy olyan körültekintő piaccgazdasági befektető, amelynek vállalkozása a tőkeinjekciók után társasági adó fizetésére kötelezett lenne, Franciaország helyett részt vett volna az EDF 1997. évi tőkeemelésében.
- (164) Meg kell tehát vizsgálni, hogy a tartalékok adókimutatás nélküli átminősítésével kapcsolatos döntéssel egyidejű, Franciaország által továbbított tények és információk tartalmaznak-e további arra utaló jeleket, amelyek a láthatóan igen alacsony megtérülés ellenére meggyőztek volna egy körültekintő befektetőt az állítólagos befektetés végrehajtásáról. Ezek az információk kapcsolódhatnak többek között ahhoz, hogy az EDF i. képes-e hosszú távon növelni a tevékenységéből származó bevételeit, ii. képes-e hatékonyságnövelés útján javítani működési eredményét, iii. képes-e növelni a vállalkozás termelőeszközeinek nettó értékét, vagy iv. képes-e állandó és elegendő díjat biztosítani a részvényese számára. Ezek a tényezők a részvényes számára hosszú távon potenciálisan értéktéremtő, pozitív kilátásokat biztosító, ugyanakkor potenciálisan értékromboló, negatív kilátásokat biztosító tényezők.
- (165) Ebben a tekintetben a francia hatóságok által továbbított dokumentumok egyike sem tartalmazza a részvényes számára esetlegesen jelentkező értéktéremtés számszerűsítését, sőt minőségi szempontú értékelését sem, amelyet a francia hatóságok az 1997–2000 közötti vagy a későbbi időszak vonatkozásában ellenőriztek volna vagy figyelembe vettek volna. A dokumentumokban kizárólag a részvényes állam érdekeinek jobb figyelembevételéhez tartozó általános hivatkozások szerepelnek. Ez arra utal, hogy a vállalkozás részvényes állam általi befektetesként megjelenő értéknövekedését nem vették figyelembe az állítólagos befektetésről szóló döntéshez. A részvényes számára potenciálisan értéktéremtő négy tényező értékelése alapján mindenesetre nem prognosztizálható növekedés az 1997-ben rendelkezésre álló adatokból – többek között az EDF 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó várható eredménykimutatásából, valamint a pénzügyi forgatókönyvnek a felügyeleti hatóságok által figyelembe vett előrejelzéseiből ((92) preambulumbekzdés, 1. táblázat, (96) preambulumbekzdés) – kiindulva.
- (166) Ami az EDF összes bevételét illeti, a részvényes állam igen kis mértékű, konkrétan 0,64 %-os növekedésre számíthatott. Ez a látszólagos stagnálás az állam által kifizűzött, „a francia ipar versenyképességéhez és a belföldi fogyasztók vásárlóerejének növekedéséhez” való hozzájárulásra vonatkozó céllal magyarázható, ami az EDF árának négy év alatt átlagosan [...] %-os, azaz éves szinten [...] %-os csökkenésében nyilvánult meg ((89, (95)–(96) preambulumbekzdés). Az EDF tevékenységét túlnyomórészt Franciaországban folytatta, mivel az 1997-től 2000-ig tartó időszakra a tervek szerint az EDF bevételeinek több mint 89 %-a a francia piacról kellett származnia. Ennélfogva bevételeinek túlnyomó része a villamosenergia-árak megállapításával kapcsolatos állami döntésektől függött. Egy körültekintő piaccgazdasági befektető számára feltűnt volna, hogy a részvényesi érdekeivel ellentétes állami politikai célok kifizűzése sérti a vagyoni érdekeit. Egyetlen körültekintő magánbefektető sem fogadta volna el, hogy befektetésének megtérülése a francia vállalkozások versenyképességének elősegítése érdekében csökkenjen.

- (167) Az 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó várható eredménykimutatásnak az EDF fő tevékenységeiből származó eredményeket tartalmazó tétele is 29 %-os csökkenést jelzett az időszak során, az 1997. évi 9,3 milliárd FRF-ról a 2000. évi 6,6 milliárd FRF-ra. Ami a működési ráfordításokat illeti, azok esetében főként a szokásos működési kiadások növekedése miatt 2,2 %-kal növekedéssel kellett számolni, – a tőke megtérülését nem számítva – a pénzügyi ráfordítások, az értékcsökkenési leírás és a kamatok csökkenése mellett. Az értékcsökkenési és amortizációs ráfordításoknak, valamint a pénzügyi ráfordításoknak a fő tevékenység eredményéhez történő hozzáadásával az 1997–2000 közötti időszakra tervezett alakulás szintén negatív volt, mivel ennek az összesített értéknek 62,6 milliárd FRF-ról 53,9 milliárd FRF-ra, azaz 13,9 %-kal történő csökkenését várták. Márpedig idővel a szokásos tevékenység értékcsökkenési leírás és kamatfizetés előtti eredményének alakulása határozza meg azt, hogy a vállalkozás tevékenysége képes-e értéket teremteni és pozitív pénzforgalmat generálni. Az előre jelzett csökkenésen felül az állam a gazdaságpolitikai, illetve a szabályozási célkitűzések megvalósítása során az EDF számára azt tűzte ki célul, hogy az esetleges hatékonyság- és termelékenységnövekedést elsődlegesen a további árcsökkentésre kell fordítani, a részvényes jobb díjazását megelőzően ((95) preambulumbekzdés). Következésképp az EDF-nek az állam gazdaságpolitikai célkitűzéseivel nehezített szokásos tevékenysége nem kínált volna kielégítő jövőbeli megtérülési kilátást.
- (168) Ahogyan a Bizottság az eljárás kiterjesztéséről szóló határozatban megállapította, egy körülmekintő magánbefektető figyelembe vette volna a nyugdíj-finanszírozási ráfordítások összegének és alakulásának bizonytalanságát, amely ráfordításokkal az EDF-nek a villamosenergia- és gázipari szektorra alkalmazandó külön rendszer alkalmazásában számolnia kellett 1997-ben. Az EDF esetében 1997-ben a nyugdíjráfördítások és annál is inkább a kapcsolódó, mérlegen kívüli kötelezettségvállalások a vállalkozás már alacsony nettó eredményét csökkentő további forráselvonások zálogát jelentették.
- (169) Míg az EDF nyugdíjtömege 1997-ben 12,2 milliárd FRF-ot tett ki, változatlan jogszabályok mellett a következő években a nyugdíjtömeg jelentős, a rendszer egészét tekintve (beleértve a GDF-et és a nem államosított vállalkozásokat is) 2010-re 20 milliárd FRF-ra, 2020-ra 25 milliárd FRF-ra történő növekedése volt valószínűsíthető⁽¹⁾. Az EDF bértömegének a szektorbeli nyugdíjrendszerben képviselt súlyát tükröző 78,4 %-os elosztási kulcs EDF-re alkalmazásával az EDF-re eső rész 2010-ben 15,7 milliárd FRF, 2020-ban pedig 19,6 milliárd FRF lett volna, mégpedig – változatlan jogszabályok mellett – a jövőbeli kötelezettségvállalásokra vonatkozó esetleges tartaléképítés figyelembevételével⁽²⁾. A nyugdíjráfördítások előrelátható növekedése tehát meghaladta az állam díja és az adófizetés utáni, az 1997–2000 közötti időszakra várt, az 1. táblázatban bemutatott nettó eredményt. Következésképp a francia államhoz hasonlóan a vállalkozás helyzetét alaposan ismerő körülmekintő piaczgazdasági befektető által erre vonatkozóan 1997-ben végrehajtható értékelés hatására a körülmekintő piaczgazdasági befektető növelte volna a vállalkozás jövőbeli ráfordításait, és ugyanilyen mértékben csökkentette volna a befektetés megtérülési kilátásait.
- (170) Ezenkívül a körülmekintő magánbefektető az EDF adósságának jelentős csökkenésére számíthatott, amelynek négy éven belül [...] FRF-ról [...] FRF-ra kellett csökkennie ((91) és (95) preambulumbekzdés). Megállapítást nyert azonban, hogy az EDF 1992 és 1996 között a Moody's hitelminősítő intézetnél megőrizte az Aaa pénzügyi minősítést, 480 %-os eladósodottsági mutatója mellett. A francia hatóságok eléggé elnagyoltan említik azt is, hogy az EDF 70 milliárd FRF forrást teremtett elő az 1997–2000 közötti időszakra ((84) preambulumbekzdés). Ugyanakkor az EDF adósságcsökkentése és annak a vállalkozás eszközállományának nettó értékére kifejtett mechanikus hatása nem a francia államnak járó díj ugyanezen időszak alatti javulásához, hanem épp ellenkezőleg, az 1991 és 1996 közötti időszakhoz viszonyított nettó romláshoz vezetett ((134) preambulumbekzdés).
- (171) Ahogyan azt az EDF közli, az EDF-nek például a Moody's vagy a Standard & Poor's intézet általi esetleges leminősítése azért mégis lehetővé tette az EDF számára, hogy megőrizze kiváló minősítését ((71) preambulumbekzdés). Az 1997 és 2000 között kitűzött célok között szerepelt továbbá az EDF eladósodottságának legfeljebb [...] FRF-kal történő csökkentése. Ezt tehát az EDF összes felmerülő kamatterhe jelentős csökkenésének kellett követnie. Az 50,7 milliárd FRF helyett a kevesebb, 44,8 milliárd FRF összegű tőkeinjekció tehát nem veszélyeztette volna az EDF teljes adósságállományának csökkentését, annak költségét, illetve a részvényes állam számára jelentkező esetleges előnyöket sem. Az adómentesség miatt tervezett 148 %-os helyett 163 %-os adósság/saját tőke arány nem sértette volna a részvényes érdekeit. E tekintetben nem létezik optimális pénzügyi struktúra, és a Nemzetgyűlés jelentésében ((100) preambulumbekzdés) a szektoron belül 250 %-tól (Verbund, Ausztria) 10–15 %-ig (Vebe, Németország és PowerGen, Nagy-Britannia) terjedő arányok szerepelnek.
- (172) Az eladósodottság lehetővé tette az EDF számára, hogy a részvényes kiegészítő forrásai nélkül finanszírozza növekedését és eredményét, az állam által már befektetett források megtérülését az adósságállomány „tőkeáttéti hatásával” növelve. Márpedig az adósságcsökkentést prioritásként kezelték, jöllehet az EDF a tervezett adósságállomány csökkentése előtt kiváló minősítéssel rendelkezett ((71) preambulumbekzdés). Az EDF-nek a hitelezőivel

(1) Az EDF 1997-es éves jelentése, 103. o.

(2) A Bizottság a 2003. december 16-i határozatának (C(2003) 4637 végleges; HL L 49., 2005.2.22., 9. o.) 2. cikke értelmében úgy határozott, hogy nem emel kifogást a villamosenergia- és a gázipari szektorra alkalmazandó, az EDF-re irányadó nyugdíjrendszer reformja ellen. E reform hatására az EDF és a rendszerben részt vevő más vállalkozások alkalmazottaira vonatkozó különleges rendszer nyugdíjráfördítései és nyugdíjráfördítésekra vonatkozó kötelezettségvállalásai visszakérültek az általános társadalombiztosítási rendszerbe.

szembeni, 1996 előtti törlesztési képességét mutató kiváló minősítése továbbá nem összegegyeztetetlen a részvényes alacsony díjazásával. Épp ellenkezőleg, az EDF által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok minősítése annál jobb, minél alacsonyabb a részvényese által kivett összeg. A francia hatóságok által továbbított előrejelzésekben szereplő időtávon a tőkeáttételi hatás előrelátható csökkenése és mindenesetre az adónak az eladósodottsági mutatóra kifejtett csekély hatása egy körültekintő piaczgazdasági befektetőt vagy a befektetése megtérülési kilátásainak csökkentésére, vagy arra ösztönzött volna, hogy ne tekintse úgy, hogy az adó összegének megfelelő sajáttőke-befektetést az EDF 1997. évi eladósodottsága javításának szükségessége indokolta.

- (173) Végezetül egy körültekintő magánbefektető annak értékelésére tudta volna alapozni a befektetési döntését, hogy a vállalkozás képes-e számára stabil és elegendő díjat biztosítani. Ebben a tekintetben a részvényes állam számára az 1997–2000 közötti időszakra előirányzott, a francia hatóságok által szemléltetett díj jelentősen elmaradt az ugyanezen időszakban kibocsátott francia államkötvényekért járó 6,35 %-os kamattól. Ezenfelül ezt az díjat az adószedő államnak megfizetett adó figyelembevétele érdekében ténylegesen csökkenteni lehetett ((103) és (106) preambulumbekendés). A részvényes állam díja is éppen akkor csökkent jelentősen, amikor az állam végrehajtotta az állítólagos befektetést. Bármely részvényes kedvezőtlenül ítélte volna meg a tőkeinjekciók díjának drasztikus és igen jelentős csökkentését. Ennek a díjnak az 1991–1996 közötti időszakra átlagosan jellemző tényleges 9,32 %-ról az 1997–2000 közötti időszakra 4,64 %-ra, azaz több mint a felére kellett csökkennie. A saját tőkére vetítve a megtérülés az 1996. végi átlagosan 14,1 %-ról az ugyanezen időszakra tervezett 2,94 %-ra csökkent ((92) és (102) preambulumbekendés, 1. és 3. táblázat).
- (174) Egy körültekintő magánbefektető kétségkívül elfogadhatja a szokásos díjának csökkentését arra való tekintettel, hogy a vállalkozás növekedése magasabb jövőbeli díjban vagy a vállalkozás felértékelődésében nyilvánul meg, ami a vállalkozás tulajdonjogát megtestesítő eszközállományának értékesítése során többletértéket teremthet. Ebben a tekintetben egyrészt az 1997-ben várható szokásos megtérülés nem tette volna lehetővé a korábbi megtérülés drasztikus csökkenésének kompenzálását. Másrészt a részvényes számára potenciálisan értékteremtő, a (164)–(173) preambulumbekendésben meghatározott négy tényező vizsgálatából – a francia hatóságok által benyújtott dokumentumokban rendelkezésre álló adatok alapján – a részvényes számára nem olvasható ki, hogy a vállalkozás értéke előreláthatólag növekedni fog.
- (175) A rendelkezésre álló információk továbbá nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy a francia állam helyett 1997-ben eljáró körültekintő magánbefektető – a rendelkezésre álló információkra tekintettel – számíthatott volna-e az államnak fizetett szokásos díj csekély szintjét kompenzáló tőkenyereségre. A francia hatóságok a tartalékok 1997. évi átminősítése előtt és után sem vizsgálták meg az EDF értékét.
- (176) Ráadásul az EDF 1997-ben több mint ötven év óta ipari és kereskedelmi jellegű közintézményként működött, nem pedig részvénytársaságként. A 46-628. számú törvény 16. cikke értelmében a tőkéje a francia nemzet tulajdona és elidegeníthetetlen volt ((18) preambulumbekendés). Meg kell állapítani továbbá, hogy az EDF-nek még a 97-1026. számú törvénnyel bevezetett mérleg-átstrukturálása után is mintegy 118 milliárd FRF összegű nettó adósságállománya 1997-ben jóval meghaladta a 79,8 milliárd FRF összegű saját tőkéjét ((101) preambulumbekendés, 2. táblázat).
- (177) A francia hatóságok állítólagos befektetési döntésére rávilágító dokumentumok egyike sem számol be arról, hogy az állam által birtokolt tőke teljes egészének vagy egy részének eladása útján sor kerülne az EDF esetleges privatizálására. Ez előzetesen szükségessé tette volna a részvénytársasági jogállás elfogadását és az ipari és kereskedelmi jellegű közintézményi jogállás megszüntetését. Épp ellenkezőleg, az EDF jogállására vonatkozó, az említett dokumentumokban szereplő egyetlen utalás ismét megerősítette az állam azon szándékát, hogy fenntartsa az EDF sajátos jogállását, amelynek „stabil referenciának kellett maradnia a jövőbeli fejlemények során” a villamosenergia-piacon ((95) preambulumbekendés). Franciaország ezekre az információkra hagyatkozva erősíti meg a befektetési döntés meghozatalát. E tényeket kell tehát továbbra is az állítólagos döntés elemzési referenciakeretének tekinteni.
- (178) E körülmények között egy befektető számára nem lett volna ésszerű és körültekintő dolog, ha a jogalkotó hatóság beavatkozásától függő tőkenyereséget remél, amely beavatkozás ellentétes egyrészt a francia hatóságok által

1946-ban eldöntött és maradéktalanul betartott törvényi rendelkezésekkel, valamint másrészt a tényállás megvalósulásának idején, 1997-ben az állami részesedésekért felelős miniszter által megerősített, arra irányuló kifejezett állami szándékkal, hogy az uniós szinten liberalizált belső energiapiacra fenntartsák az EDF sajátos jogállását. Azok a feltételezések, amelyekre az EDF a körültekintő magánbefektetőnek a befektetése remélt megtérülésére vonatkozó – az EDF-részvények 1997-ben érvényes eredeti és jövőbeli értékére épülő – következtetéseit alapítja ((69) és (70) preambulumbekzdés), nem veszik figyelembe az EDF 1997. évi jogállását, és azokat a francia hatóságok által hivatkozott és benyújtott dokumentumok cáfolják.

- (179) Ahogyan azt a francia hatóságok hangsúlyozzák, az EDF 1997-ben ipari és kereskedelmi jellegű közintézményként nem rendelkezett alaptőkével, ellentétben például a részvénytársasággal, amelynek tőkéjét a részvényesek birtokolják ((19) preambulumbekzdés), akik bármikor továbbértékesíthetik a részvényeiket. A referenciabefektetőnek 1997-ben többek között számos tényezőt is meg kellett volna határoznia, illetve szükség szerűen óvatosságra intő feltételezéseket is meg kellett volna fogalmaznia; mégpedig a következőket: i. az állam mekkora összegben állapítaná meg egy jövőbeli részvénytársaság alaptőkéjét, többek között kvázi-saját tőke bevonásával vagy sem, ami meghatározza a társaság stabil osztalék biztosítására való képességét; ii. ez a tőke hány részvényre oszlana, annak ismeretében, hogy a többé-kevésbé magas összeg részben meghatározza azok piaci vonzerejét; iii. új részvények kibocsátásával esetlegesen milyen formában és mekkora összegben bocsátható rendelkezésre tőke, ami meghatározza, hogy milyen mértékben hígulhat fel a részesedése; végül iv. mikor kerülne sor a művelet végrehajtására, ami az EDF 2000-ig várható eredményén alapuló rossz értékmegállapítási kilátások ((167) preambulumbekzdés) miatt csak egy távoli jövőre volt előirányozható. A francia hatóságok által az állítólagos befektetést megelőző időszakra vonatkozóan továbbított információk egyike alapján sem tekinthető úgy, hogy ezek az ismeretlen információk felfedhetők lettek volna 1997-ben.
- (180) Ilyen körülmények között az EDF tőkéjében birtokolt állami jogosultság értékének a vitatott tőkeinjekcióból fakadó esetleges növelése – bizonyítottsága esetén, ami nyilvánvalóan nem teljesül – azt feltételezte volna, hogy egy körültekintő befektető legalább négy olyan lényeges tényezőre alapozza feltevését, amelyekre – a jogalkotóval és a szabályozó hatósággal ellentétben – nem volt ráhatása, és amelyekre vonatkozóan mindenesetre érvényes információk sem álltak rendelkezésére 1997-ben. Egy körültekintő magánbefektető nem hagyta volna figyelmen kívül befektetésének csaknem hiányzó likviditását. Ebből következik, hogy egy körültekintő magánbefektető a befektetési döntés meghozatalakor figyelembe vette volna ezt a körülményt. A likviditás hiánya csökkenti a vállalkozás értékének esetleges növeléséhez fűződő érdeket.
- (181) Továbbá, ahogyan a (144) preambulumbekzdésben szerepel, a körültekintő piaczgazdasági befektető kritériumát elsősorban azokra az információkra és tényekre kell építeni, amelyeket a tagállam akkor terjesztett elő, amikor a döntés meghozatala már megtörtént, mivel a tagállam állítja azt, hogy ezeket a tényeket és nem más, hipotetikusabb, sőt a benyújtott tényeknek ellentmondó tényeket vett figyelembe. Márpedig a Bíróság megköveteli, hogy a körültekintő piaczgazdasági befektető elvének alkalmazása a döntés meghozatalának időpontjában előrelátható értékelésekre támaszkodjon (a 2012. június 5-i ítélet 105. pontja). A francia hatóságok így 1997-ben azt állították, hogy az EDF jogállása, ami nem tette lehetővé az EDF-részvények kibocsátását és továbbértékesítését, egy liberalizált európai piacon is megmarad stabil referenciaként ((95) preambulumbekzdés). A francia hatóságok állításának ellentmondó feltételezések figyelembevétele – az ítélkezési gyakorlat következményeivel ellentétben – a kritériumnak nem a tagállaméhoz lehető legközelebbi helyzetbe illesztését jelenti ((126) preambulumbekzdés).
- (182) Mindazonáltal még az elemzés érdekében azt is feltételezve, hogy egy körültekintő magánbefektető az állítólagos befektetésről hozandó döntéshez a biztosított szokásos megtérülésen felül figyelembe vehette volna a befektetése bizonytalan időpontbeli értékének jövőbeli becslését, a befektető számolt volna azzal, hogy a vállalkozás képes-e hosszú távon – az EDF-et 1946 óta ellenőrző francia állam időtávjára vetítve – osztalékokat termelni. A körültekintő magánbefektető az EDF-ben szerzett tulajdonjoga értékének becsléséhez még abban az esetben is figyelmen kívül hagyta volna a vállalkozás nettó eszközállományának könyv szerinti értékét, ha a francia hatóságok által felhozott adósságcsökkentésre és forrás-előteremtésre számít ((84) preambulumbekzdés). Az eszközök értéke, a befektetés összege, illetve az adósságcsökkentés az ügyleti ár megállapítása tekintetében nem feltétlenül esik egybe a tényleges gazdasági értékkel. Így nem kell ragaszkodni ahhoz, hogy az EDF adósságának teljes törlesztése 1997-ben az EDF saját tőkéjét jóval meghaladó összegeket tett volna szükségessé ((177) preambulumbekzdés). Hosszú távon egy vállalkozás értéke inkább attól függ, hogy képes-e osztalék vagy a tőke felértékelődése formájában értéket teremteni a részvényes számára, nem pedig az eszközei vagy a vagyona könyv szerinti értékétől.

- (183) A pénzügyben a vállalkozások tőkéjébe visszterhesen átruházható tulajdonjog alternatív költségének vagy szükséges megtérülésének becsléséhez használt különböző módszerek közül a legelterjedtebb a tőkeeszköz-árazási modell (angolul: *Capital Asset Pricing Model*; „CAPM”) ⁽¹⁾. Ahogyan az 5. táblázatban szerepel, a tőkeeszköz-árazási modellnek az EDF tőkéjébe való 1997. évi befektetésre alkalmazása 12 % körüli, az EDF-részvényhez hasonló likvid eszköz esetében akár 13,4 %-ot is elérő, előírt megtérülési célértéket határoz meg. Ezt a célértéket azonban küszöbértéknek kell tekinteni. Azt feltételezi, hogy nemcsak az EDF-ben fennálló, részvényhez hasonló tulajdonjog lehetséges és átruházható, hanem ezenfelül azt, hogy létezik egy likvid piac, jöllehet az állam birtokolta az EDF tőkéjének 100 %-át, és az EDF nem bocsáthatott ki részvényeket. A likvid eszköz esetében szükséges megtérüléshez hozzá kell tenni egy 0,5 és 1,5 % közötti likviditási prémiumot ⁽²⁾ annak érdekében, hogy tükrözze a (179) és a (180) preambulumbekzdésben egy körültekintő magánbefektető által 1997-ben esetlegesen birtokolt EDF-értékpapírok likviditása tekintetében vizsgált tényezőkből fakadó nagyfokú bizonytalanságot.
- (184) A likviditási prémiumot figyelmen kívül hagyó 12 %-os nagyságrend értéke mindenestre közel áll a francia állam által 1991 és 1996 között az EDF számára a saját tőke után fizetett 14 %-os szokásos megtérüléshez, bár alacsonyabb annál ((102) preambulumbekzdés, 3. táblázat). Rendes körülmények között a tényleges megtérülés alapján számítható ki a jövőre vonatkozó megtérülési kilátás. Ennek a 12 %-os nagyságrendnek az értékét az akkor rendelkezésre álló számadatokból nyert egyéb paraméterek – többek között az EDF megbízásából készített, a (70) preambulumbekzdésben ismertetett, egy 11,9 % és 13,5 % közötti tartományban lévő, átlagosan 12,7 %-os célértéket meghatározó tanulmányban alkalmazott paraméterek – használata is megerősíti. Mivel az elemzés eredményei a 12 % körüli megtérülési célértéken felüli likviditási prémiummal, illetve a közelmúlta 1997-től a 14 %-os tényleges megtérülés alkalmazásával nem változnak, ezt a prémiumot és a tényleges megtérülést nem szükséges figyelembe venni.

5. táblázat

Az EDF-részvényekbe való 1997. évi befektetéshez szükséges megtérülési célérték: számítási értékek

Paraméter	Érték	Forrás
Kockázat nélküli százalékos arány	6,35/5,58	A Francia Köztársaságban irányadó napi hitelfelvételi kamatláb 1997-ben érvényes éves átlaga 30 és 10 évre. Forrás: Banque de France: A kincstárjegyek és a kincstári kötvények referencia-kamatlábai, http://www.banque-france.fr/economie-et-statistiques/changes-et-taux .
Az (eladósodott) EDF béta-együtthatója	0,45/0,54/0,62	1. érték: Az EDF béta-együtthatója – Vernimmen és társai, idézett mű, grafikon, 427. o. 2. és 3. érték: Oxera-tanulmány, 3.8. táblázat, a szektorbeli uniós vállalkozások béta-együtthatója.
Eladósodottság (%)	60	Az EDF 1997. évi mérleg-átstrukturálása utáni tőkeszerkezete.
A (csökkent adósságállományú) EDF béta-együtthatója	0,84/0,89/1,36	1. és 2. érték: A Bizottság számítása. 3. érték: Oxera-tanulmány, 3.8. táblázat.

⁽¹⁾ Ez a modell a befektető által egy vállalkozás tőkéjéből (k) kért megtérülési célértéket a következőkből adódó eredményként értékeli: egy kockázatmentesnek vagy alacsony kockázatúnak tekintett pénzügyi eszköz, azaz egy államkötvény referenciaként szolgáló pénzügyi piacon (r_f) jelentkező megtérülése és egy, a részvénybefektetés kockázatosabb jellegét tükröző piaci kockázati prémium ($K_m - r_f$) összege, megszorozva az érintett vállalkozás részvényének fajlagos kockázati együtthatójával (β), amely elsősorban magának a vállalkozásnak a fajlagos kockázati együtthatója, vagy ennek hiányában a referenciaként használt összehasonlítható vállalkozások fajlagos kockázati együtthatója. A β paramétert egy nem eladósodott vállalkozásra vonatkoztatva kell megbecsülni (tőkeáttétel), annak érdekében, hogy mérhető legyen a vállalkozás (a részvénye) piachoz viszonyított belső kockázata. A modell a következő: $k = r_f + \beta \times (K_m - r_f)$. A Bizottság a vállalkozásokba való tőkebefektetés szükséges megtérülésének becsléséhez a tőkeeszköz-árazási modellt alkalmazta, e becslést az Európai Unió Törvényszéke is megerősítette (Spanyolország kontra Bizottság „Ciudad de la Luz” ítélet, T-319/12(EU:T:2014:604), 48–66. pont). Részletesebb leírásért lásd: Vernimmen és társai „Corporate Finance” [Vállalati pénzügyek] John Wiley & Sons, 2. kiadás, 2009, 22. fejezet; az értékelési módszerek alkalmazásának gyakoriságára irányuló vizsgálatok eredményeit lásd a 460. oldalon. A tőkeeszköz-árazási modell elméleti alapjai és a jelen ügyre való számszerűsített alkalmazása is szerepel az EDF megbízásából készített Oxera-tanulmányban ((70) preambulumbekzdés), mégpedig annak I. mellékletében.

⁽²⁾ Vernimmen és társai: „Corporate Finance” [Vállalati pénzügyek] John Wiley & Sons, 2. kiadás, 2009, 433-4. o.

Paraméter	Érték	Forrás
Piaci kockázati prémium	6,3/7,3	1. érték: Vernimmen, idézett mű, 423. o., amely a következőre hivatkozik: Mehra Prescott 2/2003 T.2 FR 1973–98. 2. érték: Az 1988–1996 közötti időszak alatt Franciaországban átlagosan prognosztizált kockázati prémium (ez a prémium 1996-ban 10,1 % volt). „An examination of Equity Risk Premium Forecasts in the G-6 Countries” [A tőkekockázati prémiumra vonatkozó előrejelzések vizsgálata a G6-országokban], Khorana, Moyer & Pattel, I/B/E/S munkadokumentum, 1997. augusztus 25. o.
A megtérülési célérték tartománya	11,7/12,1/13,4	A Bizottság számítása.
A megtérülés mediánja	12	A Bizottság számítása.

- (185) A francia hatóságokéhoz a lehető legközelebbi helyzetben lévő körülmények között magánbefektető a befektetési döntése 1997. évi meghozatalakor figyelembe vette volna az EDF jövőbeli eredményeinek az illetékes hatóságok által hitelesített és pénzügyi forgatókönyvként figyelembe vett, például az EDF 1997–2000 közötti időszakra előrejelzett eredménykimutatásában szereplő módszeres becslését ((90)–(92) preambulumbekkezdés 1. táblázat, (97) preambulumbekkezdés). Az adómentesség a mérleg átstrukturálása után az EDF 1997. évi 53,3 milliárd FRF összegű tőkéjének és tőkeinjekciójának 11 %-át tette ki. Feltételezhető tehát, hogy a befektetés 11 % osztalék (az 1. és a 4. táblázat szerinti becsült tőkeinjekció díja) megszerzésére és az EDF értéke 11 %-ának megszerzésére biztosított jogosultságot. Ezen érték meghatározásához a vállalkozás hosszú távú értékének kiszámítására szolgáló módszert, az osztalékdizkontálási módszert (angolul: „*dividend discount model*”; DDM) ⁽¹⁾ kell alkalmazni.
- (186) Egy 5,88 milliárd FRF összegű befektetésnek a DDM modell segítségével végzett, az EDF 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó várható eredménykimutatásban előirányzott osztalékból (az 1. táblázat szerint a tőkeinjekció díja és kiegészítő díj) kiinduló elemzését a 6. táblázat mutatja be, feltüntetve a pénzügyi mozgások belső megtérülési rátáját (IRR), valamint 12 %-os, 6,35 %-os és 5,58 %-os megtérülési célra esetén a nettó jelenértéket (NPV) ⁽²⁾. Ezeket az eredményeket a szokásos elemzési gyakorlaton alapuló referencia-forgatókönyv (6.1. táblázat), valamint három, kevésbé hihető érzékenységvizsgálat esetére számították ki, amelyek enyhítik a referencia-forgatókönyv feltételezéseit, és ebből adódóan nagyobb megtérülést szimulálnak a részvényes számára, mint a referencia-forgatókönyv (6.2., 6.3. és 6.4. táblázat).

6. táblázat

Egy 5,88 milliárd FRF összegű befektetés (nettó jelenértéken [NPV] számított) megtérülésének a DDM modell segítségével, az EDF 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó várható eredménykimutatás (1. táblázat) alapján végzett becslése (milliárd FRF-ban)

6.1. Központi forgatókönyv (Az 1999–2000 közötti időszak végére előirányzott osztaléknövekedés)

	1997.1.1.	1997.12.31.	1998.12.31.	1999.12.31.	2000.12.31.	2000.12.31.
	Befektetés	Osztalék	Osztalék	Osztalék	Osztalék	A DDM modell szerinti érték
	- 5,88	0,23	0,28	0,26	0,26	2,21
12 % esetén számított NPV	- 3,43					
6,35 % esetén számított NPV	- 3,17					
5,58 % esetén számított NPV	- 3,12					
IRR	- 13 %					

Megjegyzés: a táblázat a következőképpen értelmezendő: Az 1997.1.1. és 2000.12.31. között előirányzott pénzügyi mozgások esetében 12 %-os diszkontláta esetén az NPV - 3,43 milliárd FRF (...), az IRR pedig - 13 %.

- ⁽¹⁾ A DDM modell a (legutolsó) kifizetett osztalék (Dt), az osztaléknövekedési ráta (d'D) és a megtérülési célérték vagy a tőke alternatív költsége (K) alapján, a $Vr = Dt(1 + d'D)/(K - d'D)$ képlet szerint jeleníti meg a vállalkozás értékét. A DDM modellt az EDF megbízásából készített Oxera-tanulmány is használja (3.27–3.31. pont, 3.4. táblázat), de más, és egyes esetekben messzemenően irreális értékekkel. Az Oxera-tanulmány évi 9,3 %-os osztaléknövekedési rátát vesz figyelembe. A DDM modelléhez hasonló mindenkorai számításban az osztaléknövekedési ráta a vállalkozás növekedéséhez kapcsolódik. Az infláció és a bruttó hazai termék (GDP) növekedési ütemét hosszú távon jelentősen meghaladó 9,3 %-os osztaléknövekedési ráta azt feltételezi, hogy az EDF idővel Franciaország összes GDP-jét kitenné.
- ⁽²⁾ Egy adott kamatlábhöz (diszkontálás-finanszírozás) tartozó negatív nettó jelenérték azt jelzi, hogy a befektetés nem térül meg e kamatláb mellett. A belső megtérülési ráta (pozitív IRR) azt a tényleges kamatlábat jelzi, amely mellett egy befektetés a várt pénzügyi mozgások hatására megtérül.

6.2. 1. érzékenységvizsgálat (d' osztalék = 4,51 %, az 1997–2000 közötti időszak alatti éves ráta)

		1997.1.1.	1997.12.31.	1998.12.31.	1999.12.31.	2000.12.31.	2000.12.31.
		Befektetés	Osztalék	Osztalék	Osztalék	Osztalék	A DDM modell szerinti érték
		- 5,88	0,23	0,28	0,26	0,26	3,69
12 % esetén számított NPV	- 2,68						
6,35 % esetén számított NPV	- 2,14						
5,58 % esetén számított NPV	- 2,05						
IRR	- 4,7 %						

6.3. 2. érzékenységvizsgálat (központi forgatókönyv + 11 % kvázi-sajátőke hozzáadása)

		1997.1.1.	1997.12.31.	1998.12.31.	1999.12.31.	2000.12.31.	2000.12.31.
		Befektetés	Osztalék	Osztalék	Osztalék	Osztalék	A DDM modell szerinti érték
		- 5,88	0,23	0,28	0,26	0,26	4,93
12 % esetén számított NPV	- 2,06						
6,35 % esetén számított NPV	- 1,29						
5,58 % esetén számított NPV	- 1,16						
IRR	0,3 %						

6.4. 3. érzékenységvizsgálat (1. érzékenységvizsgálat + 11 % kvázi-sajátőke hozzáadása)

		1997.1.1.	1997.12.31.	1998.12.31.	1999.12.31.	2000.12.31.	2000.12.31.
		Befektetés	Osztalék	Osztalék	Osztalék	Osztalék	A DDM modell szerinti érték
		- 5,88	0,23	0,28	0,26	0,26	6,41
12 % esetén számított NPV	- 1,30						
6,35 % esetén számított NPV	- 0,26						
5,58 % esetén számított NPV	- 0,08						
IRR	5,2 %						

(187) A 6. táblázat becsléseiből következik, hogy amennyiben az állítólag befektetett 5,88 milliárd FRF összeg jogot keletkeztetett az EDF osztalékai és értéke arányos részére, a művelet kifejezetten negatív nettó jelenértéket (- 3,43 milliárd FRF) képviselt volna. Ahhoz, hogy egy piacgazdasági befektetőnek pénzügyi érdeke fűződjön a befektetéshez, a leggyakrabban figyelembe vett feltételezés esetén (6.1. táblázat) a körültekintő magánbefektetőnek meg kellett volna elégednie az EDF likvid részvényeibe való befektetés 12 %-os alternatív költségénél jóval alacsonyabb, sőt a 30 év lejáratú (6,35 %) és a 10 év lejáratú (5,58 %) francia államkötvények 1997. évi kamatánál is alacsonyabb megtérüléssel. Márpedig egy körültekintő befektető ilyen feltételek mellett nyilvánvalóan nem hajtotta volna végre a befektetést.

- (188) Ezek a következtetések minőségi szempontból nem változnak, ha érzékenységvizsgálatként más feltételezéseket alkalmazunk, amelyek – bár kevésbé valószínűsíthetők – értékesebbnek tartják az állítólagos befektetést (6.2–6.4. táblázat) ⁽¹⁾. A kínált megtérülés minden esetben alacsonyabb 12 %-nál, sőt a 30 és a 10 év lejáratú francia államkötvények 1997. évi kamatánál is. Végezetül az EDF várható működési eredményére vonatkozóan rendelkezésre álló egyéb változók – például a bevételekre, a fő tevékenység eredményére vagy a nettó eredményre vonatkozó előrejelzések ((166)–(168) preambulumbekzdés) – vizsgálata nem tette volna lehetővé, hogy a körütekintő magánbefektető elébe menjen a részvényes állam számára a továbbiakban magasabb díjat vagy értékteremtést lehetővé tevő tendencia teljes visszafordításának. Ezek az 1997-ben előrelátható és előirányzott fejlemények még inkább megerősítik a következtetéseket és a 2000 utáni időszakra történő kiterjesztésüket, ahogyan azt egy körütekintő magánbefektető a francia hatóságok által továbbított információk alapján 1997-ben prognosztizálhatta.
- (189) Még úgy tekintve is, hogy egy körütekintő magánbefektető az EDF rendes jövedelmezőségén felül tőkenyereséget remélt volna, amire a francia hatóságok által továbbított információkban és adatokban semmi sem utal, és ami ráadásul – az EDF 1997. évi jogállására tekintettel – túlságosan kockázatos lett volna, kizárt, hogy végrehajtotta volna az állítólagos befektetést. Ilyen körülmények között a körütekintő piacgazdasági befektető kritériumának alkalmazása arra mutat rá, hogy akkor is, ha az 5,88 milliárd FRF összegű adómentesség ténylegesen befektetési döntés lett volna a részvényes állam részéről, ezt a műveletet a francia hatóságok által előterjesztett információkkal rendelkező körütekintő magánbefektető nem hajtotta volna végre.
- (190) Ebben a tekintetben a tények ellentmondanak az EDF (71) preambulumbekzdésben szereplő azon észrevételeinek, amelyek szerint az adómentesség nem jár versenykárosító hatással és előnyt sem biztosított, mivel az EDF mindenesetre találhatott egyenértékű finanszírozást a tőkepiacokon. Kétségtelen, hogy az EDF nem bocsáthatott ki részvényeket a piacon ennek az összegnek a megszerzéséhez. Még ha az EDF kétségkívül találhatott is volna hitelezőt, a kölcsön vagy a kapcsolódó részvénykibocsátás minden valószínűség szerint magasabb mértékű díjjal járt volna, mint amekkora mértékű díjat a francia állam az EDF-nek az 1997–2000 közötti időszakra biztosított tőkeinjekciók esetében felszámított, és meghaladta volna az államkötvényeknek megfelelő, 1997. évi refinanszírozási költségekre alkalmazott mértéket is. Ha az EDF rendelkezhetett volna azzal egyenértékű tőkeösszeggel, a viselt finanszírozási költségek meghaladták volna az állítólagos befektetés költségét. Még ebben a tekintetben is, figyelmen kívül hagyva azt a tőketörlesztést, amelyre az EDF az adómentesség összege, illetve az 1997. évi tőkeinjekcióknak megfelelő összeg erejéig nem volt köteles, az intézkedés gazdasági előnyt biztosított az EDF számára azáltal, hogy csökkentette a pénzügyi költségeit.
- (191) Még ha a körütekintő piacgazdasági befektető elve alkalmazandó is lenne, a francia hatóságok által benyújtott azon dokumentumokra tekintettel, amelyek – szerintük – rávilágítottak az adómentesség formájában végrehajtott állítólagos befektetés megtérülési kilátásaira és a kapcsolódó kockázataira, a piacgazdasági befektető elvének alkalmazása arra a megállapításra vezet, hogy egy körütekintő magánbefektető nem fektetett volna be a fizetendő adóval megegyező összeget az EDF 1997. évi tőkeemelésébe.
- (192) Az, hogy az EDF nem fizette meg az 5,88 milliárd FRF összegű társasági adót, a körütekintő piacgazdasági befektető elve alkalmazásában nem tűnik a részvényes állam termelő beruházásának. Inkább adómentességre vonatkozó, ad hoc eltérést engedő intézkedésnek tűnik, amely a meg nem fizetett adó összegének megfelelő gazdasági előnyt biztosított az EDF számára. Ez az előny szükségképpen megerősíti az EDF helyzetét versenytársaival szemben, mivel – egyéb tényezők között – a saját tőke összege határozza meg a vállalkozás külső finanszírozásra való alkalmasságát és e finanszírozás feltételeit, míg másfelől az így megtakarított forrásokat más célokra használhatta fel, többek között olyan franciaországi vagy más olyan tagállambeli befektetéshez, ahol versenytársak tevékenységet folytattak 1997-ben.

⁽¹⁾ Az a feltételezés, hogy az EDF osztaléka 4,51 %-kal növekedne (1. érzékenységvizsgálat, 6.2. táblázat) optimistának tűnik; az előrejelzés négy évre (az 1997–2000 közötti időszakra) előirányzott növekedési ráta kiegyenlítésével kapható meg. Azon kívül, hogy a szokásos gyakorlatban a figyelembe vett osztaléknövekedés az időszak végi osztaléknövekedés (központi forgatókönyv), az EDF által fizetendő osztaléknak az 1997–2000 közötti időszakban az 1991–1996 közötti időszakhoz képest, illetve 1999-ben és 2000-ben 1998-hoz képest ténylegesen csökkent volna. Mindenesetre egy mindenkor 4,51 %-os ráta abszolút értékben magas. Az a feltételezés (2. érzékenységvizsgálat, 6.3. táblázat), hogy a részvényes az EDF 1997. évi becsült kvázi-sajátjőkéjét (arányosan) hozzáadná az EDF kiszámított objektív értékéhez – vagy azt a vevő kifizetné –, nem veszi figyelembe egyes sajátjőke-elemek szavatolótőke-jellegét. Ez a feltételezés a DDM modellel ötvözve ugyanolyan optimista, ugyanis egyenértékű azzal, hogy a részvényes a (jegyzett tőkén kívül) (11 % arányban) kvázi-sajátjőkében részesül, ami lehetővé teszi a vállalkozás számára az esetleges veszteség viselését, valamint azt, hogy hosszú távon rendszeres osztalékot és díjat tudjon fizetni a részvényesnek. Azt előfeltételezi, hogy az EDF az 1997–2000 közötti időszakban megállapított kvázi-sajátjőkéje mindenkor rendelkezésre áll, jóllehet a DDM modell elvonatkoztat az osztaléktól eltérő díjazási forrásoktól. Ez tehát egy alig indokolható feltételezés. A két feltételezés egyesítése (3. érzékenységvizsgálat, 6.4. táblázat) csökkenti azok hátrányait, illetve a hiányosságait, és még valószínűtlenebbé és kockázatosabbá teszi a számítás eredményeit.

- (193) A gazdasági előny ennél fogva az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett versenytorzulást idéz elő. Az előny szelektív, mivel a céltartalékok egy része utáni társasági adó megfizetésének mellőzése kivételt képez az ilyen műveletre rendes körülmények között alkalmazandó adóügyi megítélés alól, és jelen esetben ezt a kivételt kizárólag az EDF vállalkozásra alkalmazták.

9.2. ÁLLAMI FORRÁSOK

- (194) A támogatás fogalma nemcsak az állami támogatáshoz hasonló pozitív juttatásokat foglalja magában, hanem a hatóságok mindazon beavatkozásait is, amelyek enyhítik valamely vállalkozás költségvetésének terheit, és amelyek az állami támogatással azonos hatásúak⁽¹⁾. Az állandó ítélkezési gyakorlatnak⁽²⁾ megfelelően egy olyan adó állam általi kivetésének mellőzése, amelyet ki kellett volna vetni, állami forrás felhasználásával egyenértékű.
- (195) Az 1997-es üzleti évre fizetendő összes társasági adó kivetésének mellőzése közvetlenül a francia hatóságok által egy állami jogi aktus – az 1997. november 10-i 97-1026. számú törvény – végrehajtása érdekében hozott adójogi rendelkezésekből fakad.

9.3. A VERSENY TORZÍTÁSA ÉS A TAGÁLLAMOK KÖZÖTTI KERESKEDELEM ÉRINTETTSÉGE

- (196) Az EDF az 1946-ban történt létrehozása óta és a 96/92/EK tanácsi irányelv hatálybalépéséig monopolhelyzetben volt a francia piacon, és a villamos energia szállítására, elosztására, valamint importjára és exportjára vonatkozó kizárólagos jogokat élvezett. Az EDF azonban már a 96/92/EK irányelv hatálybalépése előtt versenyben állt más tagállambeli villamosenergia-termelőkkel. Ráadásul szabad verseny folyt azokon a kizárólagos jogok hatálya alá nem tartozó, kapcsolódó piacokon, amelyekre az EDF már a kizárólagos jogain túlra kiterjesztette a tevékenységeit, akár földrajzi, akár ágazati szempontból. A versenyre és a kereskedelemre kifejtett hatások tehát jóval a 96/92/EK irányelvben előírt liberalizáció előtt fennálltak.
- (197) A tagállamok között jelentős és növekvő villamosenergia-kereskedelem folyt, amelyben az EDF aktívan részt vett. Ez a kereskedelem, amelyet a 90/547/EGK tanácsi irányelv⁽³⁾ elfogadása is megerősített, a tagállami nagyfeszültségű villamosenergia-hálózatok különböző üzemeltetői közötti kereskedelmi megállapodások alapján folyt. Az OECD európai országaiban 1980 és 1990 között a villamosenergia-import évente átlagosan több mint 7 %-kal emelkedett. Az EDF 1981-től 1989-ig kilencszeresére növelte a villamosenergia-kereskedelmi mérlegének többletét, ezzel elérte az össztermelésének 10 %-át jelentő 42 TWh nettó exportot. 1985-ben az EDF már 19 TWh villamos energiát exportált a többi tagállamba.
- (198) A 96/92/EGK irányelv 1999. februári hatálybalépése előtt egyes tagállamok már egyoldalúan elfogadtak a villamosenergia-piacuk megnyitását célzó intézkedéseket. Az Egyesült Királyság 1990-ben 100 %-osan megnyitotta a piacát az ipari nagyfogyasztók előtt. Svédország 1996-ban nyitotta meg a piacát 100 %-osan, Finnország 1995-ben kezdte megnyitni a piacát és 1997-ben érte el a 100 %-ot, Németország 1998-ban hajtott végre 100 %-os piacnyitást, Hollandia pedig 1998-ban nyitotta meg teljesen a piacát az ipari nagyfogyasztók előtt. Ilyen körülmények között az Unión belüli versenyben aktívan részt vevő tagállamban monopolhelyzetben lévő vállalkozásoknak – például az EDF-nek – nyújtott állami támogatások még az irányelv által a verseny előtti nyitásra megállapított időpont előtt érinthették a tagállamok közötti kereskedelmet az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében.
- (199) Az 1997-es éves jelentésében az EDF azt közölte, hogy „a villamosenergia-szektor vezető nemzetközi szereplői között van, Franciaország területén kívül több mint 13 milliárd FRF-ot fektetett be, termelő erőműparkjának beépített teljesítőképessége a francia erőműpark beépített teljesítőképességének közel 11 %-át teszi ki, és több mint 8 millió fogyasztóval rendelkezik.” A jelentés azt is hangsúlyozta, hogy az EDF 1997-ben „megsokszorozta és megerősítette az európai befektetéseit azáltal, hogy jelenlétét kiterjesztette Ausztriára és Lengyelországra”, valamint azt, hogy „több mint 70 TWh villamos energiát exportált Európában”. Exportját az érintett piacokon működő alternatív szállítókkal versengve szállította.
- (200) Az állam és az EDF 1997–2000 közötti időszakra vonatkozó, 1997. április 8-án aláírt vállalkozási szerződése arról rendelkezett, hogy az EDF mintegy 12–13 milliárd FRF-ot szán a nemzetközi beruházásaira, ahol az európai régiók a prioritások között szerepeltek. 2000 és 2002 között az EDF felvásárolta a német EnBW vállalkozás

⁽¹⁾ Gezamenlijke Steenkolenmijnen kontra Főhatóság ítélet, 30/59 (EU:C:1961:2); a Banco de Crédito Industrial ítélet, C-387/92 (EU:C:1994:100); SFEL-ítélet C-39/94 (EU:C:1996:285); Franciaország kontra Bizottság ítélet, C-241/94 (EU:C:1996:353); FFSA kontra Bizottság ítélet, T-106/95 (EU:T:1997:23).

⁽²⁾ Lásd többek között a Ladbroke kontra Bizottság ítélet, T-67/94 (EU:T:1998:7) 109. pontját.

⁽³⁾ A Tanács 1990. október 29-i 90/547/EGK irányelve az átviteli hálózatokon keresztül történő villamosenergia-tranzitról (HL L 313., 1990.11.13., 30. o.).

tőkéjének egyharmadát, növelte a London Electricity elnevezésű brit leányvállalata termelő és elosztó kapacitását, átvette az olasz Fenice vállalkozás feletti közvetlen ellenőrzést, és partnerséget hozott létre a Fiattal a Montedison (a későbbi Edison) felvásárlására.

- (201) 1997-ben az EDF 100 %-os tulajdonában lévő SDS leányvállalat egyesítette a lakossági fogyasztóknak, a vállalkozásoknak és a helyi hatóságoknak nyújtott szolgáltatásokhoz kapcsolódó tevékenységeit. Az SDS a hulladékkezelés, a közvilágítás és más, energiával kapcsolatos szolgáltatások területén folytatta tevékenységét, az értékesítéshez való hozzájárulása 1998-ban 685 millió EUR-nak, 1997-ben pedig 650 millió EUR-nak felelt meg. 2000-ben az EDF a vállalkozásoknak és a közösségeknek energetikai szolgáltatásokat nyújtó első számú európai szolgáltató, a Dalkia társaság közreműködésével partnerséget létesített a Veolia Environnement társasággal. A Dalkia energetikai tervezési és karbantartási szolgáltatásokat nyújt, hőenergia-termelő létesítményeket üzemeltet, épületüzemeltetéshez kapcsolódó műszaki szolgáltatásokat bonyolít, valamint távhő-, kapcsolt energiatermelő hálózatok, energia- és iparifolyadék-termelő kombinátok üzemeltetését biztosítja.
- (202) Az EDF a megújuló energia piacán is bővítette tevékenységeit. 1997-ben a CHART holdingtársaság, az EDF 100 %-os tulajdonában lévő leányvállalat, egyesítette a megújuló energia – például a geotermikus és a szélenergia – területén folytatott tevékenységeit. A konszolidált árbevételhez való hozzájárulása akkor 70 millió EUR volt.
- (203) Végezetül az EDF villamosenergia-termelőként és -elosztóként a nemzeti piacán és a nemzetközi piacokon egyaránt versenyt folytatott és még jelenleg is folytat más, helyettesítő energiaforrások – például a szén, a kőolaj és a földgáz – szállítóival. Franciaországban az EDF például sikeresen megindította a villamos energia fűtéshez történő felhasználásának ösztönzését célzó kampányt. Így a kőolajhoz vagy a földgázhoz hasonló helyettesítő energiaforrásokat szállító versenytársaihoz képest növelte a piaci részesedését. Az acélipari ágazatban az elektromos sütők versenyben állnak a gáz- és a kőolajüzemű sütőkkel. Ebből következik, hogy a szóban forgó intézkedéshez hasonló intézkedés torzíja az alternatív szállítókkal, például a Gaz de France-szal folytatott versenyt.
- (204) Az EDF ily módon fontos szerepet töltött be a tagállamok közötti villamosenergia-kereskedelemben 1997-ben, míg jelenleg a villamos energia franciaországi piaca teljes mértékben nyitott, és azon számos európai szállító van jelen. Ennélfogva úgy tűnik, hogy az EDF 1997-ben már jól megtelepedett más tagállamok bizonyos piacain, és hogy a FEH felújítására adómentesen képzett céltartalékok egy része utáni társasági adó EDF általi megfizetésének mellőzéséből fakadó támogatás mindenképpen érintette a versenyt és a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (205) A fenti megfontolásokat az eljárás kiterjesztéséről szóló határozat fejtette ki. Sem Franciaország, sem az EDF nem vitatta az észrevételeiben, hogy a támogatás érinthette a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (206) Így amennyiben az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében foglalt négy feltétel teljesül, a FEH felújítására adómentesen képzett céltartalékok egy része utáni társasági adó EDF általi megfizetésének mellőzése állami támogatásnak minősül. A továbbiakban e támogatásnak a belső piaccal való összeegyeztethetőségét kell megvizsgálni.

10. A TÁMOGATÁS BELSŐ PIACCAL VALÓ ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉGÉNEK ÉRTÉKELÉSE

- (207) Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a benne foglalt feltételeknek megfelelő támogatások elvileg összeegyeztethetetlenek a belső piaccal. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a tagállamnak kell előterjesztenie minden olyan indokot és információt, amelyek miatt valamely támogatás összeegyeztethető a belső piaccal⁽¹⁾. Jelen esetben a Francia Köztársaság nem terjesztett elő erre vonatkozó indokot és információt sem.
- (208) Jelen esetben az EUMSZ 107. cikkének (2) bekezdésében foglalt kivételek a támogatás jellege miatt nem alkalmazhatók, mivel a támogatás nem az említett bekezdésben felsorolt célkitűzéseket követi.
- (209) Az érintett támogatás az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének a) és c) pontjában foglalt kivételekre vonatkozóan előírt, az egyes térségek gazdasági fejlődésének támogatására nyújtott támogatásra vonatkozó feltételeket sem teljesíti, annál is inkább, mert működési támogatásnak felel meg. A támogatást nem rendelték beruházásokhoz, illetve munkahelyteremtéshez sem, ahogyan azt a regionális állami támogatásokról szóló iránymutatás⁽²⁾ előírnyozta.

⁽¹⁾ Olaszország kontra Bizottság ítélet, C-364/90 (EU:C:1993:157), 20. pont.

⁽²⁾ Iránymutatás a regionális állami támogatásokról (HL C 209., 2013.7.23., 1. o.).

- (210) Az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja kivételről rendelkezik egyes tevékenységek fejlődését előmozdító támogatás esetében is, amennyiben az ilyen támogatás nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekekkel ellentétes mértékben. Jelen esetben a vizsgált támogatási intézkedés nem illeszkedik ennek az eltérésnek a keretébe. Ez az alkalmazandó adójog alóli kivétel, amely egyetlen vállalkozásnak kedvez, nem tekinthető úgy, hogy valamely tevékenység fejlődésének elősegítését célozza. Kizárólagos célja ugyanis az, hogy egy vállalkozás működési költségeinek csökkentése révén támogassa a vállalkozást.
- (211) Ami az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének b) és d) pontjában előírt kivételeket illeti, az érintett támogatási intézkedés nem valamely közös érdeket szolgáló projekt megvalósításának előmozdítására, nem a francia gazdaságban bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére, és nem is a kultúra és a kulturális örökség megőrzésének előmozdítására szolgál.
- (212) Így az EUMSZ 107. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglalt összeegyeztethetőségi feltételek nem teljesülnek. Továbbá ami a közszolgáltatási költségek kompenzációját illeti, a francia hatóságok az adókedvezmény tekintetében nem hivatkoztak az EUMSZ 106. cikkének (2) bekezdésére, de hangsúlyozták, hogy az EDF közfeladatokat lát el. A francia hatóságok azonban nem nyújtottak be az EDF e feladatok ellátása miatt felmerülő költségeire vonatkozó értékelést. A Bizottság következképp nem tudja megállapítani, hogy a szóban forgó adókedvezmény kompenzálja-e az EDF számára előírt közfeladatokhoz kapcsolódó esetleges többletköltséget. Mindenesetre, amennyiben az adó megfizetésének mellőzése egy általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásáért járó kompenzációnak tekintendő, nem nyer megállapítást, hogy ezt a kompenzációt előzetesen, átlátható és objektív kritériumok alapján határozták volna meg, és azt egy hatékony vállalkozás költségeihez viszonyítva számították volna ki.
- (213) Az Altmark-ítéletben⁽¹⁾ megfogalmazott, az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdése alkalmazásának mellőzését lehetővé tevő feltételek betartásának vizsgálata, valamint az EUMSZ 106. cikke (2) bekezdése alkalmazási feltételeinek vizsgálata, amelyre a francia hatóságok egyébként nem hivatkoznak, jelen esetben tehát nem lehetséges.
- (214) A fenti megfontolások alapján úgy tűnik, hogy a vizsgált támogatás működési támogatásnak minősül, amelynek hatására az EDF-nek a versenytársaival szembeni versenypozíciója megerősödött. E feltételek mellett a támogatás összeegyeztethetetlen a belső piaccal.
- (215) A Bizottság ezenkívül úgy ítéli meg, hogy a francia hatóságok állításával ellentétben az elévülési szabály jelen esetben nem alkalmazandó. Az EDF az adómentes tartalékokat kétségkívül 1987 és 1996 között képezte. Megjegyzendő azonban egyrészt az, hogy az Országos Számviteli Tanács szerint a jellegükből fakadóan múltbeli műveletek lekönnyülésére vonatkozó hibajavításokat azon üzleti év eredményében kell lekönnyvelni, amelynek során megállapítást nyertek, másrészt pedig az, hogy a koncesszióba adó járandóságainak társaságiadó-mentesen tőkeinjekcióvá történő átminősítéséről rendelkező törvény 1997. november 10-i. Az adókedvezmény tehát 1997-es adókedvezmény, és az elévülés nem alkalmazandó az ezen időpontban folyósított új támogatásra, ugyanis a szóban forgó intézkedésre vonatkozó első bizottsági jogi aktus 2001. július 10-i. Továbbá a 659/1999/EK rendelet 15. cikke értelmében a peres eljárás felfüggeszti a jogvesztő határidőt.

11. KÖVETKEZTETÉSEK

- (216) A Bizottság megállapítja, hogy Franciaország jogellenesen, az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdését megsértve hajtotta végre a szóban forgó támogatást. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a főellátási hálózat már megvalósított, 14 119 065 335 FRF összegű felújítási műveleteinek megfelelő céltartalékoknak a 97-1026. számú törvényben előírt, tőkeinjekcióvá átminősítéséhez kapcsolódó 5 882 849 762 FRF összegű társaságiadó-mentesség jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatásnak minősül.
- (217) Az EUMSZ 108. cikkének (2) bekezdése értelmében, amint a Bizottság megállapítja, hogy egy támogatás nem egyeztethető össze a belső piaccal, a Bizottság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az érintett tagállamot az említett támogatás megszüntetésére vagy módosítására kötelezze. A 659/1999/EK rendelet 14. cikke értelmében „Amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére (a továbbiakban: »visszatérítési határozat«). A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését, amennyiben az ellentétes a közösségi jog valamelyik általános elvével.”

⁽¹⁾ Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítélet, C-280/00 (EU:C:2003:415).

- (218) A Bizottságnak – azáltal, hogy az érintett tagállam számára előírta a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatások visszafizetetését – az a célja, hogy visszaállítsa a korábbi helyzetet ⁽¹⁾. A Bíróság e tekintetben úgy ítéli meg, hogy a célkitűzés akkor valósul meg, ha a kedvezményezettek visszafizették a jogellenes támogatás jogcímén nyújtott összegeket, elvesztve így azt az előnyt, amelyet a versenytársaikkal szemben élveztek. Ily módon visszaáll a támogatás folyósítása előtti helyzet ⁽²⁾.
- (219) Jelen esetben úgy tűnik, hogy az így megállapított jogellenes támogatások visszafizetése az uniós jog egyetlen általános elvével sem ütközik. Különös tekintettel arra, hogy sem Franciaország, sem az érdekelt harmadik személyek nem hoztak fel ilyen értelmű érveket.
- (220) Franciaországnak következőképp minden szükséges intézkedést meg kell tennie annak érdekében, hogy az EDF-fel visszafizettesse a társaságiadó-mentesség formájában nyújtott – a tartalékok egy részének 14 119 065 335 FRF összegű tőkévé átminősítéséhez kapcsolódó – 5 882 849 762 FRF összegű jogellenes támogatást.
- (221) A visszafizetetés érdekében a francia hatóságok ezenkívül – a támogatás tényleges visszafizetéséig ⁽³⁾, a 794/2004/EK bizottsági rendelet ⁽⁴⁾ V. fejezetének megfelelően – a támogatás összegéhez kötelesek felszámítani a jogellenes támogatásnak a vállalkozás rendelkezésére bocsátása napjától, azaz az 1997-es adóévre vonatkozó társaságiadó-fizetési kötelezettség keletkezése napjától esedékes visszafizetési kamatokat.
- (222) A visszafizetési eljárás során Franciaországot terhelő lojális együttműködési kötelezettség keretében ezt az összeget a francia hatóságok által benyújtandó információk alapján pontosabban meg kell határozni, amely információk figyelembe veszik többek között az ECU/EUR és a francia frank (FRF) közötti – az EDF által 1997-ben fizetett társaságiadó-részletekre és a 2009-ben hozott első elutasító határozat megsemmisítése nyomán az EDF-nek visszafizetett támogatásra – esetlegesen alkalmazandó átváltási árfolyamokat. Jelen esetben ugyanis a kamatok nem fizetendők arra az időszakra, amelynek során a támogatás már nem állt a vállalkozás rendelkezésére, azaz a támogatás Franciaország általi tényleges visszatérítése és az EDF-nek történő visszafizetése közötti időszakra. A Franciaország által az EDF-nek esetlegesen fizetett kamatokat mindazonáltal figyelembe kell venni.
- (223) A francia hatóságoknak a fent említett összeget az e határozatról szóló értesítés napjától számított négy hónapon belül vissza kell fizettniük.
- (224) Az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, amennyiben egy tagállam előre nem látható nehézségekkel vagy a Bizottság által figyelmen kívül hagyott körülményekkel szembesül, ezeket a problémákat – a megfelelő módosításokra vonatkozó javaslatokkal együtt – a Bizottság tudomására hozhatja, amely azokat értékeli. Ebben az esetben a Bizottság és a tagállam – az EUMSZ rendelkezéseinek teljes körű betartása mellett – jóhiszeműen együttműködik a nehézségek megoldása érdekében ⁽⁵⁾.
- (225) A Bizottság tehát azt kéri Franciaországtól, hogy haladéktalanul tájékoztassa bármely olyan problémáról, amellyel e határozat végrehajtása során szembesülhet,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

(1) Az Electricité de France javára biztosított, a főellátási hálózat koncesszióba adott természetbeni javai ellenértékének megfelelő tartalékok tőkévé átminősítéséhez kapcsolódó, 5 882 849 762 francia frank összegű társaságiadó-mentesség az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősül.

⁽¹⁾ Spanyolország kontra Bizottság ítélet, C-278/92, C-279/92 és C-280/92 (EU:C:1994:325), 75. pont.

⁽²⁾ Belgium kontra Bizottság ítélet, C-75/97 (EU:C:1999:311), 64–65. pont.

⁽³⁾ Lásd a (fent hivatkozott) 659/99/EK rendelet 14. cikkének (2) bekezdését.

⁽⁴⁾ A Bizottság 2004. április 21-i 794/2004/EK rendelete az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról (HL L 140., 2004.4.30., 1. o.).

⁽⁵⁾ Bizottság kontra Németország ítélet, C-94/87 (EU:C:1989:46), 9. pont, valamint a Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-348/93 (EU:C:1995:95), 17. pont.

(2) Az (1) bekezdésben említett, a Francia Köztársaság által jogellenesen végrehajtott támogatás összegeyztetethetetlen a belső piaccal.

2. cikk

(1) A Francia Köztársaság az 1. cikkben említett támogatás euróban számított ellenértékét köteles visszafizettetni a kedvezményezettel.

(2) A visszafizettetendő összegek után a kedvezményezett rendelkezésére bocsátásuk napjától a tényleges visszafizetésükig kamatot kell fizetni.

(3) A kamatokat a 794/2004/EK rendelet V. fejezetével összhangban kamatos kamatként kell kiszámítani.

3. cikk

(1) Az 1. cikkben említett támogatás visszafizettetése azonnali és tényleges.

(2) A Francia Köztársaság biztosítja, hogy e határozatot az arról szóló értesítéstől számított négy hónapon belül végrehajtsa.

4. cikk

(1) E határozat közlésétől számított két hónapon belül a Francia Köztársaság a Bizottság rendelkezésére bocsátja az alábbi információkat:

- a) a kedvezményezettel visszafizettetendő teljes összeg (tőke és kamatok);
- b) az e határozatnak való megfelelés érdekében már meghozott és tervezett intézkedések részletes leírása; valamint
- c) az azt igazoló dokumentumok, hogy a kedvezményezettet felszólították a támogatás visszafizetésére.

(2) A Francia Köztársaság az 1. cikkben említett támogatás teljes visszafizetéséig folyamatosan tájékoztatja a Bizottságot az e határozat végrehajtása érdekében hozott nemzeti intézkedésekről. A Francia Köztársaság a Bizottság egyszerű kérésére azonnal benyújtja az információkat azokra a tervezett és már elfogadott intézkedésekre vonatkozóan, amelyek az e határozatnak való megfeleléséhez szükségesek. Részletes információkkal szolgál továbbá a kedvezményezettel már visszafizettetett támogatási összegekre és kamatokra vonatkozóan.

5. cikk

Ennek a határozatnak a Francia Köztársaság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, n. 2015.7.22.

a Bizottság részéről
Margrethe VESTAGER
a Bizottság tagja
